كَرَّمَ اللّٰهُ تعالیٰ وَجْهَهُ الْكَرِيْم

كراماتِ شيرِ خدا

۽

غيرُالله کان مدد گهرڻ جي باري ۾ سوال جواب

شيخِ طريقت، امير اهلسنت، باني دعوت اسلامي حضرت علامه مولانا ابوبلال

محمّد الياس عطّار قادري رضوي دامت برکاتهم العاليه

ڪراماتِ شيرِ خدا

مؤَلِف

شيخ طريقت، امير اهلسنّت، بانيءِ دعوت اسلامي، حضرت علامہ
دامَت بَرَكاتُهُمُ العَاليه
مولانا ابو بلال محمد الياس عطار قادري رضوي

پيشڪش

مجلس تراجم (دعوت اسلامي) هن رسالي جو آسان سنڌي زبان ۾ ترجمو ڪرڻ جي وس آهر ڪوشش ڪئي آهي. جيڪڏهن ترجمي يا ڪمپوزنگ ۾ ڪٿي ڪا ڪمي بيشي نظر اچي ته مجلس تراجم کي آگاهه ڪري ثواب جا حقدار بڻجو.

رابطي جي لاءِ: مڪتب مجلس تراجم (دعوت اسلامي)
عالمي مدني مرڪز فيضان مدينہ محلہ سوداگران
پراڻي سبزي منڊي باب المدينہ ڪراچي
فون نمبر: 91-90-021-34921389
E-mail: translation@dawateislami.net

www.dawateislami.net

فهرست

عنوان	صفحو
درود شريف جي فضيلت	1
موليٰ علي خالي هٿ تي دم ڪيو ۽.....	1
ڪپيل هٿ جوڙي ڇڏيائون	2
ڪرامت ڇا کي چئبو آهي	3
دريا جو طوفان ختم ٿي ويو	4
چشمو ڦُٽي پيو!	5
فالج وارو ٺيڪ ٿي ويو	7
اولادِ علي سان سُٺي سُلوڪ جو بدلو	9
نالو ۽ لقب	10
حضرت علي جو مُختصر تعارُف	11
ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجۡهَهُ الۡکَرِيۡم چوڻ، لکڻ جو سبب	13
ابو تراب ڪُنيت ڪڏهن ۽ ڪيئن ملي!	14
گهڙي ڪن ۾ قرآن ختم ڪري وٺندا هئا	14
موليٰ علي جو شان بزبانِ قرآن	15
چار درهم خيرات ڪرڻ جا چار انداز	15
اسان جي خيرات ڪرڻ جو انداز	15
موليٰ علي جي قرآن فهمي	16
سورة فاتحه جو تفسير	18
علم ۽ حڪمت جي شهر جو دروازو	18
موليٰ علي جو شان بزبانِ نبي غيب دان	18
عداوتِ علي	19
ظاهر ۽ باطن جا عالم	20
موليٰ علي جا وڏيڪ 3 فضائل	20
صحابه جي فضيلت ۾ ترتيب	21
عشرهءِ مبشره جا نالا مبارڪ	22
خلفاءِ راشدين جي فضيلت	23
محبتِ علي جو تقاضو	23
ڪڏهن به اُڃ نه لڳڻ جو عجيب راز	24
علي جي زيارت عبادت آهي	26
مُؤذن سان گفتگو	27
عبرت جا مدني گل	28
پياري آقا جون موليٰ علي تي عطائون	29
فاتح خيبر جي ڇا ڳالهه ڪجي!	29
قوّتِ حيدري جي هڪ جهلڪ	31
علي جهڙو بهادر ڪو به ناهي	31
لُعاب ۽ دعاءِ مصطفيٰ جون برڪتون	32
مولا علي جو اخلاص	33
30 سالن جون نمازون موٽائي پڙهيون	34
تون مون مان آهين	34
تون منهنجو ڀاءُ آهين	35
حديث جي شرح	35
شيرِ خدا جو عشقِ مُصطفيٰ	36
شيرِخدا جون خدا داد خوبيون	36
مولا علي مومنن جا ”ولي“ آهن	38
هِتي ”ولي“ مان ڇا مُراد آهي	38
يا علي مدد چوڻ جا دليل ڄاڻڻ جي لاءِ....	39
اهلِ بيت سان محبت جي فضيلت	39
حيدر جي گهراڻي جي فضيلت	40
توهان جي ڏاڙهي رت سان ڳاڙهي ڪندو	42
ٽن خارجين جي ٽن صحابه ڪرام جي باري ۾ سازش	42
ابنِ مُلجَم جي بدبختي جو سبب مجازي عشق هو	43
شهادت جي رات	43
قاتلاڻو حملو	44
ابنِ مُلجَم جي لاش جا ٽڪرا باهه ۾ ساڙيا ويا	45
قاتلِ علي جي موت کان پوءِ واري سزا	45
شهوت جي پيروي جو دردناڪ انجام	47
صحابهءِ ڪرام جو شان	47
مدني ماحول سان وابسته رهو	49
بد عقيدگي کان توبهه	49
غيرُ الله کان مدد گهرڻ جي باري ۾ سوال جواب	52
حضرت علي کي مشڪل ڪشا چوڻ ڪيئن آهي؟	52
”مولا علي“ چوڻ ڪيئن؟	53
جنهن جو آئون مولا آهيان ان جا علي به مولا آهن	54
”مولا علي“ جي معنيٰ	54
مُفسّرن وٽ ”مولا“ جي معنيٰ	55
”اِيَّاکَ نَستَعِين“ جي بهترين تشريح	56
غيرِخدا کان مدد گهرڻ جي احاديث مبارڪ ۾ ترغيب	59

www.dawateislami.net

عنوان	صفحو
نابين کي اکيون ملي ويون	59
”يا رسول الله“ واري دعا جي برڪت سان ڪم ٿي ويو	60
وفات کان پوءِ آقا مدد فرمائي	61
اي الله جا ٻانهو منهنجي مدد ڪريو	62
جهنگ ۾ جانور ڀڄي وڃي تہ.......	63
جڏهن استاد محترم جي سواري ڀڄي ويئي!	63
الله جي ٻانهن مان مراد ڪهڙا ماڻهو آهن؟	64
مُڙدي کان مدد ڇو گهرون؟	64
انبياءِ ڪرام عَليهِمُ الصَّلوٰةُ وَالسَّلام زنده آهن	65
حضرتِ سيِّدُنا موسيٰ مزار ۾ نماز پڙهي رهيا هئا	66
اولياءُ الله بہ زنده آهن	66
حياتِ انبياء ۽ حياتِ اولياء ۾ فرق	68
ميّت جي مدد وڌيڪ قوي آهي	69
غيرُالله کان مدد گهرڻ جي باري ۾ شافعي مُفتي جو فتويٰ	69
مرحوم نوجوان مُرڪي پيو تہ......	70
خدا عَزَّوَجلَّ جو هر پيارو زنده آهي	70
يا علي مدد چوڻ جو ثبوت	72
جيڪڏهن ”ياعلي“ چوڻ شِرڪ هجي تہ ...	73
ياغوث“ چوڻ جو ثبوت	73
غوثِ پاڪ جا ٽي ايمان افروز ارشاد	75
جنتي حُور جو ٻيون زبانون سمجهڻ	76
حديثِ پاڪ جي ايمان افروز شَرَح	76
جڏهن الله مدد ڪري سگهي ٿو تہ ٻئي کان مدد ڇو گهرون؟	78
ڪو بہ ماڻهو غيرِ خدا جي مدد کان سواءِ رهي ئي نٿو سگهي!	80
50 جي بدران 5 نمازون ڪيئن ٿيون؟	81
جنت ۾ بہ غيرُ الله جي مدد جي حاجت	82
ڇا غيرُ الله کان مدد گهرڻ ڪڏهن واجِب بہ هوندو آهي؟	83
اَهي مقام جتي مدد گهرڻ واجب آهي	84
بُتن کان مدد گهرڻ شِرڪ آهي	87
شِرڪ ڇا کي چئبو آهي	88

امير اهلسنت، مولانا ابو بلال محمد الياس عطار قادري رضوي

دامت برڪاتهم العاليه جا سنڌي زبان ۾ ترجمو ٿيل ڪتاب ۽ رسالا

مجلسِ تراجم (دعوتِ اسلامي) امير اهلسنت دامت برڪاتهم العاليہ جي مايہ ناز ڪتابن ۽ رسالن جو سنڌي زبان ۾ ترجمو ڪيو آهي، جن مان ڪجهہ هي آهن:

﴿1﴾ فيضانِ سنت (جلد پهريون)
﴿2﴾ غيبت جون تباهہ ڪاريون (جلد ٻيو)
﴿3﴾ نماز جا احڪام
﴿4﴾ بياناتِ عطاريہ (حصو پهريون)
﴿5﴾ پردي جي باري ۾ سوال جواب
﴿6﴾ گهرو علاج
﴿7﴾ مدني پنج سوره
﴿8﴾ سامونڊي گنبذ
﴿9﴾ نيڪي جي دعوت
﴿10﴾ رفيق الحرمين
﴿11﴾ رفيق المعتمرين
﴿12﴾ اسلامي ڀينرن جي نماز
﴿13﴾ ڪراماتِ شير خدا
﴿14﴾ مديني جي مڇي
﴿15﴾ قوم لوط جون تباهہ ڪاريون
﴿16﴾ خاموش شهزادو

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

كراماتِ شيرِ خدا

شيطان ڪيتري بہ سستي ڏياري هي رسالو اوّل کان آخر تائين پڙهي وٺو، اِنْ شَآءَالله عَزَّوَجَلَّ ثواب ۽ معلومات سان گڏ حضرت عليّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي محبت ۽ عقيدت جو جذبو دل ۾ وڌندو.

دُرود شريف جي فضيلت

مولٰي علي خالي هٿ تي دم ڪيو ۽.....

”هڪ پيري ڪنهن پينو فقير ڪافرن کان سوال ڪيو، اُنهن مذاق ڪندي اميرُالمُؤمِنِين حضرت سيّدُنا موليٰ مُشڪل ڪُشا، عليُّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ڏانهن موڪليو جيڪي سامهون تشريف فرما هئا، فقير حاضر ٿي سوال جي لاءِ هٿ وڌايو، پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن 10 ڀيرا درود شريف پڙهي اُن جي تري تي دم ڪيو ۽ فرمايائون: مُٺ بند ڪر، ۽ جِن ماڻهن موڪليو آهي اُنهن وٽ وڃي کول. (ڪافر کِلي رهيا هئا تہ خالي ڦُوڪ هڻڻ سان ڇا ٿو ٿئي!) پر جڏهن سائل اُنهن جي سامهون وڃي مُٺ کولي تہ اُن ۾ هڪ دينار موجود هو! اِها ڪَرامت ڏسي ڪري ڪيترائي ڪافر مسلمان ٿي ويا.“

(راحت القلوب ص 142)

وِرد جس نے کیا دُرود شریف　　اور دل سے پڑھا دُرود شریف
حاجتیں سب رَوا ہوئیں اُس کی　　ہے عَجَب کیمیا دُرود شریف

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهہ ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ رحمتون موڪليندو آهي. (طبراني)

ڪپيل هٿ جوڙي ڇڏيائون

هڪ حبشي غلام جيڪو اميرُ المُؤمِنِين، حضرت موليٰ مُشڪل ڪُشا، عليّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم سان تمام گهڻي محبت ڪندو هو، بدقسمتي سان اُن هڪ ڀيري چوري ڪئي. ماڻهن ڪيس پڪڙي دربارِ خلافت ۾ پيش ڪيو ۽ غلام پنهنجي جُرم جو اِقرار بہ ڪري ورتو، اميرُالمُؤمِنِين حضرت سيِّدُنا عليُّ المُرتَضيٰ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن شرعي حڪم نافذ ڪندي اُن جو هٿ ڪٽي ڇڏيائون، جڏهن هو پنهنجي گهر ڏانهن موٽيو تہ رستي ۾ حضرت سيدنا سَلمان فارسي رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ۽ اِبنُ الڪَوّاء رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه سان ملاقات ٿي، اِبنُ الڪَوّاء پڇا ڪئي: ”تنهنجو هٿ ڪنهن ڪٽيو آهي؟“ تہ غلام ورندي ڏني: ”اميرُالمُؤمِنِين حضرت عليُّ المرتضي (كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم).“ اِبنُ الڪَوّاء حيرت مان چيو: ”اُنهن تنهنجو هٿ ڪپي ڇڏيو پوءِ بہ تون هيتري اعزاز ۽ اِڪرام سان اُن جو نالو وٺين ٿو!“ غلام چيو: ”**آئون اُنهن جي تعريف ڇو نہ ڪريان! اُنهن حق تي منهجو هٿ ڪپيو ۽ مون کي جهنم جي عذاب کان بچائي ورتو.**“ حضرت سيِّدُنا سلمان فارسي رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ٻنهي جي گفتگو ٻُڌي ۽ حضرت سيِّدُنا عليّ المُرتَضيٰ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم سان اِنهي جو تذڪرو ڪيو تہ پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم اُن غُلام کي گهرايو ۽ اُن جو وڍيل هٿ ڪارائي تي رکي اُن کي رومال سان ڍڪي پوءِ مٿان ڪجهہ پڙهڻ شروع ڪيائون، ايتري ۾ هڪ غيبي آواز آيو: ”ڪپڙو پري ڪريو“ جڏهن ماڻهن ڪپڙو پري ڪيو تہ غلام جو ڪٽيل هٿ ڪارائي سان

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي. (مسلم)

اهڙي طرح ڳنڍجي ويو هو جو ڪِٿي ڪٽجڻ جو نشان به نه هو!
(تفسير ڪبير ج 7 ص 434)

اے شبِ ہجرت بجائے مصطفٰے بر رَختِ خواب
اے دمِ شدّت فِدائے مصطفٰے امداد کُن (حدائقِ بخشش شریف)

شرحِ ڪلامِ رضا: اي هجرت جي رات سروَرِ ڪائنات صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي مبارڪ بستري تي سمهڻ وارا! اي اهڙي سخت امتحان جي گهڙين ۾ شَهنشاهِ موجودات صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن تي جان جو نذرانو حاضر ڪرڻ وارا! منهنجي مدد فرمايو.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ڪرامت ڇا کي چئبو آهي

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! اوهان ڏٺو! موليٰ مُشڪل ڪُشا، شيرِ خدا ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن ربِّ ڪريم عَزَّوَجَلَّ جي فضلِ عَمِيم سان ڪهڙي طرح پنهنجي غلام جو وڍيل هٿ جوڙي ڇڏيو! بيشڪ ربِّ ڪائنات عَزَّوَجَلَّ پنهنجي مقبول ٻانهن کي طرح طرح جي اختيارن سان نوازي ٿو ۽ اُنهن کان اهڙيون ڳالهيون ظاهر ٿينديون آهن جن کي انساني عقل سمجهڻ کان عاجز هوندا آهن. ڪڏهن ڪڏهن شيطان جي وسوسن ۾ اچي ڪيئي نادان ڪرامتن کي عقل جي تارازي ۾ تورڻ لڳندا آهن ۽ ائين گمراهه ٿي ويندا آهن. ياد رکو! ڪرامت چوندا ئي اُن خِرقِ عادت ڳالهه کي آهن جيڪا عادتاً مُحال هجي يعني ظاهري سببن جي ذريعي اُنهي جو ظاهر ٿيڻ ممڪن نه هجي. دعوت اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبة المدينه جي شايع ٿيل 1250 صفحن تي مشتمل ڪتاب ”بهار شريعت“ جلد پهرين صفحي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **توهان جتي بہ هجو مون تي درود پاڪ پڙهو توهان جو درود مون تائين پهچندو آهي.** (طبراني)

58 تي صدرُ الشَّريعه، بدرُ الطَّريقه، حضرت علامہ مولانا مفتي محمد امجد علي اعظمي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ القوي فرمائن ٿا: نبي کان نُبُوَّت جي اعلان کان اڳ اهڙيون شيون ظاهر ٿين تہ ان کي اِرهاص چئبو آهي ۽ نُبُوَّت جي اعلان کان پوءِ پيش اچن تہ مُعجِزو چئبو آهي، عام مومنن کان جيڪڏهن اهڙيون شيون ظاهر ٿين تہ ان کي مَعُوْنَت، ۽ ولي کان ظاهر ٿين تہ ڪرامت چئبو آهي، ۽ ڪافِر يا فاسِق کان ڪا خِرقِ عادت ظاهر ٿئي تہ اُن کي اِسۡتِدراج چئبو آهي.

(بهار شريعت، جلد 1 صفحو 58 ملخصاً)

عَقل کو تنقید سے فرصت نہیں
عِشق پر اَعمال کی بنیاد رکھ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

دريا جو طوفان ختم ٿي ويو

هڪ ڀيري فُرات درياءُ ۾ اهڙي خوفناڪ ٻوڏ آئي جو سيلاب ۾ سيئي فصل لڙهي ويا، ماڻهن حضرت سيِّدُنا عليُّ المُرتضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي بارگاهِ بيڪس پناه ۾ فرياد ڪئي. پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم هِڪدم اُٿي بينا ۽ رسول الله صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جو جُبو مبارڪ، عِمامو شريف ۽ چادر مبارڪ پائي گهوڙي تي سُوار ٿيا، حضرت حَسَنَينِ ڪرِيمَين رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ۽ ٻيا گهڻا ماڻهو بہ گڏ نڪتا، فُرات جي ڪناري پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ٻہ رڪعت نماز ادا ڪئي، پوءِ پُل تي اچي پنهنجي لٺ سان فُرات درياءُ جي طرف اشارو ڪيائون تہ اُن جو پاڻي هڪ گز هيٺ لهي ويو پوءِ ٻي ڀيري اشارو فرمايائون تہ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: مون تي درودشريف جي ڪثرت ڪريو، بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت آهي. (ابو يعليٰ)

وڏيڪ هڪ گز گهٽيو، جڏهن ٽئين ڀيري اشارو ڪيائون ته ٽي گز پاڻي لهي ويو ۽ ٻوڏ ختم ٿي وئي، ماڻهن عرض ڪيو: اي اميرُالمُؤمِنِين! بس ڪريو ايترو ئي ڪافي آهي. (شواهد النبوة، ص 214)

شـاهِ مرداں شيرِ يزداں قوّتِ پروَرُدگار

لا فتٰی اِلَّا علی، لَا سَيۡفَ اِلَّا ذُوالۡفِقار

صَلُّوۡا عَلَى الۡحَبِيۡب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

چشمو ڦُٽي پيو!

صِفِّين ڏانهن ويندي حضرت سيِّدُنا عليُّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جو لشڪر هڪ اهڙي ميدان وٽان گذريو جتي پاڻي نه هو، سمورو لشڪر اُڃ جي شدّت جي ڪري بي حال ٿي ويو، اُتي هڪ گِرجا گهر (يعني عيسائين جو عبادت خانو) هو، اُن جي راهِب ٻُڌايو ته هِتان ڪان ٻه فرسخ (يعني تقريباً 14 ڪلوميٽر) جي فاصلي تي پاڻي ملي سگهندو، ڪجھ ماڻهن اُتي وڃي پاڻي پيئڻ جي اجازت گهري، اِهو ٻُڌي پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم پنهنجي خچر تي سوار ٿيا ۽ هڪ جڳھ ڏانهن اشارو ڪندي کوٽڻ جو حڪم فرمايائون، کوٽائي شروع ٿي، هڪ پٿر ظاهر ٿيو، جنهن کي ڪڍڻ جون سڀئي ڪوششون ناڪام ٿي ويون، اِهو ڏسي موليٰ مُشڪل ڪُشا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن سواري تان لَٿا، ۽ ٻنهي هٿن جون آڱريون اُنهي پٿر جي چير ۾ وجهي زور لڳايائون ته اُهو پٿر نِڪري پيو، ۽ اُنهي جي هينان ڪان هڪ نهايت صاف، شَفاف ۽ مٺي پاڻي جو چشمو ڦُٽي پيو! ۽ سڄي لشڪر اُن مان ڍؤ ڪري پاڻي پيتو، ماڻهن پنهنجن

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مون تي درود شريف پڙهو الله تعاليٰ توهان تي رحمت موڪليندو. (ابن عدي)

جانورن کي بہ پياريو ۽ سانداريون بہ پريون، پوءِ پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم اُهو پٿر ساڳي جاءِ تي رکي ڇڏيو. گِرجا گهر جو عيسائي راهِب اِها ڪرامت ڏسي موليٰ مُشڪل ڪُشا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي خدمت ۾ عرض گذار ٿيو: ڇا اوهان نبي آهيو؟ فرمايائون: نہ، وري پڇيائين: ڇا اوهان ملائڪ آهيو؟ فرمايائون: نہ، اُن چيو: پوءِ اوهان ڪير آهيو؟ فرمايائون: آئون پيغمبر حضرت سيِّدُنا محمد بن عبدالله خاتَمُ النَبِيّين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو صحابي آهيان ۽ مون کي تاجدارِ رِسالت صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن ڪجھ ڳالهين جي وصيت بہ فرمائي آهي. ايترو ٻُڌندي ئي اُهو عيسائي راهب ڪلمو شريف پڙهي مسلمان ٿي ويو. پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن فرمايو: تو هيتري وقت تائين اسلام قبول ڇو نہ ڪيو هو؟ راهِب چيو: اسان جي ڪتابن ۾ لکيل آهي تہ هن گِرجا گهر جي ويجهو پاڻي جو هڪ چشمو پوشيده آهي، اُن چشمي کي اُهو ئي شخص ظاهر ڪندو جيڪو نبي هوندو يا نبي جو صحابي. اهڙي طرح آئون ۽ مون کان اڳ ۾ ڪيترائي راهِب هِن گِرجا گهر ۾ اِنهي ئي انتظار ۾ مقيم رهيا آهيون. اڄ اوهان اِهو چشمو ظاهر ڪيو تہ منهنجي مُراد پوري ٿي اِنهي ڪري مون اسلام قبول ڪيو. راهِب جو بيان ٻُڌي شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم روئي پيا ۽ ايتري قدر رُنا جو ڏاڙهي شريف لُڙڪن سان آلي ٿي وئي، پوءِ ارشاد فرمايائون: اَلْحَمْدُلله عَزَّوَجَلَّ انهن ماڻهن جي ڪتابن ۾ بہ منهنجو ذڪر آهي. اهو راهِب مسلمان ٿي پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي خادمن ۽ مجاهدن ۾ شامل ٿي ويو ۽ شامين سان جنگ ڪندي شهيد ٿيو ۽ موليٰ مُشڪل ڪُشا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن پنهنجي مبارڪ هٿن سان اُن کي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏھ ڀيرا صبح ۽ ڏھ ڀيرا شام درودِ پاڪ پڙهيو قيامت جي ڏينهن ان کي منهنجي شفاعت ملندي . (مجمع الزوائد)

دَفن ڪيو ۽ سندس لاءِ مغفِرت جي دُعا فرمائي.

(ملخصاً ڪرامات صحابہ ص 114،شواهد النبوة، ص 216)

مرتَضٰی شيرِ خدا، مَرحَب کُشا، خيبر کُشا

سروَرا لشکر کشا مشکِل کُشا اِمداد کُن (حدائقِ بخشش شريف)

شرح ڪلامِ رضا: اي مُرتَضيٰ (يعني پسنديده ۽ مقبول)! اي الله عَزَّوَجَلَّ جا شير، اي مَرحَب (مَرحَب بن حارِث نالي يهودي، عرب جي مشهور پهلوان ۽ قلعي خيبر جي وڏي رئيس) کي هارائڻ وارا! اي خيبر جا فاتح! اي منهنجا سردار! اي اکيلي سر دُشمن جي لشکر کي شکست ڏيڻ وارا! اي مشکِلن کي حل فرمائڻ وارا! منهنجي مدد فرمايو.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

فالِج وارو نيڪ ٿي ويو

هڪ ڀيري اميرُالمُؤمِنِين حضرت سيِّدُنا عليُّ المُرتَضيٰ شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم پنهنجي ٻنهي شهزادن حضرت سيِّدُنا امام حسن ۽ امام حسين رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا سان گڏ ڪعبي جي حرم ۾ موجود هئا ته ڏٺائون اُتي هڪ شخص تمام گهڻو روئي پنهنجي حاجت جي لاءِ دعا گهري رهيو آهي. پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن حڪم ڏنو ته اِنهي شخص کي مون وٽ آڻيو، هِن شخص جو هڪ پاسو جيئن ته فالج وارو هو تنهن ڪري زمين تي ريڙهيون پائيندي حاضر ٿيو، پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم اُنهي جو احوال معلوم فرمايو ته اُن عرض ڪيو: يا اميرَ المُؤمِنِين! آئون گناهن جي مُعامَلي ۾ تمام گهڻو بيباڪ هئس، منهنجا والد محترم جيڪي هڪ نيڪ ۽ صالح مسلمان هئا، مون کي بار بار ٽوڪيندا ۽ گناهن کان روڪيندا هئا، هڪ ڏينهن والد صاحب جي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن ڪتاب ۾ مون تي درودِ پاڪ لکيو تہ جيستائين منهنجو نالو ان ڪتاب ۾ لکيل رهندو ملائڪ ان جي لاءِ استغفار ڪندا رهندا . (طبراني)

نصيحت تي مون کي ڪاوڙ اچي ويئي ۽ مون اُنهن تي هٿ کنيو! منهنجي هٿان مار کائڻ کان پوءِ اُهي رنج ۽ غم ۾ ٻڏل حرمِ ڪعبہ ۾ آيا ۽ منهنجي لاءِ بد دُعا ڪيائون، اُنهن جي بد دعا جي اثر کان يڪدم منهنجي هڪ پاسي تي فالج جو حملو ٿيو ۽ آئون زمين تي گسڪي هلڻ لڳس. انهي غيبي سزا کان مون کي وڏي عبرت حاصل ٿي ۽ مون روئي روئي والد صاحب کان معافي گُهري، انهن شفقتِ پِدري سان مجبور ٿي مون تي رحم ڪاڏو ۽ معاف ڪري ڇڏيو، پوءِ فرمايو: ”پُٽ هل! مون جتي تنهنجي لاءِ بد دُعا ڪئي هئي اُتي ئي هاڻي تنهنجي لاءِ صحت جي دعا گهرندس.“ اهڙي طرح اسان پيءُ پٽ ڏاچي تي سوار ٿي مڪي شريف زَادَهَا اللهُ شَرَفًا وَّ تَعظِيماً اچي رهيا هئاسين تہ رستي ۾ اوچتو ڏاچي ٿهي ڪري ڀڄڻ لڳي ۽ منهنجو پيءُ اُنهي جي پُٺ تان ڪِري ٻن ٽڪرين جي وچ ۾ لاڏاڻو ڪري ويو، اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّآ اِلَيْهِ رٰجِعُوْن هاڻي آئون اڪيلو ئي ڪعبي جي حرم ۾ حاضر ٿي ڏينهن رات روئي روئي خدا تعاليٰ کان پنهنجي تندرستي جي لاءِ دعائون گهرندو رهان ٿو. امير المُؤمِنِين حضرت سيِّدُنا عليّ المُرتَضيٰ شيرِ خدا ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي ان جو داستانِ عبرت نشان ٻُڌي مٿس ڏاڍو رحم آيو ۽ فرمايائون: ”اي شخص! جيڪڏهن واقعي اوهان جا والد صاحب اوهان کان راضي ٿي ويا هئا تہ اطمينان رکو اِنْ شَآءَاللهُ سڀ بهتر ٿي ويندو، پوءِ پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن ڪجهہ رَڪعت نماز پڙهي اُن جي لاءِ صحت جي دعا ڪيائون، پوءِ فرمايائون: ”قُمْ! يعني اُٿي بيهہ!“ اِهو ٻُڌندي ئي هو بنا ڪنهن ٽيڪ جي اُٿي بيهي رهيو ۽ هلڻ ڦِرڻ لڳو. (ملخصاً از حجة الله علي العالمين ص 614)

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جيڪو جمعي جي ڏينهن مون تي درود شريف پڙهندو آءُ قيامت جي ڏينهن ان جي شفاعت ڪندس. (ڪنزالعمال)

ڪيوں نہ مشکلکشا کہوں تم کو
تم نے بگڑی مِری بنائی ہے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اولادِ علي سان سُٺي سُلوڪ جو بدلو

ابو جعفر نالي هڪ شخص ڪوفي ۾ رهندو هو، ڏيتي ليتي جي مُعاملي ۾ هو هر هڪ سان سُٺي نموني پيش ايندو هو، خاص ڪري اولادِ علي جو ڪو فرد ان وٽان ڪا خريداري ڪندو هو تہ جيتري بہ گهٽ قيمت ڏيندو هو قبول ڪري وٺندو هو، نہ تہ حضرت موليٰ علي شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي نالي قرض طور لکي ڇڏيندو هو. زماني جي گردش سببان هو ڪنگال ٿي ويو، هڪ ڏينهن هو گهر جي دروازي تي وينو هو تہ هڪ همراهہ اُتان ڪان گذريو، ۽ اُن مذاق ڪندي چيو: ”تنهنجي وڏي قرضدار (يعني حضرت موليٰ علي شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم) قرض ادا ڪيو يا نہ؟ هُن کي اِنهي طعني سخت صدمو پهچايو، رات جو جڏهن سُتو تہ خواب ۾ جنابِ رِسالت مآب صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي زِيارت جو شرف حاصل ٿيو، حَسَنَيْنِ ڪريمَين (يعني حسن و حُسين) رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا بہ گڏ هئا، پاڻ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم شهزادن ڪان معلوم فرمايائون: ”اوهان جي والد صاحِب جو ڇا حال آهي؟“ حضرت موليٰ علي شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن جواب ڏنو: يارسول الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! آئون حاضر آهيان. ارشاد ٿيو: ”ڇا سبب آهي جو هِن جو حق ادا نٿو ڪرين؟ اُنهن عرض ڪيو: ”يا رسول الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! مون رقم گڏ آندي آهي. فرمايائون! هِن جي حوالي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن جمعي جي ڏينهن مون تي ٻه سؤ ڀيرا درودِ پاڪ پڙهيو ان جا ٻه سؤ سالن جا گناهه معاف ٿيندا. (كنزالعمال)

ڪري، حضرتِ موليٰ علي شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم هڪ اُوني ٿيلهي اُن جي حوالي ڪئي ۽ فرمايائون: ”هي تنهنجو حق آهي.“ رسولِ مڪرّم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن فرمايو: ”هن ڪي وٽ ۽ هن ڪان پوءِ ٻه انهن جي اولاد مان جيڪو قرض وٺڻ اچي اُن ڪي مايوس نہ موٽائجان، اڄ ڪان پوءِ توکي مسڪيني، مفلسي ۽ تنگدستي جي شڪايت ڪونہ ٿيندي.“ جڏهن سُجاڳ ٿيو تہ اُها ٿيلهي ان جي هٿ ۾ هئي! ان پنهنجي زال کي سڏي پڇيو: اهو تہ ٻڌاءِ تہ مان سُتل آهيان يا جاڳي رهيو آهيان؟ اُن چيو: اوهان جاڳي رهيا آهيو“ هو خوشيءَ مان نہ پئي ماپيو، سڄو قِصّو پنهنجي زال سان بيان ڪيائين، جڏهن قرضدارن جي لِسٽ ڏٺائين تہ اُن ۾ حضرت موليٰ علي، شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي نالي ٿورو بہ قرض باقي نہ هو. (يعني فهرست مان اُهو تمام لکيل قرض مِٽجي (صاف) ٿي چڪو هو) (شواهد الحق ص 246)

علی کے واسطے سورج کو پھیرنے والے
اشارہ کر دو کہ میرا بھی کام ہو جائے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

نالو ۽ لقب

اميرُ المُؤمِنِين حضرت سيِّدُنا موليٰ علي مُشڪل ڪُشا، شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم مڪي شريف زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا ۾ پيدا ٿيا. پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي امڙ سڳوري حضرت سيِّدَتُنا فاطِمہ بنتِ اَسد رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا پنهنجي والد جي نالي تي سندن نالو ”حيدر“ رکيو، والد سندن نالو ”علي“ رکيو. حُضورِ پُر نور، شافع يومُ النُّشُور صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم پاڻ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نہ پڙهي تہ ماڻهن مان اهو ڪنجوس ترين شخص آهي. (ترغيب و ترهيب)

ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي "اَسَدُ الله" جي لقب سان نوازيو، اِنهي کان علاوه "مُرتَضيٰ" (يعني چُونديل)، "ڪَرّار" (يعني مُڙي مُڙي حملا ڪرڻ وارو)، "شيرِ خدا" ۽ "موليٰ مُشڪل ڪُشا" پاڻ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ جا مشهور لقب آهن. پاڻ ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم مڪّي مَدَني آقا، مني مني مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي چاچي جا پٽ آهن. (مرآة المناجيح ج 8 ص 412 وغيره ملخصا)

حضرت علي جو مُختَصر تعارُف

چوٿون خليفو، جانشينِ رسول، زَوجِ بَتُول، حضرت سيِّدُنا علي بن ابي طالب ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي ڪُنيَت "ابو الحَسَن" ۽ "ابو تراب" آهي. پاڻ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ مديني جي تاجدار صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي چاچي ابو طالب جا فرزندِ اَرجمَند آهن. عامُ الفِيل[1] کان 30 سال پوءِ (جڏهن حضور نبي اڪرم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي عمر شريف 30 سال هئي) 13 رَجَبُ المُرَجَّب جُمعي جي ڏينهن حضرت سيِّدُنا عليُّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم خانہ ڪعبہ شريف زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا جي اندر پيدا ٿيا. (مستدرڪ ج 4 ص 611 حديث 6098) موليٰ مُشڪل ڪُشا حضرت سيّدُنا عليّ المُرتَضيٰ ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن جي امڙ سڳوري جو نالو حضرت سيِّدَتُنا فاطِمہ بنتِ اَسَد رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا آهي. پاڻ ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم 10 سالن جي عمر ۾ ئي اسلام قبول ڪري ورتو هو، ۽ شهنشاهِ نُبُوَّت، تاجدارِ رسالت، شافعِ اُمَّت صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي تربيت هيٺ رهيا ۽ حياتي جي آخري پساهہ تائين پاڻ ڪريم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي مدد، فتح ۽

---

(1) يعني جنهن سال نامُراد ۽ بد ڪردار اَبرهہ بادشاهہ هاٿين جي لشڪر سان گڏ ڪعبي شريف تي حملو ڪيو هو. انهي واقعي جي تفصيل ڄاڻڻ جي لاءِ مڪتبة المدينہ جي شايع ڪيل ڪتاب "عجائب القرآن مع غرائب القرآن" جو مطالعو ڪريو.

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو تہ تحقيق اهو بدبخت ٿي ويو.** (ابن سني)

دين اسلام جي حمايت لاءِ ڪوشش ڪندا رهيا. پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم اولين مهاجرين ۽ عشرهءِ مُبَشَّره ۾ هجڻ ۽ ٻين خاص درجات سان مشرف هجڻ جي ڪري تمام گهڻي ممتاز حيثيت رکن ٿا. جنگِ بدر، جنگِ اُحد ۽ جنگِ خندق وغيره تمام اسلامي جنگين ۾ وڏي بهادري سان شرڪت ڪئي ۽ ڪافرن جا وڏا وڏا مشهور بهادر پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي تلوار ذُوالفقار جي زبردست وار سان جهنم جا حقدار ٿيا. اميرُالمُومِنِين حضرت سيِّدُنا عثمان غني رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ جن جي شهادت کان پوءِ مهاجرن ۽ انصارن سندن هٿ تي بيعت ڪري پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ڪي اميرُالمُومِنِين چونديو ۽ 4 سال 8 مهينا 9 ڏينهن تائين خلافت جي مَسند تي رونق افروز رهيا. 17 يا 19 رمضان المبارڪ تي هڪ خبيث خارجي جي قاتلانہ حملي سبب سخت زخمي ٿي پيا ۽ 21 رمضان شريف آچر جي رات شهادت جو جام نوش فرمايائون. (تاريخ الخلفاء ص 132، اسدالغابة، ج 4 ص 128 ـ 132، ازالة الخفاء عن خلافة الخلفاء، ج 4، ص 405، معرفة الصحابة ج 1 ص 100 وغيره)

اصلِ نسلِ صَفا وجہِ وَصلِ خدا

بابِ فضلِ وِلایَت پہ لاکھوں سلام (حدائقِ بخشش شریف)

شرحِ ڪلامِ رضا: حضرتِ عليّ المُرتَضيٰ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم خالص پاڪ سيدن جو اصل ۽ بنياد آهن، **واصِل بِاللّٰه** ٿيڻ (يعني **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ جو مقرَّب بڻجڻ) جو سبب ۽ فضائلِ ولايت ملڻ جا دروازا آهن. پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم تي لکين سلام هجن.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو ان جفا ڪئي.** (عبدالرزاق)

"كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم" **چوڻ لکڻ جو سبب**

جڏهن قريش قحط (يعني ڏڪار) **۾ مبتلا ٿيا هئا تہ رسولِ اڪرم** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **ابو طالب تان تخفيفِ عِيال** (يعني ٻارن ٻچن جو بوجھ هلڪو ڪرڻ) **جي لاءِ حضرت سيِّدُنا عليّ المُرتَضيٰ** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم **جن ڪي پنهنجي پاڪ بارگاھ ۾ وٺي آيا، حضرت موليٰ علي** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم **حضور نبي ڪريم** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جي آغوش ۾ پرورش پاتي، حضور** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جي هنج ۾ هوش سنڀاليو، اک کلندي ئي محمّد رسول الله** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جو حسن ۽ جمال ڏٺائين، حضور** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جون ڳالهيون ٻڌيون ۽ عادتون سکيون. جڏهن کان حضرت علي** رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنۡهُ **هوش سنڀاليو يقيناً رب** عَزَّوَجَلَّ **کي هڪ ئي مڃيو. ڪڏهن بہ بتن جي نجاست سان سندن دامن ناپاڪ نہ ٿيو. انهي ڪري کين لقب** "كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم" **مليو.** (فتاويٰ رضويہ ج 28 ص 436)

10 ورهين جي عمر ۾ اسلام قبول ڪيو، نبي ڪريم، رَؤف رَّحيم عَلَيۡهِ اَفۡضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسۡلِيۡم **جي سڀ کان پياري شهزادي حضرت سيِّدَتُنا فاطِمة الزَّهره** رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنۡهَا **پاڻ** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم **جي نڪاح ۾ آيون. وڏي شهزادي حضرت سيدنا امام حَسن مجتبيٰ** رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنۡهُ **جي نسبت سان پاڻ** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم **جي ڪُنيت "ابوالحسن" آهي ۽ مديني جي سلطان، رحمتِ عالميان، سرورِ ذيشان** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جن پاڻ** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم **جن کي "ابو تراب" ڪنيت عطا فرمائي.** (تاريخ الخلفاء، ص 132) **حضرت سيِّدُنا علي المُرتَضيٰ، شيرِ خدا** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم **کي اها ڪنيت پنهنجي اصلي نالي کان بہ وڌيڪ پياري هئي.**

(صحيح البخاري ج 2 ص 535 حديث 3703)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: ان شخص جو نڪ مٽيءَ ۾ ملي، جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درودِ پاڪ نہ پڙهي. (حاڪم)

ابو تُراب ڪُنيت ڪڏهن ۽ ڪيئن ملي!

حضرت سيدنا سَهل بن سعد رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ فرمائن ٿا: ”حضرت سيّدُنا عليّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم هڪ ڏينهن شهزاديءِ ڪونين حضرت سيدتنا فاطِمةَ الزَّهره رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْهَا وٽ ويا ۽ پوءِ مسجد ۾ اچي ڪري ليٽي پيا. (انهن جي وڃڻ کان پوءِ) تاجدارِ مدينہ منوره، سلطانِ مڪہ مڪرَّمہ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم (گهر تشريف وٺي آيا ۽) بيبي فاطِمہ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْهَا کان انهن جي باري ۾ پڇيائون انهن جواب ڏنو تہ مسجد ۾ آهن. پاڻ سڳورا صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مسجد ۾ تشريف وٺي ويا ۽ ڏٺائون تہ (حضرت سيدنا) علي (كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم) تان چادر هٽي ويئي آهي، جنهن جي ڪري پُٺ مبارڪ، مِٽي سان ڀريل آهي. رسول ڪريم عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم انهن جي پُٺيءَ تان مٽي ڇنڊڻ لڳا ۽ ٻہ دفعا فرمايائون: ”قُمْ اَبَا تُرَابٍ! يعني اٿو! ابو تُراب!.

(صحيح بخاري ج 1 ص 169 حديث 441)

اُس نے لقبِ خاک شہنشاہ سے پایا
جو حیدرِ کرّار کہ مولیٰ ہے ہمارا (حدائقِ بخشش شریف)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِيْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

گهوڙي کُن ۾ قرآن ختم ڪري وٺندا هئا

حضرت سيّدُنا عليّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم جڏهن سواري ڪرڻ وقت گهوڙي جي رڪاب ۾ پير رکندا تہ قرآن جي تلاوت شروع ڪندا هئا ۽ ٻي رڪاب ۾ پير رکڻ کان پهريان پورو قرآن شريف ختم ڪري ڇڏيندا هئا. (شواهد النبوة ص 212)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جيكو مون تي درود پاڪ پڙهڻ وساري ويٺو اهو جنّت جو رستو ڀُلجي ويو. (طبراني)

موليٰ علي جو شان بزبانِ قرآن

اللّٰه عَزَّوَجَلَّ سُوۡرَةُ البَقَرَة جي آيت نمبر 274 ۾ ارشاد فرمايو:

اَلَّذِیۡنَ یُنۡفِقُوۡنَ اَمۡوَالَہُمۡ بِالَّیۡلِ وَالنَّہَارِ سِرًّا وَّعَلَانِیَۃً فَلَہُمۡ اَجۡرُہُمۡ عِنۡدَ رَبِّہِمۡ ۚ وَلَا خَوۡفٌ عَلَیۡہِمۡ وَلَا ہُمۡ یَحۡزَنُوۡنَ ﴿۲۷۴﴾

ترجموڪنزالايمان: جيڪي پنهنجو مال خرچ ڪندا آهن رات ۽ ڏينهن ۾ لڪل ۽ ظاهر انهن جي لاءِ انهن جو اجر آهي سندن رب وٽ ۽ انهن ڪي نہ ڊپ آهي ۽ نہ ڪو غم آهي.

چار درهم خيرات ڪرڻ جا چار انداز

صَدۡرُ الۡاَفاضِل حضرت علامہ مولانا سيِّد محمد نعيمُ الدّين مراد آبادي عَلَيۡهِ رَحۡمَةُ اللّٰهِ الهادي "تفسير خزائن العرفان" ۾ هن آيت جي تحت فرمائن ٿا: "هڪ قول هي آهي تہ اها آيت سڳوري عليُّ المُرتَضيٰ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجۡهَهُ الۡكَرِيۡم جي حق ۾ نازل ٿي جڏهن تہ وٽن صرف چار دِرهم (چاندي جا سڪا) هئا ٻيو ڪجهہ نہ هو پاڻ (كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجۡهَهُ الۡكَرِيۡم) جن انهن چئني کي خيرات ڪري ڇڏيو. هڪ رات ۾، هڪ ڏينهن ۾، هڪ کي پوشيده (يعني لڪائي) ۽ هڪ ظاهر."

سُخن آکر یہاں عطّار کا اِتمام کو پہنچا
تری عَظمت پہ ناطِق اب بھی ہیں آیاتِ قرآنی (وسائلِ بخشش ص ۴۹۸)

صَلُّوا عَلَى الۡحَبِيۡب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اسان جي خيرات ڪرڻ جو انداز

سُبۡحٰنَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ! ڇا شان آهي اللّٰه عَزَّوَجَلَّ جي نيڪ ٻانهن جو، جيئن اوهان ڏٺو تہ اهي مال ۽ دولت جمع ڪرڻ جي بدران اخلاص

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ رحمتون موڪليندو آهي. (طبراني)

سان خيرات ڪرڻ پسند فرمائيندا آهن. اميرُالمُومِنِين، ناصِرُ المسلمين، پيڪرِ جود و سخا، موليٰ مشڪل ڪشا، شيرِ خدا، حضرت سيدنا علي المرتضيٰ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجۡهَهُ الۡكَرِيۡم وٽ چار درهم هئا اهي سڀ راهِ خدا ۾ اهڙي طرح خيرات ڪيا جو هڪ ڏينهن جو، هڪ رات جو، هڪ لڪائي، ۽ هڪ ظاهر، ڇوته خبر ناهي ته ڪهڙو درهم راهِ خدا ۾ وڌيڪ قبوليت جو شرف حاصل ڪري رحمتن ۽ برڪتن جي لازوال دولت ۾ وڌيڪ اضافي جو سبب بڻجي وڃي. ٻئي طرف اسان جي حالت اها آهي جو ڪڏهن صدقو، خيرات ڪرڻ جي همت ڪري به ورتي ته به، نه رضاءِ الٰهي جي نيّت، نه اخلاص ۽ لِلّٰهِيَّت. بس ڪهڙي طرح به ماڻهن کي اها خبر پئجي وڃي ته سائين جن اڄ هيترا روپيا خيرات ڪري ڇڏيا! جيستائين اسان جي صدقي ۽ خيرات کي شهرت نه ملي، اسان کي سڪون نه ايندو. مسجد ۾ ڪجهه ڏيئي ڇڏيو ته خواهش هوندي آهي ته امام صاحب نالو وٺي دعا ڪري ته جيئن ماڻهن کي منهنجي چندي ڏيڻ جي خبر پئجي وڃي. ڪنهن مسلمان جي خيرخواهي ڪئي ته خواهش اها ئي هوندي آهي ته هاڻي ڪا اهڙي صورت بڻجي جو اسان جو نالو اڇي وڃي، ماڻهن جون زبانون اسان جي سخاوت جا گيت ڳائن، ڪنهن تي احسان ڪيو ته خواهش هوندي آهي ته هي اسان جو غلام بڻجي رهي، اسان جي واکاڻ ڪري، جڏهن ته قرآن پاڪ اسان کي احسان نه جتائڻ ۽ انهي جو بدلو صرف الله تعاليٰ جي ذات کان گُهرڻ جو حڪم ڏيئي رهيو آهي. جيئن الله عَزَّوَجَلَّ سيپاري 3، سُوۡرَةُ البَقَرَة جي آيت نمبر 262 ۾ ارشاد فرمائي ٿو:

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي.** (مسلم)

اَلَّذِیۡنَ یُنۡفِقُوۡنَ اَمۡوَالَہُمۡ فِیۡ سَبِیۡلِ اللّٰہِ ثُمَّ لَا یُتۡبِعُوۡنَ مَاۤ اَنۡفَقُوۡا مَنًّا وَّلَاۤ اَذًی ۙ لَّہُمۡ اَجۡرُہُمۡ عِنۡدَ رَبِّہِمۡ ۚ

ترجموڪنزالايمان: جيڪي ماڻهو پنهنجو مال الله جي واٽ ۾ خرچ ڪندا آهن پوءِ ڏني پٺيان نه ٿورو جتائن ۽ نه ئي تڪليف ڏين، انهن جو اجورو سندن رب وٽ آهي.

صَدرُالاَفاضِل حضرت علامه مولانا سيّد محمد نعيمُ الدّين مراد آبادي عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الھَادِي هن آيت مبارڪ تحت فرمائن ٿا: "**ٿورو جتائڻ** اهو ته ڏيڻ کان پوءِ ٻين جي سامهون اظهار ڪريو ته اسان تو سان ههڙا ههڙا سلوڪ ڪيا ۽ ان کي غمگين ڪريو ۽ **تڪليف ڏيڻ** اهو ته ان کي عار ڏيارين ته تون غريب هئين، محتاج هئين، مجبور هئين، بيڪار هئين اسان تنهنجي سار لڌي يا ٻئي نموني دٻاءُ وجهو، ان کان منع فرمايو ويو آهي."(خزائن العرفان) **ڪاش!** پيڪر اخلاص و صفا، موليٰ مُشڪل ڪُشا حضرت سيدنا علي المُرتَضيٰ کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم جي صدقي اسان کي به اخلاص سان صدقو ۽ خيرات ڪرڻ جو جذبو ۽ سعادت نصيب ٿي وڃي. اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِین صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

مِرا ہر عمل بس ترے واسطے ہو
کر اِخلاص ایسا عطا یا الٰہی! (وسائلِ بخشش ص۷۸)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

موليٰ علي جي قرآن فهمي

ظاهري ۽ باطني علم تي خبردار، صاحبِ سينهءِ پُر انوار، موليٰ علي حيدرِ ڪرّار کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم (بطور تحديثِ نعمت) فرمائن ٿا: "**الله** عَزَّوَجَلَّ جو قسم! آئون قرآن ڪريم جي هر آيت جي باري ۾

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: توهان جتي بہ هجو مون تي درود پاڪ پڙهو توهان جو درود مون تائين پهچندو آهي. (طبراني)

جاڻان ٿو تہ اها ڪڏهن ۽ ڪٿي نازل ٿي. بيشڪ منهنجي رب عَزَّوَجَلَّ مون کي گهڻو سمجهڻ واري دل ۽ سوال ڪرڻ واري زبان عطا فرمائي آهي.“ (حِلية الاولياء ج 1 ص 108)

تڑپنے پھڑکنے کی توفیق دے
دلِ مُرتضیٰ سوزِ صدّیق دے

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

سورة فاتحہ جو تفسير

اميرُالمُومِنِين موليٰ مُشکل کُشا حضرت سيدنا علي المرتضيٰ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن ارشاد فرمايو: ”جيڪڏهن آئون چاهيان تہ سورة فاتحہ جي تفسير سان 70 اُٺ ڀري ڇڏيان.“ (يعني ان جو تفسير لکندي ايترا رجسٽر (Registers) تيار ٿي وڃن جو 70 اُٺن جو بار بڻجي وڃن) (قوتُ القلوب ج 1 ص 92)

علم ۽ حڪمت جي شهر جو دروازو

ٻہ فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: (1) ” اَنَا مَدِيْنَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا يعني آئون علم جو شهر آهيان ۽ علي ان جو دروازو آهي.“
(مستدرڪ للحاڪم، ج 4 ص 96 حديث 4693)

(2) اَنَا دَارُ الْحِكْمَةِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا يعني آئون حڪمت جو گهر آهيان ۽ علي ان جو دروازو آهي. (ترمذي، ج 5 ص 402 حديث 3744)

موليٰ علي جو شان بزبانِ نبي غيب دان

حضرت سيدنا موليٰ مُشکل کُشا، علي المرتضيٰ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم روايت ڪن ٿا تہ رسولِ اڪرم، نبي محتشم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **مون تي درودشريف جي ڪثرت ڪريو، بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت آهي.** (ابو يعليٰ)

(مون کي مخاطب ڪندي) ارشاد فرمايائون: ”تو ۾ (حضرت) عيسيٰ (عَلَيه السَّلام) وارو مثال آهي، جنهن سان يهودين بغض رکيو ايستائين جو انهن جي اَمڙ سڳوري تي تهمت لڳائي ۽ انهن سان عيسائين محبت ڪئي ته ڪين اُن درجي تي پهچائي ڇڏيو جيڪو انهن جو نه هو.“ پوءِ شير خدا حضرت سيدنا علي المرتضيٰ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن ارشاد فرمايو: ”منهنجي باري ۾ ٻن قسمن جا ماڻهو هلاڪ ٿيندا منهنجي محبت ۾ اِفراط ڪرڻ (يعني حد کان وڌڻ) وارا مون کي انهن صفتن سان وڌائيندا جيڪي مون ۾ ناهن ۽ بُغض رکڻ وارن جو بغض انهن کي ان تي اُڀاريندو جو مون تي بهتان (يعني تهمت) هڻندا.“

(مسند للامام احمد ج 1 ص 336 حديث 1376)

تَفْضِيل کا جَويا نہ ہو مولا کی وِلا میں
یوں چھوڑ کے گوہر کو نہ تُو بہرِ خَزَف جا (ذوقِ نعت)

يعني حضرت سيدنا علي المرتضيٰ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي محبت ۾ ايترو نه وڌ، جو پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن کي شيخين ڪريمين رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا تي فضيلت ڏيڻ لڳين! اهڙي پُل ڪري موتين جهڙي صاف ۽ شفاف عقيدي کي ڇڏي ٺِڪرين جهڙو خراب عقيدو اختيار نه ڪر.

عداوتِ علي

مُفسّر شهير، حڪيمُ الاُمّت، حضرت مفتي احمد يار خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان هن حديث شريف جي تحت فرمائن ٿا: ”محبتِ علي (كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم) اصل ايمان آهي. ها! محبت ۾ ناجائز اِفراط (يعني حد کان وڌڻ) خراب آهي پر عداوتِ علي ته اصل ئي کان حرام بلڪ ڪڏهن ڪفر آهي.“

(مرآة المناجيح ج 8 ص 424)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **مون تي درود شريف پڙهو الله تعاليٰ توهان تي رحمت موڪليندو.**
(ابن عدي)

علیؓ المرتضیٰ شیرِ خدا ہیں
کہ اِن سے خوش حبیبِ کبریا ہیں

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ظاهرِ ۽ باطن جا عالم

فقيہِ اُمت حضرت سيدنا عبدالله بن مسعود رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ **فرمائن تا: "اميرُالمُومِنِين حضرت سيدنا عليُّ المُرتضيٰ** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم **اهڙا عالم آهن جن وٽ ظاهر ۽ باطن [1] ٻنهي جو علم آهي."**

(ابن عساکر ج 42 ص 400)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

"علي" جي 3 اکرن جي نسبت سان مولیٰ علي جا وڏيڪ 3 فضائل

اميرُالمُومِنِين، خليفة المسلمين، امام العادلين حضرت سيّدنا عمر فاروق اعظم رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ **ارشاد فرمائن تا: حضرت عليُّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم **کي ٽي اهڙيون فضيلتون حاصل آهن جو جيڪڏهن انهن مان هڪ بہ مون کي نصيب ٿي وڃي ها تہ اها مون کي ڳاڙهن اُٺن کان بہ وڌيڪ محبوب هجي ها. صحابہ ڪرام** عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان **جن پڇيو: اهي 3 فضيلتون ڪهڙيون آهن؟ فرمايائون: (1) "الله** عَزَّوَجَلَّ **جي پياري حبيب، حبيبِ لبيب** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جن پنهنجي**

---

[1] **ظاهري مراد ان جو لفظي ترجمو آهي باطني مراد ان جو منشاء ۽ مقصد آهي يا ظاهر شريعت آهي ۽ باطن طريقت يا ظاهر احڪام آهن باطن اسرار يا ظاهر اهو آهي جنهن ڪان علماء باخبر آهن ۽ باطن اهو آهي جنهن ڪان صوفياءِ ڪرام خبردار آهن يا ظاهر اهو جيڪو نقل سان معلوم ٿئي باطن اهو جيڪو ڪشف سان معلوم ٿئي.** (مراۃ المناجيح ج 1 ص 210)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهه ڀيرا صبح ۽ ڏهه ڀيرا شام درودِ پاڪ پڙهيو قيامت جي ڏينهن ان کي منهنجي شفاعت ملندي . (مجمع الزوائد)

نياڻي حضرت فاطمة الزّهره رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا جن کي سندن نڪاح ۾ ڏنو (2) انهن جي رهائش سرڪار مدينه، قرار قلب و سينه صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم سان گڏ مسجد نبوي شريف عَلٰي صاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ۾ هئي ۽ انهن جي لاءِ مسجد ۾ اهو ڪجهه حلال هو جيڪو انهن جو ئي حصو آهي (3) غزوه خيبر جي جنگ ۾ انهن کي پرچم اسلام عطا فرمايو ويو.

(المستدرڪ للحاڪم ج 4 ص 94 الحديث 4689)

بہرِ تسلیمِ علی میداں میں
سر جھکے رہتے ہیں تلواروں کے (حدائقِ بخشش شریف)

صحابه جي فضيلت ۾ ترتيب

سُبْحٰنَ الله عَزَّوَجَلَّ! حضرت سيدنا علي المُرتَضيٰ، شير خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي شان جي به ڪهڙي ڳالهه ڪجي جو اميرُالمُومِنِين حضرت سيدنا عمر فاروق اعظم رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ به انهن جي قسمت تي رشڪ فرمائن ٿا، پر ان جو اهو مطلب ناهي ته حضرت سيدنا علي المُرتَضيٰ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم فضائل ۾ انهن ڪان به وڌي ويا، فضيلتن ۽ مرتبن جي اعتبار سان مسلڪِ حق اهلسنت و جماعت وٽ جيڪا ترتيب آهي انهي جو بيان ڪندي صدرُالشَّريعه، بدرُالطَّريقه حضرت علامه مولانا مفتي محمد امجد علي اعظمي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی فرمائن ٿا: تمام صحابه ڪرام اعليٰ ۽ ادنيٰ (۽ انهن ۾ ادنيٰ ڪو ناهي) سڀ جنتي آهن، انبياء ۽ مُرسلين ڪان پوءِ، تمام مخلوقات الٰهي اِنس و جِن و مَلڪ (انسانن، جنن ۽ ملائڪن) ڪان افضل صديق اڪبر آهن، پوءِ فاروق اعظم، پوءِ عثمان غني، پوءِ موليٰ علي رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُم جيڪو

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: **جنهن ڪتاب ۾ مون تي درودِ پاڪ لکيو تہ جيستائين منهنجو نالو ان ڪتاب ۾ لکيل رهندو ملائڪ ان جي لاءِ استغفار ڪندا رهندا.** (طبراني)

شخص مولٰي علي كَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِیْم **جن کي (حضرت سيدنا) صديق يا فاروق** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْهُمَا **کان افضل ٻڌائي، اهو گُمراه بد مذهب آهي. چئني خلفاءِ راشدين کان پوءِ بقيہ عشرهءِ مُبَشَّره ۽ حضراتِ حَسَنين و اصحابِ بدر ۽ اصحابِ بيعت رضوان** عَلَیْهِمُ الرِّضْوَان **جي لاءِ افضليت آهي ۽ اهي سڀ قطعي جنتي آهن. افضل جي اها معنيٰ آهي تہ الله** عَزَّوَجَلَّ **وٽ وڏيڪ عزت ۽ منزلت وارو هجي، انهي کي ڪثرت ثواب سان بہ تعبير ڪندا آهن.** (بهار شريعت ج 1 ص 241 کان 254 ملخصاً)

مصطفٰی کے سب صَحابہ جنّتی ہیں لا جَرَم
سب سے راضی حق تعالیٰ سب پہ ہے اُس کا کرم

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

عَشَرَهءِ مُبَشَّرَه جا نالا مبارڪ

حضرت مولٰي علي مُشکل کُشا، شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِیْم **عَشرهءِ مُبَشَّره مان بہ آهن، عَشرهءِ مُبشَّره انهن ڏهن صحابہ ڪرام** عَلَیْهِمُ الرِّضْوَان **کي چيو ويندو آهي جن کي الله**عَزَّوَجَلَّ **جي حبيب، حبيبِ لبيب**صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **جي زبانِ حق ترجمان سان خصوصي طور جنتي هجڻ جي بشارت ڏني ويئي آهي. جيئن حضرت سيدنا عبدالرحمٰن بن عوف**رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ **کان روايت آهي تہ تاجدار مدينہ، قرار قلب و سينہ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **جن فرمايو: ”ابو بڪر، عمر، عثمان، علي، طلحہ، زبير، عبدالرحمٰن بن عوف، سعد بن ابي وقّاص، سعيد بن زيد ۽ ابو عُبَيده بن جرّاح جنتي آهن.“** رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْهِمْ اَجْمَعِیْن.

(سنن الترمذي ج 5 ص 416 حديث 3768)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جيڪو جمعي جي ڏينهن مون تي درود شريف پڙهندو آءٌ قيامت جي ڏينهن ان جي شفاعت ڪندس.** (ڪنزالعمال)

وہ دَسوں جن کو جنّت کا مُژدہ[1] ملا
اُس مُبارک جماعت پہ لاکھوں سلام (حدائقِ بخشش شریف)

[1] (خوشخبری)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

خُلَفاءِ راشِدِين جي فضيلت

فقِيہِ اُمت حضرت سيدنا عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ **ڪان مروي آهي تہ سرڪارِ مدينہ، راحتِ قلب و سينہ، فيضِ گنجينہ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جن جو فرمان عاليشان آهي: "اَنَا مَدِيْنَةُ الْعِلْمِ وَاَبُوْبَكْرٍ اَسَاسُهَا وَعُمَرُ حِيْطَانُهَا وَعُثْمَانُ سَقْفُهَا وَعَلِيٌّ بَابُهَا" يعني آئون علم جو شهر آهيان، ابو بڪر ان جو بُنياد، عُمر اُن جي ديوار، عثمان ان جي ڇت ۽ علي ان جا دروازا آهن."** (مُسندُ الفردوس ج 1 ص 43 حديث 105)

ترے چاروں ہمدم ہیں یک جان یک دل
ابوبکر فاروق عثماں علی ہے (حدائقِ بخشش شریف)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

محبتِ علي جو تقاضو

اميرُالمُومِنِين حضرت سيدنا عليُّ المُرتَضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم **جن فرمايو: "رسولِ ڪريم، رؤُف رَّحيم** عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم **ڪان پوءِ سيني ڪان بهتر ابو بڪر ۽ عمر آهن پوءِ فرمايائون: "لَا يَجْتَمِعُ حُبِّيْ وَبُغْضُ اَبِيْ بَكْرٍ وَّعُمَرَ فِيْ قَلْبِ مُؤْمِنٍ" يعني منهنجي محبت ۽ (شيخين ڪريمين) ابو بڪر ۽ عمر** رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا **جو بغض ڪنهن مومن جي دل ۾ جمع نٿو ٿي سگهي."** (المعجم الاوسط للطبراني ج 3 ص 79 الحديث 3920)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن جمعي جي ڏينهن مون تي ٻه سؤ ڀيرا درودِ پاڪ پڙهيو ان جا ٻه سؤ سالن جا گناهہ معاف ٿيندا.** (كنز العمال)

ڪڏهن به اُڃ نہ لڳڻ جو عجيب راز

جيڪي ماڻهو "دما دم مست قلندر علي دا پهلا نمبر" وارو نظريو رکن ٿا، سخت خطا تي آهن، انهن جي هدايت جي لاءِ هڪ ايمان افروز حڪايت پيش ڪئي وڃي ٿي، پڙهو ۽ **الله** تعاليٰ توفيق بخشي تہ حق کي قبول ڪريو جيئن حضرت سيدنا شيخ ابو محمد **عبدالله مُهۡتَدِي** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی فرمائن ٿا: **اَلۡحَمۡدُلله**عَزَّوَجَلَّ مون حج جي سعادت حاصل ڪئي. حرم شريف ۾ هڪ شخص جي باري ۾ ٻُڌو تہ اهو پاڻي ناهي پيئندو! مون کي وڏو تعجب ٿيو، مون ساڻس ملي ان جو سبب پڇيو تہ چوڻ لڳو: آئون "حِلّہ" جو رهاڪو آهيان، هڪ ڏينهن مون خواب ۾ قيامت جو هوش اڏائيندڙ منظر ڏٺو ۽ اُڃ جي شدت سان پاڻ کي بي چين ڏٺو ۽ ڪنهن طرح حضور اڪرم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي حوض مبارڪ تي پهچي ويس، اُتي حضرت سيدنا ابو بڪر صديق، حضرت سيدنا عمر فاروق اعظم، حضرت سيدنا عثمان غني ۽ حضرت موليٰ علي شير خدا عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان کي ڏٺو، اهي حضرات ماڻهن کي پاڻي پيئاري رهيا هئا. آئون حضرت موليٰ علي كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن جي خدمت ۾ حاضر ٿيس ڇاڪاڻ تہ مون کي انهن تي وڏو ناز هو، آئون انهن سان تمام گهڻي محبت ڪندو هئس بين ٽِنهي خليفن کان انهن کي افضل سمجهندو هئس، پر هي ڇا! پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن مون کان چهرو مبارڪ ئي ڦيري ڇڏيائون! جيئن تہ اُڃ گهڻي لڳي هئي مان واري واري سان انهن ٽنهي خليفن وٽ ويس هر هڪ مون کان اِعراض ڪيو يعني پنهنجو

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نہ پڙهي تہ ماڻهن مان اهو ڪنجوس ترين شخص آهي. (ترغيب و ترهيب)

مبارڪ چهرو ڦيرائي ڇڏيو ايتري ۾ منهنجي نظر مديني جي تاجور، سلطانِ بحرو بر صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن تي پئي، پاڻ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي بارگاهہ انور ۾ حاضر ٿي عرض ڪيو: يارسول الله (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم)! موليٰ علي جن مون کي پاڻي نہ پياريو، بلڪ پنهنجو منهن ئي ڦيرائي ڇڏيائون، ارشاد ٿيو: اهي توکي پاڻي ڪيئن پياريندا! تون تہ منهنجي صحابہ سان بغض رکين ٿو! اهو ٻڌي مون کي پنهنجي عقيدي غلط هجڻ جو يقين ٿي ويو ۽ مون تمام گهڻي ندامت سان حضور تاجدار رسالت صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي هٿ مبارڪ تي سچي توبہ ڪئي، سرڪار عالي وقار صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن مون کي هڪ پيالو عنايت ڪيو جيڪو مون پي ورتو، پوءِ منهنجي اک کُلي ويئي. اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ جڏهن ڪان مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي هٿان پيالو پيتو آهي، مون کي بلڪل اُڃ نٿي لڳي. انهي خواب کان پوءِ مون پنهنجي اهل و عيال (گهر خاندان وارن) کي توبہ جي تلقين ڪئي انهن مان جن توبہ ڪري مسلڪ اهل سنت و جماعت قبول ڪيو مون انهن سان تعلقات قائم رکيا، باقين سان ٽوڙي ڇڏيا.

(مُلخص از مِصباحُ الظّلام ص 74)

جب دامنِ حضرت سے ہم ہو گئے وابستہ
دنیا کے سبھی رشتے بیکار نظر آئے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! هن روايت مان خبر پئي تہ سچي مسلمان جي سڃاڻپ اها آهي تہ هو تمام صحابہ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان جي عظمت ۽ شان کي دل سان مڃڻ وارو هوندو آهي. جيڪڏهن ڪو

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو تہ تحقيق اهو بدبخت ٿي ويو. (ابن سني)

شخص ڪجهہ صحابہ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان سان محبت ۽ ڪجهہ سان بغض رکي ٿو تہ اهو سخت غلطي تي آهي. **الله** عَزَّوَجَلَّ اسان کي تمام صحابہ ڪرام ۽ اهل بيت عظام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان سان سچي محبت ۽ عقيدت عنايت فرمائي. انهي تي استقامت بخشي ۽ انهي ئي محبت ۽ ارادت جي حالت ۾ زير گنبذ خضرا، جلوهٔ محبوب ۾ شهادت، جنت البَقِيع ۾ مدفن ۽ جنّت الفِردوس ۾ پنهنجي پياري حبيب صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ۽ چئني يارن جو پاڙو عنايت فرمائي.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

صَحابہ کا گدا ہوں اور اہلِ بیت کا خادم
یہ سب ہے آپ ہی کی تو عنایت یا رسولَ الله!
میں ہوں سُنّی، رہوں سُنّی، مروں سُنّی مدینے میں
بقیعِ پاک میں بن جائے تُربت یا رسولَ الله! (وسائل بخشش ص ۱۸۴، ۱۸۵)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

علي جي زيارت عبادت آهي

دعوت اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبة المدينہ جي شايع ٿيل 192 صفحن تي مشتمل ڪتاب "سوانح ڪربلا" صفحي 74 تي صدرُالأفاضل حضرت علامہ مولانا سيد محمد نعيم الدين مراد آبادي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِي حديث مبارڪ نقل فرمائن ٿا: فقيہ امت حضرت سيدنا عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ کان روايت آهي: نورِ مجسَّم، شاهِ بني آدم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن ارشاد فرمايو: "عليُّ المُرتضيٰ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو ان جفا ڪئي. (عبدالرزاق)

الْكَرِيْم ڪي ڏسڻ عبادت آهي.“ (مستدرڪ ج 4 ص 118 الحديث 4737)

مُڙدن سان گفتگو

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! اميرُالمُومِنِين حضرت سيدنا موليٰ مُشڪل ڪُشاء علي المُرتضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي عظمت ۽ شان جو هڪ روشن باب اهو بہ آهي جو **الله** عَزَّوَجَلَّ جي عطا سان پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي قبر وارن سان ڳالهہ ٻولهہ ڪرڻ بہ ثابت آهي. جيئن حضرت سيدنا امام عبدالرحمٰن جلال الدين سيوطي شافعي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْكَافِي ”شرحُ الصُّدور“ ۾ نقل ڪن ٿاء حضرت سيدنا سعيد بن مُسَيَّب رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا: ”اسان اميرُالمُومِنِين حضرت علي المُرتضيٰ شير خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم سان گڏ قبرستان وٽان گذرياسين، پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن ارشاد فرمايو: ”اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا اَهْلَ الْقُبُوْرِ وَرَحْمَةُ اللّٰه يعني اي قبرن وارؤ! توهان تي سلامتي ۽ **الله** عَزَّوَجَلَّ جي رحمت هجي.“ ۽ فرمايائون اي قبر وارو! توهان پنهنجون خبرون ٿا ٻڌايو يا اسان توهان کي ٻڌايون؟ ”سيدنا سعيد بن مُسَيَّب رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا تہ اسان قبر منجهان اهو آواز ٻڌو: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ، ۽ ڪير چوڻ وارو چئي رهيو هو: يا اميرالمومنين! اوهان ئي ٻڌايو تہ اسان کان پوءِ دنيا ۾ ڇا ٿيو؟ پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن فرمايو: ”ٻڌو! توهان جا مال وِرهائجي چڪاء توهان جون زالون شاديون ڪري چُڪيون، ۽ اولاد يتيم ٿي ويو، اهي گهر جيڪي توهان پَڪا نهرايا هئاء انهن ۾ توهان جا دشمن آباد ٿي ويا. هاڻي توهان پنهنجو حال ٻڌايو!“ اهو ٻڌي هڪ قبر مان آواز آيو: يا امير المومنين! اسان جا ڪفن ڦاٽي

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: ان شخص جو نڪ مٽيءَ ۾ ملي، جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درودِ پاڪ نہ پڙهي. (حاڪم)

ويا، وار وِڪري ويا، گلون ٽڪرا ٽڪرا ٿي ويون، اکيون ڳلن تي وَهي ويون ۽ نڪ مان پونءِ وهي رهي آهي ۽ جيڪو ڪجھ اڳتي موڪليو (يعني جيئن عمل ڪيا) اُن کي پاتوسين جيڪو پنيان ڇڏيوسين تنهن ۾ نقصان ڪنيوسين. (شرح الصدور، ص209، ابن عساکر ج27 ص 395)

آخرت کی فکر کرنی ہے ضَرور　　زندگی اِک دن گزرنی ہے ضَرور
قبر میں مَیِّت اُترنی ہے ضَرور　　جیسی کرنی ویسی بھرنی ہے ضَرور
ایک دن مرنا ہے آخر موت ہے　　کرلے جو کرنا ہے آخر موت ہے

عبرت جا مدني گل

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! هن حڪايت ۾ حضرت سيدنا موليٰ مُشڪل ڪُشا، علي المُرتضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي شان ۽ عظمت ۽ قوتِ سماعت (يعني ٻُڌڻ جي طاقت) جي هڪ جهلڪ ڏسڻ ۾ آئي تہ پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن مُڙدَن کان انهن جا برزخي احوال پُڇيا، جواب ٻُڌا، ۽ اُنهن کي دنيوي حالات ارشاد فرمايا. يقيناً اِها سندن عظيمُ الشَّان ڪرامت آهي، ۽ هن روايت ۾ اسان جي لاءِ عبرت جا مدني گل بہ آهن تہ جيڪو شخص دنيا ۾ رهندي پنهنجي عقيدن ۽ عملن کي نہ سڌاريندو، دنيوي خواهشن جي ڄار ۾ ڦاسي آخرت کان غافل رهندو اُن جي قبر ان لاءِ سختين جو گهر بڻجندي ۽ هي دنيا جون اجايون خواهشون ۽ فڪر سندس ڪنهن ڪم نہ ايندا، بلڪ صرف دنيا جو مال جمع ڪرڻ جي فِڪر ۾ رهي ۽ پوءِ انهي حال ۾ مَري اونداهي قبر ۾ وڃڻ وارو پنهنجي دنياوي مال مان ڪو فائدو نہ ڪٺي سگهندو، رشتيدار ۽ وارِث اُن جي مال تي قبضو بلڪ مال حاصل ڪرڻ لاءِ جهڳڙا ڪري پنهنجي پنهنجي واٽ وٺندا ۽ هي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جيكو مون تي درود پاک پڙهڻ وساري ويٺو اهو جنّت جو رستو ڀُلجي ويو. (طبراني)

نادان انسان مال جمع ڪرڻ جي ڌن ۾ مَست رهندي حلال ۽ حرام جو فرق وِساري ويهڻ ۽ گناهن ڀري زندگي گذارڻ جي ڪري جهنّم جي عذاب جو حقدار ٿيندو.

دولتِ دُنیا کے پیچھے تُو نہ جا　　آخِرت میں مال کا ہے کام کیا؟
مالِ دُنیا دوجہاں میں ہے وبال　　کام آئے گا نہ پیشِ ذُوالجلال

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!　　صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

مٺي مصطفٰي جون مولٰي مُشڪل ڪُشا تي عطائون

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! حضرت سيدنا مولٰي مُشڪل ڪُشا، علي المُرتَضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جون جيتري قدر فضيلتون ۽ ڪمال اوهان ملاحظ ڪيا اهي سڀ رسولِ خدا، محمد مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي صدقي ۾ آهن. نبي ڪريم، رؤف رَّحيم عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم جي خُصوصي شفقتن ۽ عطائن جي طُفيل الله تعاليٰ حضرت سيدنا علي المُرتضيٰ، شير خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي اُهو مقام عطا فرمايو جنهن تي بعد ۾ اچڻ وارو هر شخص رشڪ ڪري ٿو. الله ۽ رسول عَزَّوَجَلَّ و صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي پنهنجو محبوب قرار ڏئي اهڙو اعليٰ مقام عطا فرمايو، جنهن تائين ڪو وڏي ۾ وڏو ولي، قُطب، غوث، ابدال به نٿو پهچي سگهي. بهار شريعت جلد پهريون صفحو 253 تي آهي: ”ڪو ولي ڪيڏي وڏي مرتبي جو هجي ڪنهن صحابي جي رُتبي کي نٿو پهچي سگهي.“

فاتحِ خيبر جي ڇا ڳالهه ڪجي!

حضرت سيّدنا عليُّ المرتضٰي كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم تي رسول رحمت

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي ڏهہ ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ رحمتون موڪليندو آهي.** (طبراني)

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جي شفقت ۽ عطا جي عڪاسي ڪندڙ هڪ ايمان افروز حڪايت ملاحظہ فرمايو، جئين حضرت سيّدنا سهل بِن سعد** رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ **فرمائن ٿا تہ نبي ڪريم** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **جن خيبر جي ڏينهن فرمايو: ”سڀاڻي مان هي جهنڊو اهڙي شخص کي ڏيندس جنهن جي هٿان الله تعاليٰ فتح ڏياريندو اهو الله** عَزَّوَجَلَّ **۽ ان جي رسول** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **سان محبت ڪري ٿو، ۽ الله** عَزَّوَجَلَّ **۽ رسول** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **ان سان محبت ڪن ٿا“ ٻئي ڏينهن صبح جو هر ماڻهو اها اميد پئي رکي تہ جهنڊو ان کي ڏنو ويندو، فرمايائون: علي بن ابي طالب ڪٿي آهن، ماڻهن عرض ڪيو: يارسول الله** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **اُنهن جون اکيون ڏکن ٿيون، فرمايائون: انهن کي سڏ ڪريو، انهن کي آندو ويو تہ محبوبِ ربُّ العِباد** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **سندن جي اکين تي پنهنجو لعابِ دهن** (يعني پڪ مبارڪ) **لڳايو، ۽ دعا فرمائي پاڻ ائين چڱا ڀلا ٿي ويا جڻ انهن کي درد هيو ئي ڪونہ ۽ کين جهنڊو ڏنو ويو، امير المومنين حضرت سيدنا علي المرتضي** كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم **عرض ڪيو: يارسول الله** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **مان انهن سان ان وقت تائين وڙهندو رهان جيستائين اهي اسان وانگر مسلمان نہ ٿي وڃن، پاڻ ڪريم** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **فرمايو: نرمي اختيار ڪريو ايستائين جو انهن جي ميدان ۾ لهي وڃو پوءِ انهن کي اسلام جي دعوت ڏيو، الله** عَزَّوَجَلَّ **جا حق جيڪي انهن تي لازم آهن اهي ٻڌايو، خدا جو قسم! جيڪڏهن الله** عَزَّوَجَلَّ **اوهان جي ذريعي ڪنهن هڪ شخص کي هدايت عطا فرمائي اهو توهان جي لاءِ ان کان بهتر آهي جو توهان وٽ ڳاڙها اُٺ هجن.** (بخاري ج 2 ص 312 حديث 3009، مسلم ص 1311، حديث 2406)

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي.** (مسلم)

قوّتِ حيدري جي هڪ جهلڪ

خيبر جي جنگ ۾ هڪ يهودي حيدرِ ڪرّار ڪَرَّمَ اللہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم تي حملو ڪيو، انهي دوران پاڻ ڪَرَّمَ اللہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم جن جي ڍال ڪِري پئي، ته پاڻ ڪَرَّمَ اللہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم اڳتي وڌي قلعي جي دروازي تائين پهچي ويا ۽ پنهنجي هٿن سان قلعي جو در اُکيڙي ان کي ڍال بڻايائون، اهو در برابر سندن هٿ ۾ رهيو ۽ پاڻ وڙهندا رهيا ايستائين جو **الله** عَزَّوَجَلَّ سندن هٿان خيبر کي فتح فرمايو، اهو در ايترو وزني هو جو جنگ کان پوءِ 40 ڄڻن گڏجي ڪٽڻ چاهيو پر اهي ڪٽي نه سگهيا. (دلائل النبوة للبيهقي ج 4 ص 212)

اعليٰ حضرت رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ فرمائن ٿا:

شيرِ شمشير زَن شاهِ خيبر شِکَن
پَر تَوِ دستِ قدرت پہ لاکھوں سلام (حدائقِ بخشش شريف)

ڪنهن ٻي به ڇا خوب چيو آهي:

علی حیدر! تری شوکت تری صَولت کا کیا کہنا
کہ خطبہ پڑھ رہا ہے آج تک خیبر کا ہر ذرّہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

علي جهڙو بهادر ڪو به ناهي

حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ، شيرِ خدا ڪَرَّمَ اللہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم جن جي هڪ بهترين وصف (يعني خوبي) شجاعت ۽ بهادري آهي، انهي بهادري کي غيبي تائيد به حاصل آهي جيئن هڪ روايت ۾ آهي: جڏهن حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ شيرِ خدا ڪَرَّمَ اللہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم هڪ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **توهان جتي بہ هجو مون تي درود پاڪ پڙهو توهان جو درود مون تائين پهچندو آهي.** (طبراني)

جنگ ۾ ڪافرن جا سر ڌڙ کان ڌار ڪري رهيا هئا تہ غيب مان اهو آواز اچي رهيو هو: ”لَاسَيْفَ اِلَّا ذُوالْفِقَارِ وَلَا فَتٰى اِلَّا عَلِيٌّ يعني علي جهڙو ڪو بهادر ناهي ۽ ذوالفقار جهڙي ڪا تلوار ناهي.“
(جزء الحسن عرفة العبدي ص 62، حديث 38 ماخوذا)

ہیں علی مُشکل کُشا سایہ کُناں سر پر مرے
لَا فَتٰى اِلَّا عَلِى، لَا سَيْفَ اِلَّا ذُوالْفِقَار (وسائلِ بخشش ص ۴۰۰)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

لُعاب ۽ دعاءِ مصطفٰي جون برڪتون

حضرت سيّدنا عليُّ المرتضٰي شيرِخدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کان روايت آهي تہ سلطانِ زمان و زمَن، محبوبِ ربّ ذُوالمنَن صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو لُعابِ دهن (يعني ٿڪ مبارڪ) لڳڻ کان پوءِ منهنجون اکيون ڪڏهن بہ نہ ڏُکيون. (مسند امام احمد بن حنبل ج 1 ص 169 حديث 579) حضرت مولا علي كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم گرمين ۾ گرم ۽ سردين ۾ ٿڌا ڪپڙا پائيندا هئا، ڪنهن انهي جو سبب پڇيو تہ فرمايائون: جڏهن رسالت مآب صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن منهنجي اکين ۾ پنهنجي مبارڪ وات مان لُعاب لڳايو تہ گڏ هي دعا بہ فرمائي: اَللّٰهُمَّ اَذْهِبْ عَنْهُ الْحَرَّ وَالْبَرْدَ يعني اي الله! علي کان گرمي ۽ سردي پري ڪري ڇڏ. انهي ڏينهن کان نہ مون کي گرمي ٿي لڳي ۽ نہ ئي سردي. (ابن ماجه ج 1 ص 83 حديث 117)

اِجابت کا سہرا عنایت کا جوڑا
دُلہن بن کے نکلی دعائے محمد (حدائقِ بخشش شریف)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: مون تي درودشريف جي ڪثرت ڪريو، بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت آهي. (ابو يعليٰ)

مولا علي جو اخلاص

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! مولاءِ ڪائنات عليُّ المرتضيٰ، شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ايتري قدر بهادر هئڻ جي باوجود تڪبُّر، رياڪاري، ۽ خُودنمائي وغيره هر طرح جي خامين کان پاڪ هئا، عمل ۽ اخلاص جا پيڪر هئا، جيئن حضرت علامه علي قاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِي فرمائن ٿا: ”حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جهاد ۾ هڪ ڪافر کي ڏَسيو ۽ ان کي قتل جي ارادي سان ان جي سيني تي چڙهي ويٺا، ان پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم تي ٿُڪ اڇلائي ته پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن اُن کي ڇڏي ڏنو، ۽ سيني تان لهي ويا. ان سبب پڇيو ته پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم فرمايو تنهنجي اِن حرڪت سان مون کي ڪاوڙ اچي ويئي، هاڻي تنهنجو قتل نفساني سبب کان ٿئي ها نه ڪي ايماني سبب کان، انهي لاءِ مون توکي ڇڏي ڏنو، هُو پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن جو اهو اخلاص ڏسي مسلمان ٿي ويو.“ (مرقاة المفاتيح ج 7 ص 12 تحت الحديث 3451)

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! توهان ڏٺو ته اميرالمومنين، حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي اخلاص جي برڪت سان يهودي کي اسلام جهڙي عظيمُ الشّان نعمت نصيب ٿي ويئي، اهڙي طرح اسان جا ٻيا اسلافِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام به هر وقت پنهنجي نيڪ عملن کي ڏسندا رهندا هئا ته هي عمل ڪِٿي ٻين کي ڏيکارڻ جي لاءِ ته ڪونهي! جيڪڏهن ڪنهن نيڪ عمل ۾ نفس ۽ شيطان جي مداخلت يا رياڪاري جو شُبهو به محسوس فرمائيندا هئا ته هڪدم انهي کان بچڻ بلڪ ڪڏهن ڪڏهن ته انهي عملِ صالح کي ٻيهر ادا ڪرڻ جي ترڪيب ٺائيندا هئا جيئن:

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مون تي درود شريف پڙهو الله تعاليٰ توهان تي رحمت موڪليندو. (ابن عدي)

30 سالن جون نمازون موٽائي پڙهيون

هڪ بزرگ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ تقريبًا 30 سالن تائين مسجد جي پهرين صف ۾ باجماعت نماز ادا ڪندا رهيا، هڪ ڀيري انهن کي پهرين صف ۾ جڳهه نه ملي ته ٻي صف ۾ بيهي رهيا ته شرم محسوس ٿيڻ لڳو ته ماڻهو ڇا چوندا ته ڏسو! اڄ هِن ماڻهو جي پهرين صف رهجي وئي آهي. اِهو خيال ايندي ئي پاڻ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ سنيلجي ويا ۽ پنهنجي نفس جو محاسبو ڪرڻ لڳا ته"اي نفس! آئون 30 سالن تائين جيڪي نمازون پهرين صف ۾ ادا ڪندو رهيس ڇا اُهي ماڻهن کي ڏيکارڻ لاءِ هيون جو اڄ توکي شرم پيو اچي!"پوءِ انهن گذريل 30 سالن جون نمازون موٽايون ۽ ڪمال صِدق ۽ اخلاص جو نادر مثال قائم فرمايو. (احياءالعلوم ج 2 ص 302) الله عَزَّوَجَلَّ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي. اٰمِين بِجَاہِ النَّبِیِّ الۡاَمِین صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

دے حُسنِ اَخلاق کی دولت کر دے عطا اِخلاص کی نعمت
مجھ کو خزانہ دے تقویٰ کا یاالله! مِری جھولی بھر دے (وسائلِ بخشش ص۱۰۹)

تون مون مان آهين

نبين جي سلطان، رحمتِ عالميان صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جو حضرت علي شيرِ خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي باري ۾ فرمانِ فضيلت نشان آهي: "اَنۡتَ مِنِّیۡ وَ اَنَا مِنۡکَ يعني تون مون مان آهين آئون تو مان آهيان." (ترمذي ج 5 ص 399 حديث 3736)

اے طَلعَتِ شہ! آ، تجھے مولیٰ کی قسم! آ
اے ظُلمتِ دل! جا، تجھے اُس رُخ کا حَلَف جا (ذَوقِ نعت)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهه ڀيرا صبح ۽ ڏهه ڀيرا شام درودِ پاڪ پڙهيو قيامت جي ڏينهن ان کي منهنجي شفاعت ملندي. (مجمع الزوائد)

يعني اي مولا علي كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي خوبصورت چهري جي روشني! توکي الله عَزَّوَجَلَّ جي قسم تو ڏيان ته مون تي پنهنجي تجلّي وجهه! ۽ اي منهنجي دل جي اونداهي! توکي مولا مشڪل ڪشا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي روشن چهري جو قسم! مون کان پري ٿي وڃ.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تون منهنجو ڀاءُ آهين

حضرت سيّدنا عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا کان روايت آهي ته رسول اڪرم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن (مدينه منوّره زَادَهَا اللهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا ۾ مهاجر ۽ انصار) صحابهءِ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان جي وچ ۾ ڀائيچارو قائم ڪيو، ته حضرت عليُّ المرتضيٰ شيرِ خدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم انهي حالت ۾ حاضر ٿيا جو اکين مان لُڙڪ وَهي رهيا هئا، عرض ڪيائون: يارسول الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! اوهان صحابهءِ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان جي وچ ۾ ڀائيچارو قائم فرمايو، پر مون کي ڪنهن جو ڀاءُ نه بڻايو؟ ”رسولِ اڪرم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن ارشاد فرمايو: ”اَنْتَ اَخِیْ فِی الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَةِ يعني تون دنيا ۽ آخرت ۾ منهنجو ڀاءُ آهين.“ (ترمذي ج 5 ص 401 حديث 3741)

حديث جي شرح

مُفسّر شهير، حڪيمُ الاُمّت، حضرت مفتي احمد يار خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان انهي حديث پاڪ جي تحت فرمائن ٿا: يعني تون رشتي ۾ به منهنجو (چاچي جو پٽ) ڀاءُ آهين ۽ هاڻي هن عقدِ مواخات (يعني ڀائيچاري جي قول و قرار) ۾ به توکي پنهنجو ڀاءُ ٿو بڻايان ۽ دنيا و آخرت ۾ به منهنجو ڀاءُ آهين. سُبْحٰنَ الله عَزَّوَجَلَّ! پر ياد رهي ته انهي جي باوجود

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن ڪتاب ۾ مون تي درودِ پاڪ لکيو ته جيستائين منهنجو نالو ان ڪتاب ۾ لکيل رهندو ملائڪ ان جي لاءِ استغفار ڪندا رهندا. (طبراني)

ڪڏهن حضرت سيّدنا علي (ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم) حضور (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) کي ياءُ چئي ڪري نه سڏيو (جڏهن به سڏيو) ته "يا رسول الله" (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) چئي (ئي سڏيو)، پوءِ ڪنهن ايري غيري کي ياءُ چوڻ جو حق ڪيئن ٿي سگهي ٿو! (مراة المناجيح ج 8 ص 418)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

شيرِ خدا جو عشقِ مُصطفيٰ

حضرتِ سيّدنا عليُّ المرتضيٰ ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم کان ڪنهن سوال ڪيو ته اوهان کي رسول الله صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم سان ڪيتري محبت آهي؟ فرمايائون: خدا عَزَّوَجَلَّ جو قسم! حضور اڪرم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اسان کي پنهنجي مال، اولاد، والدين ۽ سخت اُڃ جي وقت ٿڌي پاڻي کان به وڌيڪ محبوب (يعني پيارا) آهن. (الشفاء ج 2 ص 22)

شيرِ خدا جون خدا داد خوبيون

حضرت سيّدنا ابي صالح رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه کان مروي آهي، هڪ دفعي حضرت سيّدنا امير مُعاويه رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ حضرت سيّدنا ضِرار رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه کي فرمايو: "منهنجي سامهون حضرت سيّدنا علي ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن جون خوبيون بيان ڪريو." حضرت سيّدنا ضِرار رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه عرض ڪيو: "اميرالمومنين حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ شيرِ خدا ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن جي علم و عرفان جو اندازو لڳائي نٿو سگهجي، پاڻ ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم الله عَزَّوَجَلَّ جي مُعاملي ۾ ۽ ان جي دين جي حمايت ۾ مضبوط ارادا رکندا هئا، فيصله ڪُن گفتگو ڪندا هئا، ۽ انتهائي عدل و انصاف کان ڪم وٺندا هئا، پاڻ ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جيڪو جمعي جي ڏينهن مون تي درود شريف پڙهندو آءُ قيامت جي ڏينهن ان جي شفاعت ڪندس. (ڪنزالعمال)

جي ذات علم ۽ حڪمت جو سرچشمو هئي، جڏهن گفتگو ڪندا هئا ته زبان مبارڪ مان حڪمت ۽ دانائي جا الفاظ نڪرندا هئا، دنيا ۽ ان جي رنگينين کان ڊڄندا هئا، رات جي اونداهي ۾ (الله عَزَّوَجَلَّ جي عبادت) سان خوش ٿيندا هئا، اللهعَزَّوَجَلَّ جو قسم! پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم تمام گهڻو روئڻ وارا، دور انديش ۽ غمزده هئا، پنهنجي نفس جو مُحاسبو ڪندا، کهرو ۽ ٿلهو لباس پسند فرمائيندا ۽ ٿُلهي ماني کائيندا هئا. الله عَزَّوَجَلَّ جو قسم! رعب ۽ دٻدٻو اهڙو هو جو اسان مان هر ڪو ساڻس ڳالهائيندي ڊڄندو هو، حالانڪ جڏهن ٻه اسان حاضر ٿيندا هئاسين ته ملڻ ۾ پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم اڳڀرائي ڪندا هئا، جڏهن اسان سوال ڪندا هئاسين ته جواب ارشاد فرمائيندا هئا، ۽ اسان جي دعوت قبول فرمائيندا هئا. جڏهن مرڪندا هئا ته ڏند مبارڪ ائين معلوم ٿيندا هئا جئين موتين جي لڙي، پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم پرهيزگارن جو احترام ڪندا ۽ مسڪينن سان محبت فرمائيندا هئا، ڪنهن طاقتور يا مالدار کي ان جي باطل (يعني بيڪار) خواهش ۾ اُميد نه ڏياريندا هئا، ڪوبه ڪمزور شخص پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي عدالت مان مايوس نه ٿيندو هو بلڪ اُن کي اُميد هوندي هئي ته هتان مون کي ضرور انصاف ملندو. الله عَزَّوَجَلَّ جو قسم! مون ڏٺو جڏهن رات ايندي هئي ته پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم پنهنجي ڏاڙهي مبارڪ جهلي زارو قطار روئيندا ۽ زخمي شخص وانگر تڙپندا هئا. مون پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي اهو فرمائيندي ٻڌو: ”اي دنيا! ڇا تو مون کان منهن ڦيري ورتو آهي يا اجا منهنجي مشتاق (يعني منهنجو شوق رکندڙ) آهين؟ اي ڌوکيباز دنيا! وڃ، ڪنهن ٻي کي ڌوکو ڏي،

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جنهن جمعي جي ڏينهن مون تي ٻه سؤ ڀيرا درودِ پاڪ پڙهيو ان جا ٻه سؤ سالن جا گناهه معاف ٿيندا. (كنزالعمال)

آئون توکي ٽي طلاقون ڏيئي چڪو آهيان هاڻي انهي ۾ هرگز رجوع ناهي، تنهنجي عمر تمام گهٽ ۽ تنهنجون آسائشون ۽ نعمتون نهايت حقير آهن، ۽ تنهنجا نقصان تمام گهڻا آهن، هاءِ! (آخرت جو) سفر انتهائي ڏکيو آهي، ثمر تمام گهٽ ۽ رستو نهايت ئي خطرناڪ ۽ وَر وَڪَڙ وارو آهي. اِهو ٻڌي ڪري سيّدنا امير معاويه رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ جي اکين مان لُڙڪ وهڻ لڳا ايستائين جو ڏاڙهي مبارڪ لُڙڪن سان آلي ٿي ويئي ۽ اُتي موجود ماڻهو ٻه زارو قطار روئڻ لڳا، پوءِ پاڻ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ فرمايو: ”الله عَزَّوَجَلَّ ابو الحسن حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ شيرِخدا کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم تي رحم فرمائي، الله عَزَّوَجَلَّ جو قسم! اُهي اهڙا ئي هُئا.“ (عُيون الحكايات ص 25)

مولا علي مومنن جا ”ولي“ آهن

حضرت سيّدنا عمران بن حُصين رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ کان مروي آهي: مديني جي سلطان، رحمتِ عالميان، سروَرِ ذيشان صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جن جو فرمانِ عاليشان آهي: ”اِنَّ عَلِیًّا مِّنِّیْ وَاَنَا مِنْہُ وَھُوَ وَلِیُّ کُلِّ مُؤْمِنٍ يعني علي مون مان آهي ۽ آئون علي مان آهيان ۽ هُو هر مومن جا ولي آهن.“
(ترمذي ج 5 ص 498 حديث 3732 ملخصا)

واسِطہ نبیوں کے سَروَر کا واسِطہ صِدّیق اور عُمَر کا
واسِطہ عثمان و حیدر کا یاالله! مِری جھولی بھر دے (وسائل بخشش ص ۱۰۷)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

هِتي ”ولي“ مان ڇا مُراد آهي

مُفسّر شهير، حڪيمُ الاُمّت، حضرت مفتي احمد يار خان عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نہ پڙهي تہ ماڻهن مان اهو ڪنجوس ترين شخص آهي. (ترغيب و ترهيب)

فرمائن ٿا: هتي ولي جي معنيٰ خليفو ناهي، بلڪ دوست يا مددگار جي معنيٰ ۾ آهي، جئين ربّ تعاليٰ فرمائي ٿو:

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوا (پ ٦، المائده: ٥٥)

ترجموڪنزالايمان: توهان جا دوست نہ آهن مگر الله ۽ ان جو رسول ۽ ايمان وارا.

هتي بہ ولي جي معنيٰ مددگار آهي. "انهي فرمان مان بہ مسئلا معلوم ٿيا، هڪ هي تہ مُصيبت ۾ "يا علي مدد" چوڻ جائز آهي، ٻيو تہ حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ شيرِخدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم هر مومن جا قيامت تائين مددگار آهن، ٽيون هي تہ پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي "مولا علي" چوڻ جائز آهي، جو پاڻ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم هر مسلمان جا ولي ۽ مولا آهن." (مراة المناجيح ج 8 ص 417)

دُشمن کا زور بڑھ چلا ہے یا علی مدد!
اب ذوالفِقارِ حیدَری پھر بے نِیام ہو

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

يا علي مدد چوڻ جا دليل ڄاڻڻ جي لاءِ------

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! "يا علي مدد" چوڻ جي مسئلي جي وضاحت ڄاڻڻ ۽ ڪيئي وسوسا ختم ڪرڻ جي لاءِ دعوتِ اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبۃُ المدينہ تان "غیر اللہ سے مدد مانگنے کا ثبوت" نالي V.C.D هديو ڏيئي حاصل ڪري ان کي ٻڌو ۽ هن رسالي جي صفحي 52 کان 88 تي بہ قرآن ۽ حديث جي روشني ۾ اِهو مسئلو واضح ڪيو ويو آهي.

اهلِ بيت سان محبت جي فضيلت

سرڪار ابد قرار، شفيعِ روزِ شمار، ٻنهي جهانن جي مالڪ ۽

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نه پڙهيو ته تحقيق اهو بدبخت ٿي ويو. (ابن سني)

مختار صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جن هڪ ڏينهن امام حسن ۽ حسين رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا جو هٿ جهلي فرمايو: "جيڪو مون کي دوست رکي ٿو ۽ ڳڏوڳڏ هنن کي ۽ هنن جي والدين کي به محبوب رکي ٿو اهو قيامت جي ڏينهن مون سان گڏ هوندو." (مسند احمد بن حنبل ج 1 ص 168 حديث 576)

مصطفٰی عزّت بڑھانے کے لئے تعظیم دیں

ہے بلند اِقبال تیرا دُودمانِ[1] اہلِ بیت (ذوقِ نعت) (1خاندان)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! جنهن کي اهلِ بيت جي محبت ملي وڃي ان کي ٻنهي جهانن جي عزّت ملي ويندي، آخرت ۾ رسولِ رحمت، شفيعِ اُمّت صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جي رفاقت ميسّر ٿيندي ۽ اهلِ بيت جي صدقي ان جي بخشش ۽ مغفرت ٿي ويندي. اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

اُن دو کا صدْقہ جن کو کہا میرے پھول ہیں

کیجے رضاؔ کو حشر میں خنداں مثالِ گُل (حدائقِ بخشش شریف)

شرحِ ڪلامِ رضاؔ: يارسول الله صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم! اوهان فرمايو آهي: اِنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَیْنَ ھُمَا رَیْحَانَتَایَ مِنَ الدُّنْیَا حسن ۽ حسين رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ٻئي منهنجا گل آهن، انهن ٻنهي جنّتي گلن جو صدقو! احمد رضا کي بروزِ قيامت، بروزِ محشر گُل وانگر ڪِلندڙ مهڪندڙ رکجانءِ.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

حيدر جي گهراڻي جي فضيلت

حضرات حَسَنَينِ ڪريمَين رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ننڍپڻ ۾ هڪ دفعي بيمار ٿي پيا ته مولاءِ ڪائنات حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ شيرِخدا كَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم ۽ حضرت سيّدتُنا بيبي فاطمه ۽ خادمه حضرت سيّدتُنا

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو ان جفا ڪئي. (عبدالرزاق)

فِضّہ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا انهن شهزادن رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا جي صحتيابي جي لاءِ ٽن روزن جي باس باسي. **الله** تعاليٰ ٻنهي شهزادن رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا کي شِفا عطا فرمائي، پوءِ ٽي روزا رکيا ويا. حضرت مولا علي كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ٽي صاع جَوَ آندا. هڪ هڪ صاع (يعني 4 ڪلوگرام مان 160 گرام گهٽ) ٽنهي ڏينهن پچايو. جڏهن افطار جو وقت ٿيو تہ ۽ ٽنهي روزيدارن جي سامهون مانيون رکيون ويون تہ هڪ ڏينهن مسڪين، هڪ ڏينهن يتيم ۽ هڪ ڏينهن قيدي دروازي تي حاضر ٿيا ۽ مانين جو سوال ڪيو تہ ٽنهي ڏينهن سيئي مانيون انهن سائلن کي ڏنيون ويون ۽ صرف پاڻي سان افطار ڪري اڳيون روزو رکيو ويو.“ (خزائن العرفان ص 1073 بتصرف) **الله** عَزَّوَجَلَّ **جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي.** اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

بھوکے رہ کے خود اَوروں کو کھلا دیتے تھے
کیسے صابر تھے محمد صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم کے گھرانے والے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

قرآنِ ڪريم ۾ **الله** عَزَّوَجَلَّ اميرالمومنين، مولاءِ ڪائنات، حضرت سيّدنا عليّ المرتضيٰ شيرِخدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي گهراڻي جي انهي ايمان افروز ايثار کي هن طرح بيان فرمايو آهي:

وَ يُطْعِمُوْنَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهٖ مِسْكِيْنًا وَّ يَتِيْمًا وَّ اَسِيْرًا ﴿۸﴾ اِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ لَا نُرِيْدُ مِنْكُمْ جَزَآءً وَّ لَا شُكُوْرًا ﴿۹﴾ (پ۲۹، الدھر: ۸۔۹)

ترجموڪنزالايمان: ۽ کاڌو کارائن ٿا ان جي محبت تي مسڪين ۽ يتيم ۽ قيدي کي، انهن کي چون ٿا تہ اسان توهان کي فقط الله جي رضا جي واسطي کاڌو کارايون ٿا توهان کان ڪو بدلو يا شڪر گذاري نہ ٿا گهرون.

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: ان شخص جو نڪ مٽيءَ ۾ ملي، جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درودِ پاڪ نہ پڙهي. (حاڪم)

توهان جي ڏاڙهي رت سان ڳاڙهي ڪري ڇڏيندو

حضرت سيّدنا عمّار بن ياسر رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ فرمائن ٿا: آئون ۽ حضرت عليُّ المرتضيٰ شيرِخدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم "غَزْوَهءِ ذِي الْعُشَيْرَه"[1] ۾ هئاسين تہ رحمتِ عالميان، سروَرِ ذيشان صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن ارشاد فرمايو: ڇا آئون توهان کي انهن ٻن شخصن جي باري ۾ خبر نہ ڏيان جيڪي ماڻهن مان سڀ کان وڏيڪ بدبخت آهن؟ اسان عرض ڪيو: "ڇونہ، يارسول الله صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم!" پوءِ نبي ڪريم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم (غيب جي خبر ڏيندي) ارشاد فرمايو: "(1) قومِ ثمود جو اُهو بدبخت شخص (يعني قَدار بن سالِف) جنهن الله عَزَّوَجَلَّ جي نبي (حضرت صالِح عَلَيْهِ السَّلَام) جي مقدّس ڏاچيءَ جون ٽنگون ڪپيون هيون ۽ (2) اي علي (كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم)! (ٻيو) اُهو شخص جيڪو اوهان جي مٿي تي تلوار هڻي توهان جي ڏاڙهي رت ۾ ڳاڙهي ڪري ڇڏيندو."

(مسند امام احمد ج 6 ص 365 حديث 18349)

جن کا کوثر ہے جنّت ہے اللہ کی — جن کے خادِم پہ رافت ہے اللہ کی
دوست پر جن کے رَحمت ہے اللہ کی — جن کے دشمن پہ لعنت ہے اللہ کی

اُن سب اہلِ مَحبّت پہ لاکھوں سلام

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! — صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ٽن خارجين جي ٽن صحابہ ڪرام جي باري ۾ سازش

دعوتِ اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبة المدينه جي شايع ٿيل 192 صفحن تي مشتمل ڪتاب "سوانحِ ڪربلا" صفحو 76 تي

---

[1] انهي غزوه جي سنِ 2 هجري ۾ فقط تياري ٿي هئي، ڪافرن سان جهاد جي نوبت نہ آئي هئي.
(المواهب اللدنية ج ١ ص 174)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جيڪو مون تي درود پاڪ پڙهڻ وساري ويٺو اهو جنّت جو رستو ڀُلجي ويو. (طبراني)

صَدْرُالاَفاضِل حضرت علامہ مولانا سيّد محمد نعيمُ الدّين مراد آبادي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الهادي نقل فرمائن ٿا: خوارِج مان هڪ نامراد عبدالرحمٰن بن مُلجَم مُرادي، بُرَڪ بن عبدالله تميمي خارجي ۽ عَمرو بن بُڪَير تميمي خارجي ڪي مڪةُ المڪرّمه ۾ جمع ڪري مولاءِ ڪائنات حضرت سيّدنا عليُّ المرتضٰي، حضرت سيّدنا امير مُعاويہ بن ابي سفيان ۽ حضرت سيّدنا عَمرو بن عاص رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ جي قتل جو معاهدو ڪيو ۽ حضرت سيّدنا عليُّ المرتضٰي شيرِخدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي قتل جي لاءِ ابنِ مُلجَم تيار ٿيو ۽ هڪ تاريخ مقرّر ڪئي ويئي.

ابنِ مُلجَم جي بدبختي جو سبب مجازي عشق هو

"مُستَدرڪ" ۾ آهي تہ ابن مُلجَم هڪ خارجيّہ عورت جي مجازي عشق ۾ گرفتار ٿي ويو هو، انهي ظالمہ خارجيہ عورت شادي جي لاءِ مهر ۾ 3 هزار دِرهم ۽ نَعُوذُبالله حضرت مولا علي كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن جي قتل جو مطالبو رکيو هو. (مُستَدرَڪ ج 4 ص 121 حديث 4744) ابن مُلجَم ڪوفي پهتو ۽ اتي جي خارجين سان مليو ۽ انهن ڪي لڪ چپ ۾ پنهنجي ناپاڪ ارادي جي اطلاع ڏنائين تہ اهي بہ ان سان متفق ٿي ويا.

شهادت جي رات

رمضان المبارڪ (40 ھ) ۾ پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جو دستور هو تہ هڪ رات حضرت سيّدنا امامِ عالي مقام امام حسين رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ هڪ رات حضرت سيّدنا امام حسن مجتبيٰ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ۽ هڪ رات حضرت سيّدنا عبدالله بن جعفر رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ وٽ افطار فرمائيندا ۽ ٽن

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي ڏهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ رحمتون موڪليندو آهي.** (طبراني)

گهرن ڪان مٿي نہ ڪائيندا هئا ۽ (گهٽ کائڻ جو سبب بيان ڪندي) ارشاد فرمائيندا هئا: مون کي اِهو سٺو ٿو لڳي تہ "**الله تعاليٰ** سان ملڻ وقت منهنجو پيٽ خالي هجي" **شهادت جي رات** تہ اها حالت رهي جو بار بار گهر کان ٻاهر تشريف کڻي ايندا ۽ آسمان ڏانهن ڏسي ڪري چوندا رهيا: "بخدا مون کي ڪابہ ڪُوڙي خبر نہ ڏني ويئي، هي اها ئي رات آهي، جنهن جو واعدو ڪيو ويو آهي. (جڻ پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجۡهَهُ الۡكَرِيۡم کي پنهنجي شهادت جو پهرين کان ئي علم هو)
(سوانح ڪربلا ص 76، 77 ملخصا)

قاتلاڻو حملو

جمعي جي رات 17 (يا 19) رمضان المبارڪ 40هـ جو حضرت سيدنا علي المرتضي ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجۡهَهُ الۡكَرِيۡم صبح جي وقت بيدار ٿيا، مؤذن آواز ڏنو: اَلصَّلٰوۃ اَلصَّلٰوۃ! ۽ پاڻ نماز پڙهڻ جي لاءِ گهر کان نڪتا، واٽ ۾ ماڻهن کي نماز جي لاء صدائون ڏيندي ۽ جاڳائيندي مسجد ڏانهن وڃي رهيا هئا تہ اوچتو بدبخت خارجي ابن مُلجَم پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجۡهَهُ الۡكَرِيۡم تي تلوار جو هڪ ظالماڻو وار ڪيو جنهن جي شدت سان سندن جي پيشاني لونڌڙي تائين ڪٽجي وئي ۽ تلوار دماغ تي وڃي بيٺي، ايتري ۾ چئني پاسن کان ماڻهو پهچي آيا ۽ ان بدبخت خارجي کي پڪڙي ورتائون، ان دردناڪ واقعي کان ٻہ ڏينهن پوءِ پاڻ ڪَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجۡهَهُ الۡكَرِيۡم شهادت جو جام پيتائون. (تاريخ الخلفاء ص 139) **الله** عَزَّوَجَلَّ **جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب بخشش ٿئي.**

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الۡاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

صَلُّوۡا عَلَى الۡحَبِيۡب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي.** (مسلم)

ابنِ مُلجَم جي لاش جا ٽڪرا باهه ۾ ساڙيا ويا

حضرت سيّدنا امام حسن، حضرت سيّدنا امام حسين ۽ **حضرت سيّدنا عبدالله بن جعفر** رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُم **جن پاڻ** كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم **کي غسل ڏنو،** **حضرت سيّدنا امام حسن مُجتبيٰ** رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ **جنازي جي** نماز پڙهائي ۽ دارالحڪومت ڪوفي ۾ رات جي وقت دفن ڪيو. ماڻهن ابنِ ملجم بدڪردار ۽ بد اطوار جي جسم جا ٽڪرا ڪري هڪ ٽوڪري ۾ وجهي باهه ڏيئي ڇڏي ۽ هُو سڙي رک ٿي ويو. (ايضاً)

قاتلِ علي جي موت کان پوءِ واري سزا جي لڳ ڀڳ ڪانڊاريندڙ حڪايت

دعوتِ اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبة المدينه جي شايع ٿيل ڪتاب "فيضانِ سُنّت" جلد 2 جي 518 صفحن تي مشتمل باب **"غيبت جون تباهه ڪاريون"** صفحي 182 تي آهي: **عِصمَ عَبّاداني** چون ٿا: آئون جهنگ ۾ گهمي رهيو هئس ته مون کي هڪ گرجا گهر نظر آيو، گِرجَا گهر ۾ هڪ راهب جي **خانقاهه** هئي، مون اُتي موجود راهب کان پڇيو ته هن **(ويران)** جڳهه تي جيڪا سڀ کان وڌيڪ عجيب ۽ غريب شيءِ ڏٺي اٿئي سا مون کي ٻڌاءِ، ته ان ٻڌايو مون هڪ ڏينهن هتي **اُٺُ پَکِي جيان ٿُلهو مَتارو اڇي رنگ** جو پکي ڏٺو، ان پکي هن پٿر تي ويهي اُلٽي ڪئي، اُن مان هڪ اِنسانِي مٿو نڪتو ۽ اهو لاڳيتو اُلٽي ڪندو رهيو ۽ **اِنسانِي عضوا** نڪرندا رهيا ۽ بجلي جي سُرعَت (يعني تيزي) سان هڪ ٻئي سان جڙندا رهيا ايستائين جو هڪ مڪمل اِنسان ٺهي ويو! ان ماڻهو جيئن ئي اٿڻ جي ڪوشش ڪئي

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **توهان جتي بہ هجو مون تي درود پاڪ پڙهو توهان جو درود مون تائين پهچندو آهي.** (طبراني)

تہ اُن ٿلهي متاري **پکي** ان کي نونگ هنئي ۽ اُن کي ٽُڪرا ٽُڪرا ڪري ڇڏيائين، ۽ پوءِ اُن کي ڳِهي ويو، ڪجهہ ڏينهن تائين مان اهو خوفناڪ مَنظَر ڏسندو رهيس، خدا عَزَّوَجَلَّ تي منهنجو يقين اجا وڌي ويو، تہ واقعي **الله** عَزَّوَجَلَّ مارڻ ڪان پوءِ زنده ڪرڻ تي قادر آهي. هڪ ڏينهن مان اُن ٿلهي متاري پکي جي طرف مُتَوَجّہ ٿيس ۽ اُن ڪان پڇيو، تہ اي پکي! مان تو کي ان ذات جو قسم ڏئي چوان ٿو، جنهن توکي پيدا ڪيو تہ هن ڀيري جڏهن اُهو مکمل اِنسان ٿي وڃي تہ ان کي باقي رهڻ ڏجانءِ تہ جيئن مان اُن ڪان سندس عمل معلوم ڪري سگهان؟ تہ هن پکي فَصِيح عربي ۾ چيو: **منهنجي ربّ**عَزَّوَجَلَّ جي لاءِ ئي بادشاهي ۽ **بقا** آهي، هر شيءِ فاني آهي ۽ اهو ئي باقي آهي، مان اُن جو هڪ فِرشتو آهيان ۽ هِن شخص تي مُسلّط ڪيو ويو آهيان تہ جيئن هن جي گناهہ جي سزا ڏيندو رهان. جڏهن الٺيءَ ۾ اُهو انسان نڪتو تہ مون ڪانئس پڇيو: اي پنهنجي نفس تي **ظلم ڪرڻ** وارا **انسان**! تون ڪير آهين ۽ تنهنجو قصو ڇا آهي؟ اُن وراڻيو: مان **حضرت مولاءِ ڪائنات عليُّ المُرتَضيٰ** شير خدا كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جو قاتل **عَبدُالرّحمٰن اِبن مُلجَم** آهيان، جڏهن آئون مئس تہ **الله**عَزَّوَجَلَّ جي سامهون منهنجو روح حاضر ٿيو، پوءِ منهنجو اعمال نامو مون کي ڏنو ويو، جنهن ۾ منهنجي پيدائش ڪان وٺي حضرت علي كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي شهيد ڪرڻ تائين جي هر نيڪي ۽ بدي لکيل هئي، پوءِ **الله** عَزَّوَجَلَّ هن فرشتي کي حڪم ڏنو تہ هو قيامت تائين مون کي عذاب ڏئي، اهو چئي ڪري هو چُپ ٿي ويو، پوءِ وري ديو هيڪل پکي هن کي نونگا هنيا ۽ ان کي ڳهي ويو ۽ هليو ويو. (شرح الصدور ص 175)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: مون تي درودشريف جي ڪثرت ڪريو، بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت آهي. (ابو يعليٰ)

شهوت جي پيروي جو دردناڪ انجام

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! توهان ڏٺو مولا علي شيرِخدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جو قاتل جيڪو خارجي بد دين ۽ گمراهه هو اُن جو ڪهڙو نه دردناڪ انجام ٿيو! هو بد نصيب ڪيئن ايڏو وڏو گناهه ڪرڻ لاءِ راضي ٿيو تنهن جو بيان ڀرين گذري چڪو ته هو هڪ خارجي عورت تي عاشق ٿي پيو هو انهي خارجي عورت شادي جو مهر اهو مقرر ڪيو ته توڪي حضرت عليّ المرتضيٰ، شيرِخدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي شهيد ڪرڻو پوندو. افسوس! مجازي عشق ۾ ابن مُلجَم انڌو ٿي ويو ۽ هن حضرت مولا مشڪل ڪشا، عليُّ المرتضيٰ، شيرِخدا كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جهڙي عظيم هستي کي شهيد ڪري ڇڏيو، هِن بد بخت کي اها عورت ته خاڪ ملڻي هئي، هٿو هٿ اها سزا ملي جو ماڻهن ڪيس ڏسندي ئي پڪڙي ورتو، آخرڪار ان جي جسم جا ٽڪرا ٽڪرا ڪري ٽوڪري ۾ وجهي باهه ڏيئي ڇڏي ۽ هُو سڙي خاڪ ٿي ويو! ۽ مرڻ کان پوءِ مٿس قيامت تائين ٿيڻ واري دل ڏاريندڙ عذاب جو تذڪرو توهان هاڻي ٻڌو. اُهو بدبخت نه هِتان جو رهيو نه هُتان جو. حضرت سيّدنا ابو درداء رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ بلڪل سچ فرمايو آهي: ”شهوت جي گهڙي گهڙي جي لاءِ پيروي ڊگهي غم جو باعث بڻجي ٿي.“ (الزهدالكبير للبيهقي ص 157، حديث 344)

صحابهءِ ڪرام جو شان

صحابي رسول حضرت سيّدنا ابو سعيد خُدري رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ کان روايت آهي: نبي ڪريم، رؤف رَّحيم عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم جو فرمانِ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مون تي درود شريف پڙهو الله تعاليٰ توهان تي رحمت موڪليندو. (ابن عدي)

عظيم آهي: ”منهنجي صحابہ کي بُرو نہ چئو ڇو تہ جيڪڏهن توهان مان ڪو اُحُد (جبل) جيترو سون خيرات ڪري تڏهن بہ انهن جي نہ هڪ مُد کي پهچي نہ اڌ کي. (بخاري ج 2 ص 522 حديث 3673)

جتنے تارے ہیں اُس چرخِ ذی جاہ کے | جس قدر ماہ پارے ہیں اُس ماہ کے
جانشیں ہیں جو مردِ حق آگاہ کے | اور جتنے ہیں شہزادے اُس شاہ کے
اُن سب اہلِ مکانت پہ لاکھوں سلام

مُفسّر شهير، حڪيمُ الاُمّت، حضرت مفتي احمد يار خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الحَنّان انهي حديثِ مبارڪ جي تحت فرمائن ٿا: ”4 مُد جو هڪ صاع ٿيندو آهي ۽ هڪ صاع ساڍا چار سير جو، تہ مُد هڪ سير اڌ پاءُ ٿيو، يعني منهنجو صحابي تقريبًا سوا سير جَوَ خيرات ڪري ۽ انهن کان علاوه ڪو ٻيو مسلمان خواه غوث، قُطب هجي يا عام مسلمان جبل جيترو سون خيرات ڪري تہ ان جو سون قربِ اِلٰهي عَزَّوَجَلَّ ۽ قبوليت ۾ صحابي جي سوا سير جَوَ کي نٿو پهچي سگهي، اهو ئي حال روزي نماز ۽ سيني عبادتن جو آهي، جڏهن مسجد نبوي عَلٰي صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام جي نماز ٻين جڳهن جي نماز کان 50 هزار دفعا وڌيڪ آهي تہ جن حضور صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو قرب ۽ ديدار ڪيو انهن جي ۽ انهن جي عبادتن جي ڇا ڳالهہ ڪجي! هن حديث مان خبر پئي تہ حضرات صحابہ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان جو ذڪر هميشہ خير ئي سان ڪرڻ گهرجي، ڪنهن صحابي کي هَلڪن لفظن سان ياد نہ ڪريو، هي اُهي هستيون آهن جن کي ربَّ عَزَّوَجَلَّ پنهنجي محبوب صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي صحبت لاءِ چونڊيو، مهربان پيءُ پنهنجي پُٽ کي بُرن جي صحبت ۾ رهڻ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهه ڀيرا صبح ۽ ڏهه ڀيرا شام درودِ پاڪ پڙهيو قيامت جي ڏينهن ان کي منهنجي شفاعت ملندي. (مجمع الزوائد)

نٿو ڏي ته مهربان ربّ عَزَّوَجَلَّ پنهنجي نبي صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم کي بُرن جي صحبت ۾ رهڻ ڪيئن پسند فرمائي ها!"

رسولُ **اللہ** طیّب اُن کے سب ساتھی بھی طاہر ہیں

چُنیدہ بہرِ پاکاں حضرتِ فاروقِ اَعظم ہیں

(مرآة المناجيح ج 8 ص 335)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مدني ماحول سان وابسته رهو

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! تمام صحابهءِ ڪرام ۽ اهلِ بيتِ عِظّام عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان جي حقيقي اُلفت ۽ عقيدت جي سعادت اَلْحَمْدُلله عَزَّوَجَلَّ صرف اهلسنّت جي حصي ۾ آئي. دين تي استقامت حاصل ڪرڻ، صحابه ۽ اهلِ بيت عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان جي محبت جو جام پيئڻ، پيئارڻ ۽ اولياءِ ڪرام جو خصوصي فيض پائڻ لاءِ "دعوتِ اسلامي" جي مدني ماحول سان هر دم وابسته رهو جو انهي مدني ماحول سان وابستگي ٻنهي جهانن جي ڪاميابي جو ذريعو آهي. دعوتِ اسلامي جي پُر بهار مدني ماحول ۾ بگڙيل عقيدن ۽ عملن جي نحوستن ۽ گندگين کان ڇوٽڪارو ملي ۽ حق تي قائم رهڻ جو مضبوط ذهن نهي ٿو. اوهان جي ترغيب ۽ شوق جي لاءِ هڪ ايمان افروز مدني بهار پيش ڪئي ٿي وڃي. جيئن

بد عقيدگي کان توبهه

لطيف آباد حيدرآباد (باب الاسلام سنڌ) جي هڪ اسلامي ڀاءُ ڪجهه هن طرح ٻڌايو: ڪجهه ماڻهن جي صحبت ۾ ويهڻ جي ڪري

www.dawateislami.net

منهنجو ذهن خراب ٿي ويو ۽ ٽن سالن تائين آئون نياز شريف ۽ ميلاد شريف وغيره تي گهر ۾ اعتراض ڪندو رهيس، مون کي درود شريف سان پهرين تمام گهڻو شغف هو (يعني تمام دلچسپي ۽ رغبت هئي) پر غلط صحبت جي سبب درود پاڪ پڙهڻ جو جذبو ئي ختم ٿي ويو. اتفاق سان هڪ ڏينهن مون درود پاڪ جي فضيلت پڙهي ته اُهو جذبو وري جاڳيو ۽ مون ڪثرت سان درود پاڪ پڙهڻ جو معمول بڻائي ورتو، هڪ رات جڏهن درود پاڪ پڙهندي پڙهندي سُمهي پيس ته اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ مون کي خواب ۾ سبز سبز گنبذ جو ديدار ٿي ويو ۽ بي اختيار منهنجي زبان مان اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ جاري ٿي ويو . صبح جڏهن اُٿيس ته منهنجي دل جي اندر هلچل مچيل هئي، آئون انهي سوچ ۾ پئجي ويس ته آخر حق جو رستو ڪهڙو آهي؟ حسنِ اتفاق سان دعوتِ اسلامي وارن عاشقانِ رسول جو سنّتن جي تربيت جو مدني قافلو اسان جي گهر جي ويجهي مسجد ۾ آيو ته مون کي ڪنهن مدني قافلي ۾ سفر جي دعوت ڏني، آئون جيئن ته ٻُڏ تر ۾ (يعني ڪنفيوزڊ) هئس انهي لاءِ حق جي تلاش جي جذبي تحت مدني قافلي جو مسافر بڻجي ويس. مون سفيد عمامو ٻڌو پر سبز عمامي واري مدني قافلي وارن سفر جي دوران نه مون تي تنقيد ڪئي نه ئي طنز ڪئي بلڪ اجنبيت ئي محسوس ٿيڻ نه ڏني. اميرِ قافله مدني انعامات جو تعارف ڪرايو ۽ ان جي مطابق عمل رکڻ جو مشورو ڏنو. مون مدني انعامات جو غور سان مطالعو ڪيو ته حيران ٿي ويس! چو ته مون ايترا زبردست تربيتي مدني گُل زندگي ۾ پهريون دفعو پڙهيا هئا. عاشقانِ رسول

جي صحبت ۾ مدني انعامات جي برڪت سان مون تي ربِ لَمْ يزل عَزَّوَجَلَّ جو فضل ٿي ويو. مون مدني قافلي جي سيني مسافرن کي گڏ ڪري اعلان ڪيو تہ ڪالهہ تائين آئون بدعقيده هئس اوهان سڀ گواهہ ٿي وڃو تہ آئون توبهہ ڪريان ٿو ۽ دعوتِ اسلامي جي مدني ماحول سان وابستہ رهڻ جي نيّت ڪريان ٿو. اسلامي ڀائرن انهي تي خوشي جو اظهار ڪيو. ٻي ڏينهن 30 روپين جي نُڪتي (بيسڻ جي هڪ مٺائي جيڪا موتي داڻن وانگر نهيل هوندي آهي) گھرائي مون سرڪارِ بغداد، حضور غوثِ اعظم، شيخ عبدالقادر جيلاني قُدِّسَ سِرُّہُ الرَّبَّانِي جي نياز ڏياري ۽ پنهنجي هٿن سان ورهائي. آئون 35 سالن کان ساهہ جي بيماري ۾ مبتلا هئس، ڪا رات بنا تڪليف جي نہ گذرندي هئي، ٻيو منهنجي ساڄي ڏاڻ ۾ تڪليف هئي جنهن جي ڪري آئون صحيح طرح ڪائي بہ نہ سگهندو هئس. **اَلْحَمْدُلِلّٰه** عَزَّوَجَلَّ مدني قافلي جي برڪت سان سفر دوران مون کي ساهہ جي بہ ڪا تڪليف نہ ٿي ۽ **اَلْحَمْدُلِلّٰه** عَزَّوَجَلَّ آئون ساڄي ڏاڻ سان بنا ڪنهن تڪليف جي ڪاڏو بہ بہ ڪائي رهيو آهيان.

منهنجي دل شاهدي ڏئي ٿي تہ اهلسنّت جا عقيدا حق آهن ۽ منهنجو حُسنِ ظن آهي تہ دعوتِ اسلامي جو مدني ماحول **الله** عَزَّوَجَلَّ ۽ ان جي پياري رسول صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي بارگاهہ ۾ مقبول آهي.

چھائے گر شیطَنَت، تو کریں دیر مت — قافلے میں چلیں، قافِلے میں چلو
صُحبتِ بد میں پڑ، کر عقیدہ بگڑ — گر گیا ہو چلیں، قافِلے میں چلو

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفیٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جنهن جمعي جي ڏينهن مون تي ٻه سؤ ڀيرا درودِ پاڪ پڙهيو ان جا ٻه سؤ سالن جا گناهه معاف ٿيندا. (كنز العمال)

غيرُاللّٰه کان مدد گھرڻ جي باري ۾ سوال جواب

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! ڪجھ ماڻھو **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ کانسواءِ ٻئي کان مدد گھرڻ بابت وسوسن جو شڪار رهندا آهن انهن کي سمجھائڻ جي ڪوشش جو ثواب ڪمائڻ جي سٺين سٺين نيتن سان ڪجھ سوال جواب پيش ڪيا وڃن ٿا، جيڪڏهن هڪ دفعو پڙهڻ سان تسلي نہ ٿئي تہ ٽي دفعا پڙهي وٺو، اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ اِنشراحِ صدر ٿيندو يعني سينو کُلي ويندو، ڳالھ دل ۾ لهي ويندي، وسوسا ختم ٿي ويندا ۽ قلبي سڪون نصيب ٿيندو.

حضرت علي کي مشڪل ڪشا چوڻ ڪيئن آهي؟

سوال(1): حضرت علي كَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي مشڪل ڪشا چوڻ ڪيئن آهي؟ ڇا صرف **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ ئي مشڪل ڪشا ناهي؟

جواب: مشڪل ڪشا جا معنيٰ آهن: ”مشڪل حل ڪرڻ وارو، مشڪل ۾ مدد ڪرڻ وارو.“ بيشڪ حقيقي طور **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ ئي مشڪل ڪشا آهي، پر ان جي عطا سان انبياء، صحابہ ۽ اولياء بلڪ عام ٻانها بہ مشڪل ڪشا ۽ مددگار ٿي سگھن ٿا انهي جو عام فهم مثال اهو آهي تہ پاڪستان ۾ جتي ڪٿي هي بورڊ لڳل آهن ”**مددگار پوليس فون نمبر** 15“ هر هڪ اهو ڄاڻي ٿو تہ پوليس چور ڌاڙيلن وغيره کان بچائڻ، دشمنن جي خطرن ۽ ٻين مشڪل موقعن تي مشڪل ڪشائي يعني مدد ڪرڻ جي صلاحيت رکي ٿي. مکي **شريف** زَادَهَا اللّٰہُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا کان هجرت ڪري جيڪي صحابہءِ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نہ پڙهي تہ ماڻهن مان اهو ڪنجوس ترين شخص آهي.** (ترغيب و ترهيب)

مديني شريف زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا پهتا، اُتي انهن جي مدد ڪرڻ وارا صحابہءِ ڪرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان "انصار" سڏيا ويندا آهن ۽ انصار جي معنيٰ مددگار آهي. انهي ڪان علاوه بہ بيشمار مثال ڏيئي سگهجن ٿا تہ جڏهن پوليس مشڪل ڪشا، سماجي ڪارڪن حاجت روا، چوڪيدار مددگار ۽ قاضي فرياد رس ٿي سگهي ٿو، تہ **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ جي عطا سان حضرت مولا علي شيرِخدا ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم چو مشڪل ڪشا نٿا ٿي سگهن!

ڪهه دے ڪوئی گهيرا ہے بلاؤں نے حسنؔ ڪو
اے شير خدا بہر مدد تيغ بڪف جا

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"مولا علي" چوڻ ڪيئن؟

سوال(2): مولانا! معاف ڪجو، هيئنر اوهان "مولا علي" چيو، جڏهن تہ "مولا " تہ صرف **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ جي ئي ذات آهي.

جواب: بيشڪ حقيقي معنيٰ ۾ **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ ئي "مولا" آهي پر مجازًا (يعني غير حقيقي) معنيٰ ۾ ٻئي کي "مولا" چوڻ ۾ ڪو حرج ناهي. اڄڪلهہ عُلماءِ ڪرام بلڪ عام طور تي هر ڏاڙهي واري کي مولانا چئي مخاطب ڪيو وڃي ٿو، ڪڏهن اوهان "مولانا" جي معنيٰ تي بہ غور فرمايو؟ جيڪڏهن نہ تہ ٻڌي وٺو، مولانا جي معنيٰ آهي: "اسان جا مولا" ڏسو! سوال ۾ بہ تہ "مولانا" چيو ويو آهي! جڏهن عام شخص کي بہ مولانا يعني "اسان جا مولا" چوڻ ۾ ڪو وسوسو نٿو اچي تہ آخر "مولا علي" چوڻ ۾ چو ٿو وسوسو اچي! اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو تہ تحقيق اهو بدبخت ٿي ويو. (ابن سني)

الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْم پڙهي شيطان کي ڀڄائي ڇڏيو ۽ تسلّي رکو تہ ”مولا علي“ چوڻ ۾ ڪو حرج ناهي بلڪ حضرت سيّدنا علي كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جي ”مولا“ هجڻ جي صراحت حديث پاڪ ۾ بہ آهي. ٻڌو ۽ ”حُبِ علي“ ۾ جهُومو:

جنهن جو آئون مولا آهيان ان جا علي بہ مولا آهن

اسان بيڪسن جي مددگار، شفيعِ روزِ شمار، ٻنهي جهانن جي مالڪ و مختار، حبيبِ پروردگار صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو ارشاد آهي: مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ يعني جنهن جو آئون مولا آهيان علي بہ ان جا مولا آهن. (ترمذي ج 5 ص 398 حديث 3733)

”مولا علي“ جي معنيٰ

مُفسّر شهير، حڪيمُ الاُمّت، حضرت مفتي احمد يار خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان انهي حديث پاڪ جي لفظن ”جنهن جو آئون مولا آهيان علي بہ ان جا مولا آهن“ جي تحت فرمائن ٿا: مولا جون ڪيتريون ئي معنائون آهن: دوست، مددگار، آزاد ٿيل غلام، (غلام کي) آزاد ڪرائڻ وارو مولا. انهي (حديثِ پاڪ ۾ مولا) جي معنيٰ خليفو يا بادشاھ ناهي هتي (مولا) دوست (۽) محبوب يا مددگار جي معنيٰ ۾ آهي ۽ واقعي حضرت سيّدنا عليُّ المرتضيٰ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم مسلمانن جا دوست بہ آهن، مددگار بہ، انهي لاءِ پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم کي ”مولا علي“ چيو ويندو آهي. (مراٰة المناجيح ج 8 ص 425) قرآنِ ڪريم ۾ الله تعاليٰ جبرئيلِ امين ۽ نيڪ مومنن کي بہ ”مولا“ چيو ويو آهي. جيئن سيپارو 28 سُوْرَةُ التَّحْرِيْم آيت نمبر 4 ۾ ربّ عَزَّوَجَلَّ فرمائي ٿو:

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو ان جفا ڪئي. (عبدالرزاق)

فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰىهُ وَجِبْرِيْلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ

ترجموڪنزالايمان: تہ بيشڪ الله ان جو مددگار آهي ۽ جبرئيل ۽ نيڪ ايمان وارا.

کہا جس نے یاغوث اَغِثْنی تو دَم میں
ہر آئی مصیبت ٹلی غوثِ اعظم (سامانِ بخشش)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

مُفسّرن وٽ "مولا" جي معنيٰ

سوال(3): اوهان مولا جي معنيٰ "مددگار" لکي آهي ڇا ٻين مُفسّرن جو بہ انهي تي اتّفاق آهي؟

جواب: ڇو نہ ڪيترن ئي تفسيرن جا حوالا ڏيئي سگهجن ٿا نموني طور 6 تفسيرن جا نالا ملاحظہ فرمايو جن ۾ انهي آيت ۾ آيل لفظ "مولا" جي معنيٰ ولي ۽ ناصر (يعني مددگار) لکيل آهي: (1) تفسيرِ طَبَري ج 12 صفحو 154 (2) تفسيرِ قُرطُبي جلد 18 صفحو 143 (3) تفسيرِ ڪبير جلد 10 صفحو 570 (4) تفسيرِ بغوي جلد 4 صفحو 337 (5) تفسيرِ خازن جلد 4 صفحو 286 (6) تفسيرِ نسفي صفحو 1257. اُنهن چار ڪتابن جا نالا بہ حاضر آهن جن ۾ آيت مبارڪ جي لفظ "مولا" جي معنيٰ "ناصر" (يعني مددگار) ڪئي ويئي آهي: (1) تفسيرِ جَلالَين صفحو 465 (2) تفسيرِ رُوحُ المَعاني جلد 28 صفحو 481 (3) تفسيرِ بيضاوي جلد 5 صفحو 356 (4) تفسير ابي سُعُود جلد 5 صفحو 738.

یاخدا بہرِ جنابِ مصطفٰے امداد کن
یارسول الله از بہرِ خدا امداد کن (حدائقِ بخشش شریف)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: ان شخص جو نڪ مٽيءَ ۾ ملي، جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درودِ پاڪ نہ پڙهي. (حاڪم)

"اِيَّاڪَ نَستَعِين" جي بهترين تشريح

سوال(4): سُوْرَةُ الْفَاتِحَه ۾ آهي: اِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ "يعني (اسان) توکان ئي مدد گهرون." ان ڪري ڪنهن ٻي کان مدد گهرڻ شِرڪ ٿيو؟

جواب: ذڪر ڪيل آيت ۾ مدد مان مراد حقيقي مدد آهي يعني الله عَزَّوَجَلَّ کي حقيقي ڪارساز سمجهي ڪري عرض ڪيو پيو وڃي: اي ربّ ڪريم! "اسان توکان ئي مدد گهرون ٿا" رهيو ٻانهن کان مدد گهرڻ تہ اُهو صرف فيضِ اِلٰهي جو واسطو سمجهي ڪري آهي. جيئن سيپارو 12 سُوْرَةُ يُوْسُف آيت نمبر 40 ۾ آهي: اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ ترجموڪنزالايمان: "حڪم تہ فقط الله جو آهي" يا سيپارو 3 سُوْرَةُ الْبَقَرَه آيت نمبر 255 ۾ فرمايو: لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ ترجموڪنزالايمان "انهي جو آهي جو ڪجهہ آهي آسمانن ۾ آهي ۽ جو ڪجهہ زمين ۾." پوءِ اسان حاڪمن کي حَڪم (يعني فيصلو ڪرڻ وارو) بہ مڃون ٿا ۽ پنهنجي شين تي ملڪيت جي دعويٰ بہ ڪريون ٿا يعني آيت مان مراد آهي حقيقي حَڪَم (يعني فيصلو ڪرڻ وارو) ۽ حقيقي ملڪيت. پر ٻانهن جي لاءِ الله جي طرفان عطا. (جاءُ الحق ص 215)

ڪيترين جڳهن تي قرآنِ ڪريم غيرُالله کي مددگار قرار ڏنو آهي، انهي باري ۾ 4 آيتون ملاحظہ هجن:

1 وَاسْتَعِيْنُوْا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ ؕ ترجمو ڪنزالايمان: ۽ صبر ۽ نماز کان مدد وٺو. (پ 1 البقرة 45)

ڇا صبر خدا آهي؟ جنهن کان اِستِعانت (يعني مدد گهرڻ) جو حڪم ٿيو آهي. ڇا نماز خدا آهي؟ جنهن کان اِستِعانت (يعني مدد طلب ڪرڻ) کي ارشاد ڪيو ويو آهي. ٻي آيت ۾ فرمائي ٿو:

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جيڪو مون تي درود پاڪ پڙهڻ وساري ويٺو اهو جنّت جو رستو ڀُلجي ويو.** (طبراني)

2 وَتَعَاوَنُوۡا عَلَى الۡبِرِّ وَالتَّقۡوٰى **ترجموڪنزالايمان: ۽ نيڪي ۽ پرهيزگاري تي هڪ ٻئي جي مدد ڪريو.** (پ 6 المائدة 2)

جيڪڏهن غيرِ خدا کان مدد وٺڻ مُطلقًا مُحال (يعني هر صورت ۾ ناممڪن) **آهي ته هن** (آيت مبارڪ ۾ ارشاد ٿيل) **حڪمِ اِلٰهي جو ڇا مطلب آهي؟**

3 اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُوۡلُهٗ وَالَّذِيۡنَ اٰمَنُوا الَّذِيۡنَ يُقِيۡمُوۡنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤۡتُوۡنَ الزَّكٰوةَ وَهُمۡ رٰكِعُوۡنَ ﴿۵۵﴾ **ترجموڪنزالايمان: توهان جا دوست نه آهن مگر الله ۽ ان جو رسول ۽ ايمان وارا جيڪي نماز قائم ڪندا آهن ۽ زڪواة ڏيندا آهن ۽ الله جي بارگاهه ۾ جهڪندا آهن**

4 وَالۡمُؤۡمِنُوۡنَ وَالۡمُؤۡمِنٰتُ بَعۡضُهُمۡ اَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍ ۘ (پ 10 التوبة 71) ترجموڪنزالايمان: **۽ مسلمان مرد ۽ مسلمان عورتون هڪ ٻئي جا مدد گار آهن.**

انهي آيت مبارڪ جو تفسير هئين ڪيو ويو آهي: ته "۽ هڪٻئي سان ديني محبت ۽ اتحاد رکن ٿا ۽ هڪٻئي جا حامي ۽ مددگار آهن." (خزائنُ العرفان پ 10 التوبه 71) **صحيح اسلامي عقيدي جي مطابق جيڪڏهن ڪو شخص اهو عقيدو رکندي انبياءِ ڪرام ۽ اولياءِ ڪرام کان مدد طلب ڪري ته اُهي الله** عَزَّوَجَلَّ **جي اجازت کان سواءِ بذاتِ خود نفعي ۽ نقصان جو مالڪ آهن ته اِهو يقينًا شِرڪ آهي جڏهن ته انهي جي ابتڙ جيڪڏهن ڪو شخص حقيقي مددگار ۽ نفعي ۽ نقصان جو حقيقي مالڪ الله** عَزَّوَجَلَّ **کي مڃيندي، ڪنهن کي مجازًا** (يعني غير حقيقي طور تي) **۽ صرف الله** عَزَّوَجَلَّ **جي عطا سان مددگار سمجهندي، مدد گهري ته هرگز شِرڪ نه آهي ۽ اِهو ئي اسان جو عقيدو آهي.**

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ رحمتون موڪليندو آهي. (طبراني)

بهرحال سُورَةُ الفاتِحه جي آيت مبارڪ (اِيَّاكَ نَسۡتَعِيۡنُ يعني (اسان) توکان ئي مدد گهرون) حق آهي، پر شيطان جو بُرو ٿئي جو اُهو ماڻهن کي وسوسا وجهي غلط فهمين جو شڪار بڻائي ٿو. غور فرمايو! آيت مبارڪ ۾ زنده مرده وغيره جي تخصِيص کانسواءِ مطلقًا يعني هر حال ۾ الله تعاليٰ کانسواءِ ٻي کان مدد گهرڻ جي نفي يعني انڪار ڪيو ويو آهي. آيت مبارڪ جي ظاهري ۽ لفظي معنيٰ جي اعتبار کان جيڪو "اهلِ وسوسه" سمجهيو آهي کو ٻيو ته ٺهيو اُهي پاڻ به "شِرڪ" کان ڪونه ٿا بچي سگهن مثال طور وزني هَڙَ زمين تي رکيل آهي کڻي ڪونه پيو سگهي، ڪنهن کي آواز ڏيئي چيائين: مهرباني ڪري کڻڻ ۾ منهنجي ڪجهه مدد ڪريو ته جيئن مٿي تہ رکي وٺان. انهي وسوسي مطابق اهو شرڪ ٿيو يا نه؟ ضرور ٿيو. اهڙي طرح جا هزارين مثال ڏيئي سگهجن ٿا، بس چؤطرف غيرِ خدا جي امدادن جا نظارا آهن، مثلاً اِنفاق في سبيل الله يعني راهِ خدا ۾ خرچ ڪرڻ جو گهڻين جڳهن تي اصل مقصد ئي "هڪ ٻئي جي مدد" آهي! انهي ۾ صدقو خيرات، فطرو زڪوٰة، مسجدن ۽ مدرسن لاءِ چندا ۽ عطّيات، قرباني جي کلن جا مطالبا، سماجي ادارا وغيره وغيره سڀني جو مقصد امداد، امداد ۽ امداد ئي ته آهي! وڌيڪ اڳتي وڌو ته مظلومن جي مدد لاءِ عدالت آهي ته مريضن جي مدد لاءِ حِڪمت، ملڪ جي اندر رهندڙن جي مدد جي لاءِ پوليس جو نظام آهي ته ٻاهرين دشمنن کان حفاظت جي لاءِ فوجي طاقت، اولاد جي پرورش ۾ مدد جي لاءِ ماءُ پيءُ جي ضرورت آهي ته انهن جي تعليم ۽ تربيت جي لاءِ تعليم گاهه جي حاجت، مطلب ته زندگي ۾

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي. (مسلم)

وڪ وڪ تي غيرُ الله جي مدد ۽ حمايت جي ضرورت آهي بلڪ مرڻ کان پوءِ به ڪفن دفن غيرُ الله جي مدد کان سواءِ ممڪن ناهي، پوءِ قيامت تائين ايصالِ ثواب جي ذريعي مدد جي حاجت آهي ۽ آخرت ۾ به سڀ کان اهم مدد جي ضرورت آهي يعني پياري آقا صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي شفاعت اِهي سڀ غيرُ الله جون مددون ئي آهن.

آج لے ان کی پناہ آج مدد مانگ ان سے
پھر نہ مانیں گے قِیامت میں اگر مان گیا (حدائق بخشش شریف)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

غيرِ خدا کان مدد گهرڻ جي احاديث مبارڪ ۾ ترغيب

سوال(5): غيرُالله کان مدد گهرڻ جي ترغيب تي ڪجهه احاديث مبارڪ به بيان ڪريو.

جواب: غيرِ خدا کان مدد گهرڻ جي ترغيب بابت به فرمان مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **ملاحظه** ڪريو: (1) منهنجي رحمدل اُمتين کان حاجتون گهرو رزق ملندو. (الجامع الصغير للسيوطي ص 72 حديث 1106) (2) ڀلائي ۽ پنهنجون حاجتون سنن چهرن وارن کان گهرو.
(المُعجمُ الکبير للطبراني ج 11 ص 67 حديث 11110)

الله عَزَّوَجَلَّ فرمائي ٿو: فضل منهنجي رحمدل ٻانهن کان گهرو انهن جي دامن ۾ آرام سان رهندؤ جو مون پنهنجي رحمت انهن ۾ رکي آهي. (مسند الشّهاب ج 1 ص 406 حديث 700)

نابين کي اکيون ملي ويون

حضرت سيّدنا عثمان بن حُنَيف رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ کان روايت آهي ته

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **توهان جتي بہ هجو مون تي درود پاڪ پڙهو توهان جو درود مون تائين پهچندو آهي.** (طبراني)

هڪ نابين صحابي رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ بارگاهِ رسالت ۾ حاضر ٿي عرض ڪيو: **الله** عَزَّوَجَلَّ کان دعا گهرو تہ مون کي عافيت ڏي. پاڻ ڪريم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمايائون: ”جيڪڏهن تون چاهين تہ دعا ڪريان چاهين تہ صبر ڪر ۽ اهو تنهنجي لاءِ بهتر آهي.“ انهن عرض ڪيو: حضُور! دعا فرمايو. ان کي حڪم فرمايائون تہ وضو ڪر ۽ سٺو وضو ڪر ۽ بہ رڪعتون نماز پڙهي ڪري هي دعا پڙهہ: اَللّٰهُمَّ اِنِّيۡ اَسۡئَلُكَ اَتَوَسَّلُ وَاَتَوَجَّهُ اِلَيۡكَ بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ نَّبِيِّ الرَّحۡمَةِ ط يَامُحَمَّدُ[1] اِنِّيۡ تَوَجَّهۡتُ بِكَ اِلٰى رَبِّيۡ فِيۡ حَاجَتِيۡ هٰذِهٖ لِتُقۡضٰى لِيۡ ط اَللّٰهُمَّ فَشَفِّعۡهُ فِيَّ ط **اي الله** عَزَّوَجَلَّ! مان تو کان سوال ڪريان ٿو ۽ وسيلو وٺان ٿو ۽ تو ڏانهن ڌيان ڌريان ٿو تنهنجي نبي **محمّد** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جي ذريعي سان جيڪي رحمت ڀريا نبي آهن. **يا رسول الله** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مان اوهان جي ذريعي سان پنهنجي پالڻهار عَزَّوَجَلَّ ڏانهن هن مراد بابت متوجهہ ٿيان ٿو، تہ جيئن منهنجي مراد پوري ٿئي. ”**ياالله** عَزَّوَجَلَّ! سندن شفاعت منهنجي حق ۾ قبول فرماءِ“ حضرت سيّدنا عثمان بن حُنَيف رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ فرمائن ٿا: ”خدا عَزَّوَجَلَّ جو قسم! اسان اُٿيا بہ ڪونہ هُئاسين، ڳالهين ۾ مشغول هُئاسين تہ هو اسان وٽ آيو ڄڻ تہ ڪڏهن انڌو ئي ڪونہ هو!“ (بهارِشريعت ج 1 ص 685، ابنِ ماجہ ج 2 ص 156 حديث 1385، ترمذي ج 5 ص 336 حديث 3589، المعجمُ الڪبير ج 9 ص 30 حديث 8311)

”يا رسول الله“ واري دعا جي برڪت سان ڪم ٿي ويو

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! هن حديث مبارڪ مان پري ڪان

(1) انهي دعا جو وظيفو ڪندي وقت ”يا محمّد“ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم چوڻ جي بجاءِ يا رسول الله صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم چوڻو آهي. انهي جا دليل فتاوِيٰ رضويہ ج 30 رسالو ”تجلي اليقين“ صفحو 156 کان 157 تي ملاحظ ڪريو.

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفیٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **مون تي درودشريف جي ڪثرت ڪريو، بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت آهي.** (ابو يعلٰى)

"**يارسول الله**" چوڻ جي اجازت ثابت ٿئي ٿي ڇو تہ ان صحابي الڳ ڪنهن ڪنڊ ۾ وڃي ڪري آهستي آهستي نہ پر ظاهري "**يارسول الله**" پڪاريو آهي! ۽ حق اهو آهي تہ اها اجازت ان (نابين صحابي) لاءِ مخصوص نہ هئي بلڪ ظاهري وفات ڪان پوءِ قيامت قائم ٿيڻ تائين ان جون برڪتون موجود آهن. حضرت سيّدنا عثمان بن حُنَيف رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ اميرُ المومنين، جامِعُ القرآن، حضرت سيّدنا عثمان بن عَفَّان رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ جي خلافت جي زماني ۾ اها ئي دعا هڪ صاحبِ حاجت ڪي بُڌائي. "طبراني" ۾ آهي: هڪ شخص پنهنجي ڪا ضرورت ڪٽي ڪري حضرت سيّدنا عثمان بن حُنَيف رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ جي خدمتِ اقدّس ۾ حاضر ٿيو پاڻ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ فرمايو وضو ڪر ۽ مسجد ۾ ٻہ رڪعتون نماز ادا ڪري پوءِ هي دعا گهر: (هتي اها ئي دعا بُڌائي جيڪا هينئر حديث پاڪ ۾ صفحي 60 تي گذري) ۽ (فرمايائون: هن دعا جي آخري لفظ) حَاجَتِي جي جڳهہ پنهنجي حاجت جو نالو وٺجانءِ. اهو ماڻهو هليو ويو ۽ جيئن ان کي چيو ويو هو اُن ائين ئي ڪيو ۽ ان جي حاجت پوري ٿي ويئي. (اَلْمُعجَمُ الكَبِير ج 9 ص 30 حديث 8311 مُلَخّصًا)

وفات ڪان پوءِ آقا مدد فرمائي

حضرت سيّدنا امام بُخاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ البَارِى جا محترم استاد حضرت سيّدنا امام ابن ابي شَيبہ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا: اميرالمومنين حضرت سيّدنا عمر فاروقِ اعظم رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ جي دورِ خلافت ۾ قحط سالي ٿي، هڪ شخص حضورِ انور، محبوبِ ربّ اڪبر صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي روضي مبارڪ تي حاضر ٿيو ۽ عرض ڪيائين: "يارسول الله

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مون تي درود شريف پڙهو الله تعاليٰ توهان تي رحمت موڪليندو. (ابن عدي)

صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! پنهنجي اُمّت لاءِ برسات گُهرو، جو ماڻهو هلاڪ ٿي رهيا آهن.“ جنابِ رسالت مآب صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن ان شخص جي خواب ۾ تشريف وٺي آيا ۽ ارشاد فرمايائون: عمر وٽ وڃي منهنجا سلام چئو ۽ ان کي ٻڌايو تہ برسات ٿيندي. (مُصَنّف ابن ابي شيبه ج 7 ص 482 حديث 35 مختصرًا) اهي صاحب صحابيءِ رسول حضرت سيّدنا بلال بن حارث رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ هئا. حضرت سيّدنا امام ابن حجر عسقلاني قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِي جن فرمايو: اها روايت امام ابن ابي شيبہ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه صحيح سَنَدَن سان بيان ڪئي آهي. (فتحُ الباري ج 3 ص 430 تحتُ الحديث 1010)

غم و آلام کا مارا ہوں آقا بے سہارا ہوں
مری آسان ہو ہر ایک مشکل یارسولَ اللّٰہ ! (وسائلِ بخشش ص ۱۳۴)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اي الله جا ٻانهو منهنجي مدد ڪريو

سوال(6): جيڪڏهن ڪو شخص جنگل بيابان ۾ ڪنهن مشڪل ۾ ڦاسي پوي تہ اُن مان ڇوٽڪاري جي لاءِ ڇا ڪري؟

جواب: الله تعاليٰ جي بارگاهہ ۾ آزيون نيازيون ڪري دعا گهري جو حقيقت ۾ اهو ئي حاجت روا ۽ مشڪل ڪشا آهي، ۽ سٺي اعتقاد سان سروَرِ ڪائنات صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي تعليمات تي عمل ڪري. اهڙي موقعي تي ڪهڙي تعليمات آهي اهو بہ ملاحظہ فرمايو. جيئن نبيءِ پاڪ، صاحبِ لولاڪ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن جو فرمان عافيت نشان آهي: جڏهن توهان مان ڪنهن جي ڪا شيءِ گم ٿي وڃي يا رستو ڀلجي وڃي ۽ مدد چاهي ۽ اهڙي جڳهہ تي هجي جتي ڪو همدم

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهه ڀيرا صبح ۽ ڏهه ڀيرا شام درودِ پاڪ پڙهيو قيامت جي ڏينهن ان کي منهنجي شفاعت ملندي . (مجمع الزوائد)

(يعني يار و مددگار) نه هجي ته ان کي گهرجي هيئن پڪاري: ”يَاعِبَادَاللهِ اَغِيْثُوْنِيْ، يَاعِبَادَاللهِ اَغِيْثُوْنِيْ ترجمو: اي الله عَزَّوَجَلَّ جا ٻانهؤ! منهنجي مدد ڪريو، اي الله عَزَّوَجَلَّ جا ٻانهؤ! منهنجي مدد ڪريو.“ ڇوته الله عَزَّوَجَلَّ جا ڪجهه ٻانها آهن جن کي هي نٿو ڏسي. (المُعجَمُ الکبير ج17 ص117 حديث 290)

ڪروڙن حنفِين جا هڪ پيشوا حضرت سيّدنا مُلّا علي قاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِى بيان ڪيل حديث جي تحت لکن ٿا: ڪجهه ثِقه (يعني قابلِ اعتماد) عُلماءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام جن فرمايو آهي ته هي حديث پاڪ حَسَن آهي ۽ مسافرن کي انهي جي ضرورت پوندي آهي، ۽ مشائخ ڪرام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام کان مروي آهي ته اهو عمل مُجرّب (يعني آزمايل) آهي. (مرقاة المفاتيح ج 5 ص 295)

جهنگ ۾ جانور ڀڄي وڃي ته-------

خَاتَمُ النَّبِيّين، صاحبِ قرآنِ مبين، محبوبِ ربُّ العٰلمين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمانِ دلنشين آهي: جڏهن توهان مان ڪنهن هڪ جي سواري (جو جانور) ويران زمين ۾ ڀڄي وڃي ته هن طرح پڪاري: يَاعِبَادَاللهِ! اِحْبِسُوْا، يَا عِبَادَاللهِ! اِحْبِسُوْا ”يعني اي الله عَزَّوَجَلَّ جا ٻانهؤ! روڪي ڇڏيو، اي الله عَزَّوَجَلَّ جا ٻانهؤ! روڪي ڇڏيو“ اللهعَزَّوَجَلَّ جا ڪجهه ٻانها روڪڻ وارا آهن جيڪي اُن کي روڪي ڇڏيندا.

(مسندِ ابي يَعليٰ ج 4 ص 438 حديث 5247)

جڏهن استاد محترم جي سواري ڀڄي ويئي!

شارِحِ مسلم حضرت سيّدنا امام نَوَوِي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى فرمائن ٿا: منهنجا هڪ استاد محترم جيڪي هڪ تمام وڏا عالِم هئا، هڪ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن ڪتاب ۾ مون تي درودِ پاڪ لکيو ته جيستائين منهنجو نالو ان ڪتاب ۾ لکيل رهندو ملائڪ ان جي لاءِ استغفار ڪندا رهندا. (طبراني)

دفعي ريگستان ۾ انهن جي سواري ڀڄي ويئي، انهن کي ان حديثِ پاڪ جو علم هو، انهن اِهي ڪلما چيا (يعني ٻه دفعا چيائون: يَاعِبَادَاللهِ! اِحْبِسُوْا، يَاعِبَادَاللهِ! اِحْبِسُوْا يعني اي الله جا ٻانهؤ! ان کي روڪيو) ته الله عَزَّوَجَلَّ ان سواري کي انهي وقت روڪي ڇڏيو. (الاذڪار ص 181)

آپ جیسا پیر ہوتے کیا غَرَض دَر دَر پھروں
آپ سے سب کچھ ملا یاغوثِ اعظم دشت گیر

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

”الله جي ٻانهن“ مان مراد ڪهڙا ماڻهو آهن؟

سوال(7): جهنگ ۾ خدا جي ٻانهن کان مدد گهرڻ جي جيڪا ترغيب ڏني ويئي آهي هتي الله جي ٻانهن مان مراد ڪير ماڻهو آهن؟

جواب: حضرت سيّدنا علّامه علي قاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِی حِصنِ حَصِين جي شرح ”الحِرزُالثَمِين“ صفحو 254 تي فرمائن ٿا: ”(هتي) ٻانهن مان مراد يا ته فرشتا يا مسلمان جِن يا رِجالُ الغيب يعني اَبدال مراد آهن.“

بے یار و مددگار جنہیں کوئی نہ پوچھے
ایسوں کا تجھے یارو مددگار بنایا

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مُڙدي کان مدد ڇو گهرون؟

سوال(8): مجيوسين ته زنده هڪٻئي جي مدد ڪري سگهن ٿا جهنگ ۾ ٻانهن کي پڪارڻ به سمجهه ۾ اچي ويو جو جهنگ ۾ ته اڄڪلهه پوليس جي موبائيل به مدد جي لاءِ ڪڏهن ڪڏهن اچي

www.dawateislami.net

ويندي آهي جيتوڻيڪ حديثِ پاڪ ۾ پوليس مراد ناهي پر ماڻهو انهن کان مدد تہ حاصل ڪري سگهي ٿو ۽ موبائل فون جي ذريعي بہ ڪنهن کي مدد لاءِ گهرائي سگهي ٿو پر ”مُڙدي“ کان ڪيئن مدد گهري وڃي؟

جواب: جيڪو واقعي مُڙدو هجي انهي کان بيشڪ مدد نہ گهري وڃي پر انبياء ۽ اولياء تہ پردو فرمائڻ کان بعد ۾ بہ زنده هوندا آهن ۽ اهڙي طرح اسان زنده کان مدد گهرون ٿا. اِهي حضرات زندھ هوندا آهن ان جا دليل ملاحظہ ڪريو:

انبياءِ ڪرام عَلَيهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلام زنده آهن

انبياءِ ڪرام عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام تي فقط هڪ گهڙي موت طاري ٿيندو آهي پوءِ فورًا انهن کي پهريان جهڙي زندگي عطا ڪئي ويندي آهي جيئن دنيا ۾ هئي، انبياء عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام جي حيات (عالمِ برزخ جي زندگي) روحاني، جسماني، دنياوي آهي، اهي (نبي سڳورا) بلڪل اهڙي طرح زندھ هوندا آهن، جيئن دنيا ۾ زنده هُئا. (فتاوٰي رضويه ج 29 ص 545) سرڪارِ مدينۂ منّوره، سردارِ مڪۂ مڪرّمہ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمان ذيشان آهي: اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ عَلَى الْاَرْضِ اَنْ تَاْكُلَ اَجْسَادَ الْاَنْبِيَاءِ فَنَبِيُّ اللّٰهِ حَيٌّ يُّرْزَقُ يعني الله تعاليٰ انبياء جي جسمن کي مٽي تي حرام ڪري ڇڏيو آهي، الله جا نبي زندھ هوندا آهن انهن کي رزق ڏنو ويندو آهي. (ابن ماجه ج 2 ص 291 حديث 1637) معلوم ٿيو تہ انبياء عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام زندھ آهن، ۽ صحيح حديثن مان اِهو بہ ثابت آهي تہ حج ادا فرمائن ٿا ۽ پنهنجي پنهنجي مزارن ۾ نمازون بہ پڙهن ٿا، جيئن حضرت سيّدنا

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن جمعي جي ڏينهن مون تي ٻه سؤ ڀيرا درودِ پاڪ پڙهيو ان جا ٻه سؤ سالن جا گناهه معاف ٿيندا. (كنزالعمال)

انس رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ کان روايت آهي ته رسول الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمايو: اَلْاَنْبِيَاءُ اَحْيَاءٌ فِيْ قُبُوْرِهِمْ يُصَلُّوْنَ يعني انبياء پنهنجي قبرن ۾ زنده آهن، نمازون پڙهن ٿا. (مسندِ ابي يَعليٰ ج 3 ص 216 حديث 3412)

حضرت سيّدنا امام مُناوي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى فرمايو: ”هي حديث صحيح آهي.“ (فيضُ القدير ج 3 ص 239) عُلماءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام فرمائن ٿا ته ڪڏهن ڪڏهن انسان مُڪلّف نه هوندو آهي پوءِ به مزو ماڻڻ جي لاءِ عمل ڪندو آهي، جيئن انبياء ڪرام عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام جو پنهنجي مبارڪ قبرن ۾ نماز پڙهڻ، جڏهن ته (صرف دنيا دارُالعَمل آهي) آخرت دارُالعمل (نيڪيون ڪرڻ جي جڳهه) ناهي.

حضرتِ سيّدُنا موسٰي مزار ۾ نماز پڙهي رهيا هئا

حضرت سيّدنا انس رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ کان روايت آهي ته رسول الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن فرمايو: معراج جي رات (حضرت) موسٰي (عَلَيْهِ السَّلَام) جن وٽان اسان جو گذر ٿيو هو ڳاڙهي ٽڪري ويجهو پنهنجي قبر ۾ نماز پڙهي رهيا هُئا. (مسلم ص 1293 حديث 2374)

انبياء کو بھی اَجَل آنی ہے مگر ایسی کہ فَقَط ”آنی“ ہے
پھر اُسی آن کے بعد اُن کی حیات مِثْلِ سابِق وُہی جسمانی ہے

روح تو سب کی ہے زندہ اُن کا
جسمِ پُرنور بھی روحانی ہے (حدائقِ بخشش شریف)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اولياءُ الله به زنده آهن

قرآنِ ڪريم مان ثابت آهي ته شُهداءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام زنده

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نہ پڙهي تہ ماڻهن مان اهو ڪنجوس ترين شخص آهي. (ترغيب و ترهيب)

آهن نہ انهن کي مُرْدو چئو ۽ نہ ئي سمجهو. جيئن ارشاد آهي:

وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ يُّقْتَلُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ ؕ بَلْ اَحْيَآءٌ وَّلٰكِنْ لَّا تَشْعُرُوْنَ ﴿۱۵۴﴾ (پ 2، البقرة: 154)

ترجموڪنزالايمان: ۽ جيڪي خدا جي واٽ ۾ ماريا وڃن تن کي مئل نہ چئو بيشڪ اهي جيئرا آهن، هائو! اوهان کي خبر نہ آهي.

مُفسّر شهِير، حڪيمُ الاُمّت، حضرت مفتي احمد يار خان عَلَيْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان لکن ٿا: جڏهن اِهي زنده ٿيا تہ انهن کان مدد حاصل ڪرڻ (بہ) جائز ٿي. جيڪي حضرات عِشقِ اِلٰهي جي تلوار سان قتل ٿيا اهي بہ اِن ۾ داخل آهن. انهي لاءِ حديثِ پاڪ ۾ آيو جيڪو ٻُڏي ڪري مري، سڙي وڃي، طاعون ۾ مري، عورت ويم جي دوران مري، طالب عِلمِ (دين)، مسافر وغيره سڀ شهيد آهن. (جاءالحق ص 218) اعليٰ حضرت، امامِ اهلسنّت، شاه امام احمد رضا خان عَلَيْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن "فتاوٰي رضويہ" جلد 29 صفحي 545 تي فرمائن ٿا: اولياء وفات کان پوءِ زنده آهن، پر نہ مثلِ انبياء عَلَيْهِمُ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام (چو تہ) انبياء عَلَيْهِمُ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام جي حيات "روحاني، جسماني، دنياوي" آهي، اهي (نبي سڳورا) بلڪل اهڙي طرح زنده هوندا آهن، جهڙي طرح دنيا ۾ هئا. ۽ اولياءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللہُ السَّلَام جن جي حيات انهن کان گهٽ ۽ شهيدن کان وڌيڪ، جن جي باري ۾ قرآنِ عظيم فرمايو: "انهن (يعني شهيدن) کي مُرْده نہ چئو اهي زنده آهن." (فتاوٰي رضويہ ج 29 ص 545) مُحقّق عَلَي الاِطلاق، خاتِمُ المُحَدّثين، حضرت شيخ عبدالحقّ مُحدّث دهلوي عَلَيْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْقَوِی ارشاد فرمائن ٿا: اللّٰه عَزَّوَجَلَّ جا ولي هن دارِ فاني (يعني ختم ٿي وڃڻ واري دنيا) کان دارِ بقا (يعني باقي رهڻ واري جهان) جي طرف منتقل ٿي ويندا آهن، اهي پنهنجي پروردگار عَزَّوَجَلَّ وٽ زنده آهن، انهن کي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو تہ تحقيق اهو بدبخت ٿي ويو. (ابن سني)

رزق ڏنو ويندو آهي ۽ خوش و خرّم آهن پر ماڻهن کي ان جو شعور ناهي. (اشعة اللمعات ج 3 ص 423 ملخَّصًا) حضرت علّامہ علي قاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِى ارشاد فرمايو: لَا فَرْقَ لَهُمْ فِي الْحَالَيْنِ وَلِذَا قِيْلَ اَوْلِيَاءُ اللهِ لَا يَمُوْتُوْنَ وَلٰكِنْ يَّنْتَقِلُوْنَ مِنْ دَارٍ اِلٰى دَارٍ يعني اولياءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام جن جي ٻنهي حالتن (يعني زندگي ۽ موت) ۾ اصلاً فرق ناهي. انهي لاءِ چيو ويو آهي تہ اهي مرن نٿا بلڪ هڪ گهر کان ٻي گهر تشريف وٺي ويندا آهن.

(مرقاة المفاتيح للقاري ج 3 ص 459)

اوليا ہيں کون کہتا مر گئے
”فانی گھر“ سے نکلے ”باقی گھر“ گئے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

حياتِ انبياء ۽ حياتِ اولياء ۾ فرق

اعليٰ حضرت، امامِ اهلسنّت، مولانا شاه امام احمد رضا خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن جن هڪ سوال جو جواب ڏيندي ارشاد فرمايو: انبياء ڪرام عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام جن جي حياتِ برزخيہ (يعني برزخ جي زندگي)، حياتِ حقيقي حسّي دنياوي آهي، انهي تي وعدهءِ اِلٰهي جي تصديق لاءِ فقط گهڙي کن موت طاري ٿيندو آهي پوءِ فورًا انهن کي اهڙي ئي حيات عطا ڪئي ويندي آهي. انهي حياتي تي اهي ئي دنيوي احڪام آهن، انهن جو ورثو ورهايو نہ ويندو، انهن جي گهروارين کي نڪاح حرام، ۽ ازواجِ مُطهّرات تي عِدّت نہ آهي، اهي پنهنجي قبرن ۾ کائن پيئن نماز پڙهن ٿا. عُلماء و شُهداءُ جي حياتِ برزخيہ (يعني برزخ جي زندگي) جيتوڻيڪ حياتِ دُنيوِيہ (يعني دنياوي زندگي) کان افضل و اعليٰ آهي پر انهي تي دنيوي احڪام جاري نہ آهن ۽ انهن

www.dawateislami.net

جو ورثو ورهايو ويندو، انهن جون گهرواريون عدّت گذاريندیون.

(مُلخَّص از ملفوظاتِ اعليٰ حضرت 361)

ميّت جي مدد وڌيڪ قوي آهي

ذڪر ڪيل دليلن مان جڏهن اهو ثابت ٿيو تہ انبياء عَلَيْهِمُ السَّلَام ۽ اولياء رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰى پنهنجي مزارن ۾ حيات آهن، تہ جنهن دليل سان انهن کان سندن حياتِ ظاهري ۾ مدد وٺڻ جائز آهي، بلڪل انهي دليل مان دنيا کان پردو فرمائڻ کان پوءِ بہ جائز ۽ درست آهي. جيئن مُحَقِّق عَلَي الاِطلاق، خاتِمُ المُحَدّثين، حضرت علّامہ شيخ عبدالحق محدّث دهلوي حنفي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی لکن ٿا تہ حضرت سيّدنا احمد بن مَرزُوق عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ القُدُّوس فرمائن ٿا: هڪ ڏينهن شيخ ابوالعبّاس حَضرَمي قُدِّس سِرّهُ السَّامي جن مون کان پڇيو تہ "زنده جي مدد وڌيڪ قوي آهي يا ميّت جي؟" مون چيو تہ ڪجهہ ماڻهو چون ٿا تہ زنده جي مدد وڌيڪ قوي آهي ۽ آئون چوان ٿو تہ ميّت جي مدد وڌيڪ قوي آهي. شيخ فرمايو: "ها اها ڳالهہ صحيح آهي ڇو تہ وفات پاتل بزرگ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ جي بارگاهہ ۾ ان جي ويجهو هوندا آهن." (اشعة اللمعات ج 1 ص 762)

غيرُاللّٰه کان مدد گهرڻ جي باري ۾ شافعي مُفتي جو فتويٰ

شيخُ الاسلام، حضرت سيّدنا شَهاب رَملي انصاري شافِعي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی (مُتَوَفّيٰ 1004 ھ) کان فتويٰ طلب ڪئي ويئي: (يا سيّدي ارشاد فرمايو) "عام ماڻهو جيڪي مصيبتن جي وقت مثلاً "يا شيخ فلان!" چئي ڪري پڪاريندا آهن ۽ انبياءِ ڪرام عَلَيْهِمُ السَّلَام ۽ اولياءِ عظام رَحِمَهُمُ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: ان شخص جو نڪ مٽيءَ ۾ ملي، جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درودِ پاڪ نہ پڙهي. (حاڪم)

اللّٰه السّلام سان فرياد ڪندا آهن، انهيءَ جو شريعت ۾ ڇا حڪم آهي؟" پاڻ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه فتويٰ ڏني: "انبياء مُرسلين، اولياء، عُلماء و صالِحين عَلَيْهِمُ السَّلام و رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِين ڪان انهن جي وصال (يعني وفات) ڪان پوءِ بہ اِستِعانت و اِستِمداد (يعني مدد طلب ڪرڻ) جائز آهي."

(فتاوٰي رملي ج 4 ص 733)

مرحوم نوجوان مُرڪي چيوتہ------

اِمام عارِف بِاللّٰه استاذ ابوالقاسِم قُشَيري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِي فرمائن ٿا تہ مشهور وليُّ اللّٰه حضرت ابُو سعيد خرّاز رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا تہ مون مڪي شريف زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا ۾ هڪ نوجوان کي "بابِ بني شَيبَہ" تي مئل ڏٺو. اوچتو هو مون کي ڏسي مُرڪيو ۽ چيائين: يَا اَبَا سَعِيْدٍ! اَمَا عَلِمْتَ اَنَّ الْاَحِبَّاءَ اَحْيَاءٌ وَّاِنْ مَّاتُوْا وَاِنَّمَا يُنْقَلُوْنَ مِنْ دَارٍ اِلٰى دَارٍ يعني اي ابُو سعيد! ڇا اوهان کي خبر ناهي تہ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ جا محبوب ٻانها زنده آهن، توڙي جو هو فوت ٿي وڃن، معاملو تہ فقط ايترو آهي جو اهي هڪ گهر کان ٻي گهر ڏانهن منتقل ڪيا وڃن ٿا.

(رسالو قُشيريہ ص 341)

خدا عَزَّوَجَلَّ جو هر پيارو زنده آهي

سُبْحٰنَ اللّٰه! وَلِيُّ اللّٰه جي وفات کان پوءِ واري زندگي بہ ڇا خوب آهي! جو اولياء جو شان بہ بيان ڪري ڇڏيائين ۽ ڏسڻ واري جو نالو بہ ٻُڌائي ڇڏيائين! انهي سان ملندڙ هڪ ٻي حڪايت بہ ملاحظہ فرمايو جيئن حضرت سيّدنا ابو علي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِي فرمائن ٿا تہ مون هڪ فقير کي قبر ۾ لاٿو، جڏهن ڪفن کوليو ۽ سندس مٿو مٽي تي رکيو تہ جيئن اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ان جي مسڪيني تي رحم فرمائي،

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جيڪو مون تي درود پاڪ پڙهڻ وساري وينو اهو جنّت جو رستو ڀُلجي ويو. (طبراني)

تہ اُن پنهنجون اکيون کوليون ۽ مون کي فرمايائين: اي ابو علي! اوهان مون کي ان جي سامهون ذليل تا ڪريو جيڪو منهنجا ناز تو ڪٽي!" مون پاڻ کي سنڀالي چيو: يا سيّدي! (يعني اي منهنجا سردار!) ڇا موت کان پوءِ بہ زندگي آهي؟ اُن جواب ڏنو: "بَلٰى اَنَا حَيٌّ وَّكُلُّ مُحِبٍّ لِّلّٰهِ حَيٌّ يعني ها ڇو نہ، آئون زنده آهيان ۽ خدا جو هر محبوب (يعني پيارو ٻانهو) زنده آهي." (شرحُ الصُّدور ص 208)

اولياء کس نے کہا کہ مرگئے
قيد سے چھوٹے وہ اپنے گھر گئے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

سوال(9): آئون حنفي آهيان، اِهو ٻُڌايو تہ ڇا منهنجي امام، امامِ اعظم ابوحنيفه رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه جن بہ ڪڏهن غيرُ الله کان مدد گهري آهي؟

جواب: ڇو نہ ڪروڙين حنفين جي پيشوا حضرت سيّدنا امامِ اعظم ابو حنيفه رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه جن بارگاهِ رسالت صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ۾ مدد جي درخواست ڪندي "قصيدهءِ نعمان" ۾ عرض ڪن ٿا:

يَا اَكْرَمَ الثَّقَلَيْنِ يَا كَنْزَ الْوَرٰى جُدْ لِيْ بِجُوْدِكَ وَاَرْضِنِيْ بِرِضَاكَ
اَنَا طَامِعٌ بِالْجُوْدِ مِنْكَ لَمْ يَكُنْ لِاَبِيْ حَنِيْفَةَ فِي الْاَنَامِ سِوَاكَ

يعني اي جِنن ۽ اِنسانن کان بهتر ۽ نعمتِ اِلٰهي عَزَّوَجَلَّ جا خزانا! الله عَزَّوَجَلَّ جيڪو اوهان کي عنايت فرمايو آهي انهي مان مون کي بہ عطا فرمايو ۽ الله عَزَّوَجَلَّ اوهان کي جيڪو راضي ڪيو آهي اوهان مون کي بہ راضي فرمايو. آئون اوهان جي سخاوت جو اُميدوار آهيان، اوهان کانسواءِ ابُو حنيفہ جو مخلوق ۾ ڪير بہ نہ آهي. (قصيدهءِ نعمانيه مع الخيرات الحسان ص 200)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي ڏهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ رحمتون موڪليندو آهي.** (طبراني)

پڑے مجھ پر نہ کچھ افتاد یاغوث
مدد پر ہو تری امداد یاغوث (ذوقِ نعت)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"يا علي مدد" چوڻ جو ثبوت

سوال(10): "يا علي مدد" چوڻ جي جيڪڏهن ڪا صراحت ملي وڃي ته مدينه مدينه؟

جواب: پُنين صفحن تي غيرِخدا کان انهن جي ظاهري حيات ۽ موت کان پوءِ مدد گهرڻ جا دليل گذريا. تنهن هوندي به صراحةً "يا علي مدد" چوڻ جو دليل به ملاحظه ڪريو، جيئن منهنجا آقا اعليٰ حضرت، امام اهلسنّت، مُجَدّد دين ۽ ملت مولانا شاهه امام احمد رضا خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن فتاوٰي رضويه جلد 9 صفحو 821 کان 822 تي لکن ٿا: "شاهه محمد غوث گواليارِي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِی جي ڪتاب "جواهرِ خمسه" جنهن جي وظيفن جون جيّد ۽ بزرگ اولياءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام جن اجازتون ڏنيون جن ۾ شاهه وليُّ الله مُحدِّث دهلوي به شامل آهن، انهي ڪتاب ۾ آهي: "نادِ علی ہفت بار یاسہ بار یا یک بار بخوانده و آں ایں اَست. يعني ست دفعا يا ٽي دفعا، يا هڪ دفعو نادِ علي پڙهي، ۽ اها هي آهي: نَادِ عَلِيًّا مَّظْهَرَ الْعَجَائِبِ تَجِدْهُ عَوْنًا لَّكَ فِى النَّوَائِبِ كُلُّ هَمٍّ وَّغَمٍّ سَيَنْجَلِي بِوِلَايَتِكَ يَاعَلِيُّ يَاعَلِيُّ يَاعَلِيُّ ترجمو: حضرت علي کي پڪار جيڪي عجائب جا مظهر آهن اُن کي سيني مصيبتن ۾ پنهنجو مددگار لهندين، هر رنج ۽ غم ختم ٿي ويندو، پاڻ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم جن جي ولايت سان، ياعلي، ياعلي، ياعلي.

(جواهرِ خمسه مترجم ص 282، 453)

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي.** (مسلم)

جيڪڏهن "ياعلي" چوڻ شِرڪ هجي ته----

اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه وڏيڪ فرمائن ٿا: جيڪڏهن مولا علي کي مشڪل ڪشا مڃڻ، مصيبت جي وقت مددگار ڄاڻڻ، غم ۽ تڪليف جي وقت سڏ ڪرڻ، ياعلي ياعلي چوڻ شِرڪ هُجي ته مَعَاذَالله اهي سڀ اولياءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام ڪافر ۽ مُشرڪ ٿي ويا، ۽ سڀ کان وڏا مُشرڪ ڪٽر ڪافر عِياذًا بِالله (يعني الله عَزَّوَجَلَّ جي پناهه) شاهه وليُّ الله ٿيا جيڪي مُشرڪن کي اولياءَالله ڄاڻن....اَلْعِيَاذُ بِاللهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَلَاحَوْلَ وَلَاقُوَّةَ اِلَّابِاللهِ الْحَقِّ الْمُبِيْن، مسلمان ڏسن ته ياعلي ياعلي (چوڻ) کي شِرڪ چوڻ جي ڪهڙي سزا ملي! نه ناحق مسلمانن کي مشرڪ چون ها نه اڳين پنين جي مُشرڪ بڻجڻ جي مصيبت مٿن پوي ها، انهي کان اِهو بهتر آهي ته سڌي وات تي اچن، سچن مسلمانن کي مُشرڪ نه بڻائن نه ته پنهنجن جي ايمان جو فڪر ڪن.

(فتاوٰي رضويه مُخَرج ج 9 ص 821، 822 مُلخّصًا)

سخت دشمن ہے حسن کی تاک میں
المدد محبوبِ یزداں الغیاث (ذوقِ نعت)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"ياغوث" چوڻ جو ثبوت

سوال(11): ڇا اهڙي طرح "ياغوث" چوڻ جو به ثبوت ملي سگهي ٿو؟

جواب: جو نه هونءَ ته ڪافي دليل گذريا، صريح دليل به حاضر آهن، جيئن مشهور حنفي عالِم حضرت علّامه مولانا مُلّا علي قاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِي نقل ڪن ٿا: حُضُور غوثِ اعظم عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم فرمائن ٿا: "جيڪو

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: توهان جتي بہ هجو مون تي درود پاڪ پڙهو توهان جو درود مون تائين پهچندو آهي. (طبراني)

رنج ۽ غم ۾ مون کان مدد گهري تہ انهي جو رنج ۽ غم ختم ٿيندو ۽ جيڪو پريشاني جي وقت منهنجو نالو وني ڪري مون کي سڏي تہ اها پريشاني دفع ٿيندي ۽ جيڪو ڪنهن حاجت ۾ ربُّ العِزّت جي طرف مون کي وسيلو بڻائي تہ انهي جي حاجت پوري ٿيندي.“

حضرت علّامہ مولانا علي قاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِى وڏيڪ لکن ٿا: حُضُور غوثِ پاڪ نمازِ غوثيہ جي ترڪيب ٻڌائيندي ارشاد فرمائن ٿا تہ ٻہ رڪعتون نفل پڙهي، هر رڪعت ۾ سُوْرَةُ الْفَاتِحَه کان پوءِ 11، 11 ڀيرا سُوْرَةُ الْاِخْلَاص (قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ) پڙهي، سلام ڦيري 11 ڀيرا صلوٰة و سلام (مثلاً اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَارَسُوْلَ الله پڙهي پوءِ بغداد ڏانهن (پاڪ ۽ هِند ۾ اُتر پاسي) 11 قدم هلي هر قدم تي منهنجو نالو وني ڪري پنهنجي حاجت عرض ڪري ۽ هي ٻہ شعر پڙهي:

اَيُدْرِكُنِىْ ضَيْمٌ وَاَنْتَ ذَخِيْرَتِىْ وَاُظْلَمُ فِى الدُّنْيَا وَ اَنْتَ نَصِيْرِىْ
وَعَارٌعَلٰى حَامِى الْحِمٰى وَهُوَمُنجِدِىْ اِذَا ضَاعَ فِى الْبَيْدَاءِ عِقَالُ بَعِيْرِىْ

ڇا مون تي ظلم ڪيو ويندو؟ جڏهن تہ اوهان منهنجو سرمايو آهيو ۽ ڇا دنيا ۾ مون تي ستم (ظلم ۽ زيادتي) ڪيو ويندو؟ جڏهن تہ اوهان منهنجا مددگار آهيو. غوثِ پاڪ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه جي حمايتي هوندي جيڪڏهن جهنگ ۾ منهنجي اُٺ جي مهار گم ٿي وڃي تہ اها ڳالهہ محافظ لاءِ باعثِ عار آهي.

اهو ڇئي حضرت ملّا علي قاري رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا: وَقَدْ جُرِّبَ ذٰلِكَ مِرَاراً فَصَحَّ يعني ڪيترائي دفعا انهي نمازِ غوثيہ جو تجربو ڪيو ويو، صحيح نڪتو. (نزهة الخاطر ص 61)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **مون تي درودشريف جي ڪثرت ڪريو، بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت آهي.** (ابو يعلیٰ)

حُسنِ نیّت ہو خطا تو کبھی کرتا ہی نہیں
آزمایا ہے یگانہ ہے ''دوگانہ'' تیرا (حدائقِ بخشش شریف)

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! اوهان ڏٺو! حضُور غوثِ پاڪ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه **مسلمانن کي تعليم ڏين ٿا تہ مصيبت جي وقت مون کان مدد گهرو ۽ حنفِين جا معتبر عالِم حضرت سيّدنا مُلّا علي قاري** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ البَارِی **ان کي بنا ترديد ڪرڻ جي نقل ڪندي فرمائن ٿا تہ "انهي جو تجربو ڪيو ويو، بلڪل صحيح آهي." خبر پئي تہ بزرگن کان وفات کان پوءِ مدد گهرڻ نہ صرف جائز بلڪ فائديمند بہ آهي.** (جاءَ الحق ص 207)

غوثِ پاڪ جا ٽي ايمان افروز ارشاد

مُحَقّق عَلَي الِاطلاق، خاتِم المُحَدِّثِين، حضرت علامہ شيخ عبدالحق مُحَدِّث دهلوي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ القوي **"اَخبارُ الاَخيار" ۾ سرڪارِ غوثُ الاعظم** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الاَکرم **جا جيڪي مبارڪ قول نقل ڪيا آهن انهن مان ٽي ملاحظ ڪيو: (1) منهنجي مُريد جو پردهءِ عِفّت** (عِزت وارو پردو) **جيڪڏهن اوير ۾ ڪلي رهيو هجي ۽ آئون ڪٺي اولهہ ۾ هُجان تڏهن بہ اُن جي پرده پوشي ڪندس (2) آئون قيامت تائين پنهنجي مُريدن جي دستگيري** (يعني مدد) **ڪندو رهندس جيتوڻيڪ هُو سواري تان ڪِري (3) جيڪو ڪنهن سختي (مشڪل) ۾ مون کي سڏي** (يعني المدد يا غوث) **چوي انهي کي ڪُشادگي حاصل ٿئي** (يعني مُشڪل حل ٿيندي) (اخبارُ الاخيار ص 19)

قسم ہے کہ مشکل کو مشکل نہ پایا
کہا ہم نے جس وقت ''یا غوثِ اعظم'' (ذوقِ نعت)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مون تي درود شريف پڙهو الله تعاليٰ توهان تي رحمت موڪليندو. (ابن عدي)

سوال(12): شيخ عبدُالقادر جيلاني قُدِّسَ سِرُّہُ النُّوْرَانِي تہ عربي ۽ فارسي ڳالهائيندا هئا، مختلف ٻوليون مثلاً سنڌي، انگريزي، پنجابي، اُردو زبان وغيره ۾ مدد لاءِ سڏڻ تي اهي ڪيئن مدد فرمائيندا؟

جواب: ڪا عورت پنهنجي مڙس کي ڪهڙي بہ زبان ۾ ستائي ان جي ٻڌجڻ واري گهرواريءَ جنّتي حُور اُن کي سمجهي وٺندي آهي جيئن

جنتي حُور جو ٻيون زبانون سمجهڻ

فرمانِ مُصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم آهي: جڏهن ڪا عورت پنهنجي مُڙس کي دنيا ۾ ستائيندي آهي تہ ان جي زال کي جنّتي حُور چوندي آهي: لَا تُؤْذِيْهِ قَاتَلَكِ اللهُ فَاِنَّمَا هُوَ عِنْدَكِ دَخِيْلٌ يُوْشِكُ اَنْ يُّفَارِقَكِ اِلَيْنَا يعني الله توکي تباهہ ۽ برباد ڪري هِن کي تڪليف نہ پهچاءِ هي تو وٽ ڪجهہ ڏينهن جو مهمان آهي جلدي توکان جُدا ٿي اسان وٽ اچڻ وارو آهي. (ترمذي ج 2 ص 392 حديث 1177)

جڏهن حُور ٻي زبان سمجهي سگهي ٿي تہ اوليائن جا سردار حُضُور غوثِ پاڪ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم وفات کان پوءِ ٻيون زبانون ڇو نٿا سمجهي سگهن!

حديثِ پاڪ جي ايمان افروز شَرَح

مُفسّر شهير، حڪيمُ الاُمّت، حضرت مفتي احمد يار خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان انهي حديث شريف جي تحت مراٰة جلد 5 صفحو 98 تي فرمائن ٿا: هن حديث شريف مان ڪجهہ مسئلا معلوم ٿيا، هڪ اهو تہ حُورون نوراني هُئڻ جي ڪري جنّت ۾ زمين جا واقعا ڏسن ٿيون، ڏسو هي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفیٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهه ڀيرا صبح ۽ ڏهه ڀيرا شام دروودِ پاڪ پڙهيو قيامت جي ڏينهن ان کي منهنجي شفاعت ملندي. (مجمع الزوائد)

جهڳڙو ڪنهن گهر جي بند ڪمري ۾ تي رهيو آهي ۽ حُور ڏسي رهي آهي! هِتي (صاحبِ) مِرقاة (حضرت مُلّا علي قاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ البَارِی) فرمايو ته مَلاءِ اعليٰ دنيا وارن جي هڪ هڪ عمل کان با خبر آهن. ٻيو اهو ته حُورن کي ماڻهن جي انجام جي خبر آهي ته فُلان مومِن مُتّقِي مرندو. (تڏهن ته چوي ٿي: جلدي توکي ڇڏي اسان وٽ ايندو) ٽيون اهو ته حُورن کي ماڻهن جي مقام جي خبر آهي ته قيامت کان پوءِ هيءُ جنّت جي فلان درجي ۾ رهندو. چوٿون هي ته حُورون اڄ به پنهنجي مُڙس انسانن کي ڄاڻن سڃاڻن ٿيون، پنجون هي ته اڄ به حُورن کي اسان جي ڏک سان ڏک ٿئي ٿو، اسان جي مُخالف کان ناراض ٿين ٿيون. جڏهن حُورن جي علم جو اهو حال آهي ته حُضُور رحمت عالم صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جيڪي سڀني مخلوق کان وڏا عالِم آهن انهن جي عِلم جو ڇا مقام هوندو! مُفتي صاحب اڳتي هلي وڌيڪ فرمائن ٿا: ڇهون هي ته حُضُور صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جنّت جي حالتن (۽) حُورن جي گفتگو کان باخبر آهن پر هي ڪلام اها ئي حُور ڪري ٿي جنهن جو زوج (يعني مُڙس) انهي گهر ۾ هُجي. ترمذي ۾ اِها حديث غريب آهي ابنِ ماجه جي روايت ۾ ناهي پر اِها غُرابت مُضِر ناهي، ڇو ته انهي حديث جي تائيد قرآنِ ڪريم مان ٿي رهي آهي:

يَعْلَمُوْنَ مَا تَفْعَلُوْنَ ﴿۱۲﴾

ترجموڪنزالايمان: ڄاڻن ٿا جو ڪجهه توهان ڪيو. (الانفطار 12)

۽ اِبليس ۽ ذرّيّتِ اِبليس جي باري ۾ ارشاد فرمائي ٿو:

اِنَّهٗ يَرٰىكُمْ هُوَ وَقَبِيْلُهٗ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ؕ

ترجموڪنزالايمان: بيشڪ اهو ۽ ان جو قبيلو توهان کي اتان ڏسن ٿا جتان توهان انهن کي نه ٿا ڏسي سگهو. (پ 8 الاعراف 27)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن ڪتاب ۾ مون تي درودِ پاڪ لکيو ته جيستائين منهنجو نالو ان ڪتاب ۾ لکيل رهندو ملائڪ ان جي لاءِ استغفار ڪندا رهندا . (طبراني)

جڏهن حديث جي تائيد قرآن شريف مان ٿي وڃي ته "ضعيف" به "قوي" ٿي ويندي آهي. (مراٰة ج 5 ص 98) بهرحال عالمِ آخرت جا معاملا وَهبي (يعني الله تعاليٰ جي طرفان عطا ڪيل) ۽ عادت جي خلاف آهن انهن ڪي هِن دنيا جي معاملن تي قياس نٿو ڪري سگهجي. يعني جيڪي ڪم دنيا ۾ ڪَسبي (ڪوشش سان حاصل ڪيا ويندا) آهن اهي هُتي بلڪل وَهبي ٿي ويندا آهن. حضرتِ علّامہ علي قاري عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِی فرمائن ٿا: لِاَنَّ اُمُوْرَ الْاٰخِرَةِ مَبْنِيَّةٌ عَلٰى خَرْقِ الْعَادَةِ يعني ڇو ته آخرت جا معاملا خلافِ عادت تي مبني هوندا آهن. (مرقاة ج 1 ص 354 تحتُ الحديث 131)

راستہ پُرخار، منزِل دُور، بَن سُنسان ہے
المدد اے رہنما! یاغوثِ اعظم دَسْت گِیر (وسائلِ بخشش ص ۵۲۲)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

جڏهن الله مدد ڪري سگهي ٿو ته ٻئي کان مدد ڇو گهرون؟

سوال(13): ان شخص جي باري ۾ اوهان ڇا ٿا چئو جيڪو اِهو ذهن ٺاهي صرف الله عَزَّوَجَلَّ کان ئي مدد گهرڻ ڪپي. ڇوته جڏهن الله عَزَّوَجَلَّ مدد تي قادر آهي ته پوءِ احتياط انهي ۾ آهي ته صرف ان کان ئي مدد گهري وڃي؟

جواب: بيشڪ الله عَزَّوَجَلَّ مدد تي قادر آهي ۽ حقيقي ڪارساز به اهو ئي آهي، جيڪڏهن ڪو صرف الله عَزَّوَجَلَّ کان ئي مدد گهري ته انهي تي ڪو الزام نه آهي، تڏهن به "احتياطًا ٻين کان مدد نه گهرڻ" شيطان جو تمام وڏو ۽ برو وار آهي جو اُن هِن شخص جو ذهن

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جيڪو جمعي جي ڏينهن مون تي درود شريف پڙهندو آءٌ قيامت جي ڏينهن ان جي شفاعت ڪندس. (ڪنزالعمال)

مُنتشر ڪري ڇڏيو آهي جڏهن ته ”احتياط“ جي نالي تي اِنهي ”وسوسي“ تي عمل ڪري رهيو آهي جو ٿي سگهي ٿو ته **الله** عَزَّوَجَلَّ ڪانسواءِ ڪنهن ٻي ڪان مدد گهرڻ ڪو غلط ڪم هُجي! جيڪڏهن هِي وسوسي جو شڪار نه هُجي ها ته انهي کي ”احتياط“ جو نالو ئي ڇو ڏي ها! ان کي پنهنجن وسوسن جو علاج ڪرڻ ضروري آهي، ڇو ته انهي وسوسي جي پيروي ۾ ڪيترين ئي قرآني آيتن ۽ حديثن جي مخالفت ٿي پئي وڃي، **الله** ۽ رسول عَزَّوَجَلَّ و صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ٻين ڪان مدد گهرڻ جي اجازت عنايت فرمائي رهيا آهن ۽ هي آهي جيڪو پنهنجي ”وسوسا مارڪ احتياط“ تي اڙيو بيٺو آهي! اهڙي شخص کي قرآنِ ڪريم جي هِن 6 آيتن مبارڪن تي ٿڌي دل سان غور ڪرڻ گهرجي جن ۾ غيرِخدا ڪان مدد گهرڻ جو صاف صاف لفظن ۾ تذڪرو موجود آهي. جيئن

﴿1﴾ نيڪي ۾ هڪٻئي جي مدد ڪريو:

وَتَعَاوَنُوۡا عَلَى الۡبِرِّ وَالتَّقۡوٰى ۖ وَلَا تَعَاوَنُوۡا عَلَى الۡاِثۡمِ وَالۡعُدۡوَانِ ۖ

ترجموڪنزالايمان: ۽ نيڪي ۽ پرهيزگاري تي هڪ ٻئي جي مدد ڪريو ۽ گناهه ۽ زيادتي ۾ هڪ ٻئي کي مدد نه ڏيو.(پ 6 المائده 2)

﴿2﴾ صبر ۽ نماز ڪان مدد وٺو:

وَاسۡتَعِيۡنُوۡا بِالصَّبۡرِ وَالصَّلٰوةِ ؕ

ترجمو ڪنزالايمان: ۽ صبر ۽ نماز ڪان مدد وٺو. (پ 1 البقره 45)

﴿3﴾ سڪندر ذوالقرنين رَحۡمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيۡه **مدد گهري:** جڏهن حضرت سيّدنا سڪندر ذوالقرنين رَحۡمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيۡه اوير طرف سفر فرمايو ته هڪ قوم جي شڪايت تي ياجُوج، ماجُوج ۽ ان قوم جي وچ ۾ ديوار (ڀِت)

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن جمعي جي ڏينهن مون تي ٻه سؤ ڀيرا درودِ پاڪ پڙهيو ان جا ٻه سؤ سالن جا گناهه معاف ٿيندا.** (كنزالعمال)

قائم ڪندي ان قوم جي ماڻهن کي ارشاد فرمايائون: **فَاَعِيْنُوْنِيْ بِقُوَّةٍ**

ترجمو ڪنزالايمان: **پوءِ توهان منهنجي مدد ڪريو طاقت سان.** (پ 16 الڪهف 95)

﴿4﴾ خدا جي دين جي مدد ڪريو:

اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ (پ 26 محمد 7)

ترجمو ڪنزالايمان: جيڪڏهن توهان الله جي دين جي مدد ڪندو الله توهان جي مدد ڪندو.

﴿5﴾ نبي جو غيرُالله کان دين جي لاءِ مدد طلب فرمائڻ: حضرت سيِّدُنا عيسيٰ رُوحُ **الله** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام جن فرمايو:

مَنْ اَنْصَارِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ؕ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ ۚ

ترجمو ڪنزالايمان: ڪير منهنجا مددگار ٿين ٿا **الله** جي طرف، حوارين چيو اسان خدا جي دين جا مدد گار آهيون.

﴿6﴾ الله جو غير الله کي مددگار ٻڌائڻ:

فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰىهُ وَجِبْرِيْلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيْرٌ ﴿۴﴾

ترجمو ڪنزالايمان: بيشڪ **الله** ان جو مددگار آهي ۽ جبرئيل ۽ نيڪ ايمان وارا ۽ ان کان پوءِ ملائڪ مدد تي آهن.

ڪُن کا حاکم کرديا **اللہ** نے سرکار کو
کام شاخوں سے ليا ہے آپ نے تلوار کا (سامانِ بخشش)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ڪو ٻه ماڻهو غيرِ خدا جي مدد کان سواءِ رهي ئي نٿو سگهي!

سوال(14): ڇا اوهان جي چوڻ جو مطلب هي آهي تہ ڪو ٻه ماڻهو غيرِ خدا جي مدد کان سواءِ رهي ئي نٿو سگهي؟

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نہ پڙهي تہ ماڻهن مان اهو ڪنجوس ترين شخص آهي. (ترغيب و ترهيب)

جواب: جي ها. مثلاً اوهان ڪار ۾ وڃي رهيا آهيو، اوچتو اوهان جي ڪار روڊ تي "بيهي" رهي، ڏِڪا ڏيڻ جي حاجت پيش آئي! ڇا ڪندا؟ نہ چاهيندي بہ رستي تي هلندڙ ماڻهن کي ئي عرض ڪرڻو پوندو تہ مهرباني ڪري ٿورو ڏِڪو ڏياريو! تي سگهي ٿو ڪي رحم کائي ڏِڪو ڏيارين ۽ گاڏي هلي پوي! اوهان ڏٺو! اوهان کي ضرورت پيش آئي، اوهان غيرِ خدا کان حاجت روائي چاهي، اُنهن مدد ڪري ڇڏي ۽ اوهان جي مُشڪل ڪُشائي ٿي ويئي! اوهان چئو تہ اِها تہ هَلندڙ ڦِرندڙ زنده انسانن مدد ڪئي! تہ وفات کان پوءِ مدد ڪرڻ جو اهڙو دليل عرض ڪندو هلان جو اِنهي "مدد" جو هر مسلمان اثر ورتو آهي جيئن

50 جي بدران 5 نمازون ڪيئن ٿيون؟

حضرت سيِّدُنا اَنَس رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ جن فرمايو: شهنشاهِ مدينہ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جن جو فرمان عاليشان آهي تہ **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ منهنجي اُمت تي پنجاهہ نمازون فرض فرمايون هيون. جڏهن آئون مُوسيٰ عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام وٽ موٽي آيس تہ مُوسيٰ عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام جن پُڇيو تہ **اللّٰه** تبارڪ و تعاليٰ اوهان جي اُمت تي ڇا فرض ڪيو آهي؟ مون اُنهن کي ٻڌايو تہ چوڻ لڳا پنهنجي ربّ تعاليٰ وٽ واپس وڃو، اوهان جي اُمت ايتري طاقت نٿي رکي، آئون موٽي **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ جي بارگاهہ ۾ وَيس، تہ اُنهن مان ڪجهہ گهٽايون ويون جڏهن وري مُوسيٰ عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام وٽ آيس تہ اُنهن مون کي وَري واپس موڪليو. **اللّٰه** عَزَّوَجَلَّ فرمايو: ڇڱو آهن تہ پنج پر پنجاهہ جي برابر آهن چاڪاڻ تہ اسان جي قول ۾

www.dawateislami.net

تبديلي ناهي ٿيندي. مُوسيٰ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام جن وٽ موٽي آيس. اُنهن چيو: وري الله تَبَارَكَ وَ تَعَاليٰ وٽ موٽي وڃو. مون جواب ڏنو: مون کي تہ اللهعَزَّوَجَلَّ کان شرم ٿو اچي. (ابن ماجه ج 2 ص 166 حديث 1399)

اوهان ڏٺو! حضرت سيِّدُنا مُوسيٰ كليمُ الله عَلٰی نَبِيِّنَا وَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام جِن پنهنجي ظاهري وفات جي اڍائي هزار سالن کان پوءِ امت مُصطفيٰ جي اها مدد فرمائي جو معراج جي رات ۾ پنجاهہ نمازن جي بدران پنج ڪرائي ڇڏيون. الله تعاليٰ ڄاڻندو هو تہ نمازون پنج رهنديون پر پنجاهہ مُقرر فرمائي ۽ پوءِ بن پيارن جي ذريعي سان پنج مقرر فرمايون. هِتي دلچسپ ڳالهہ اِها آهي تہ جيڪي ماڻهو شيطان جي وَسوَسَن ۾ اچي ڪري وفات ڪري ويندڙن جي مدد ۽ تعاون جو اِنڪار ڪري ڇڏيندا آهن اُهي بہ 50 نہ، بلڪ پنج نمازون ئي پڙهندا آهن جڏهن تہ پنج نمازن جي مقرر ٿيڻ ۾ يقيني طور تي غيرُ الله جي مدد شامل آهي!

جنّت ۾ بہ غيرُالله جي مدد جي حاجت

جنت ۾ بہ غيرِ خدا جي مدد جي حاجت ٿيندي، جي ها! الله عَزَّوَجَلَّ جي مَحبوب داناءِ غُيُوب مُنَزَّهٌ عَنِ العُيُوب صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جن جو فرمانِ عاليشان آهي: ”جنتي جنت ۾ عالمن سڳورن رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام جا محتاج هوندا، اِن لاءِ جو اُهي هر جُمُعي تي الله عَزَّوَجَلَّ جي ديدار سان مُشَرَّف ٿيندا: الله عَزَّوَجَلَّ فرمائيندو: ”تَمَنَّوْا عَلَيَّ مَا شِئْتُمْ“ يعني مُون کان گهرو جيڪي چاهيو! اُهي جنتي، عالمن سڳورن رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام ڏانهن مُتوجهہ ٿيندا تہ پنهنجي ربّ ڪريم عَزَّوَجَلَّ کان ڇا گهرون؟ اُهي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿيو ۽ ان مون تي درود شريف نہ پڙهيو ان جفا ڪئي. (عبدالرزاق)

فرمائيندا: هِي گُهرو هُو گُهرو "فَهُمْ يَحْتَاجُوْنَ اِلَيْهِمْ فِي الْجَنَّةِ كَمَا يَحْتَاجُوْنَ اِلَيْهِمْ فِي الدُّنْيَا تہ جيئن ماڻهو دنيا ۾ عالمن سڳورن رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام جا محتاج هئا، جنت ۾ بہ اُنهن جا محتاج هوندا." (جامع الصغيرللسيوطي ص 135 حديث 2235)

انسان عام طور تي زندگي جي هر موڙ تي ٻئي جو محتاج رهندو آهي، ڪڏهن ماءُ پيءُ جو، ڪڏهن دوست احباب جو، ڪڏهن پوليس وارن جو تہ ڪڏهن رستي تي هلندڙ عام ماڻهن جو، اهڙي صورت ۾ هو "مُحتاط" رهڻ ۾ ڪامياب بہ ڪهڙي طرح ٿي سگهي ٿو! ها جيڪو واقعي وسوسن جو شڪار ڪونهي الله عَزَّوَجَلَّ جي عطا سان ٻين کي سچي دل سان مددگار تسليم ڪري ٿو باوجود اِن جي هُو صرف الله عَزَّوَجَلَّ کان ئي مدد گُهري ٿو تہ اِن ۾ ڪو حَرج ناهي.

تو ہے نائبِ ربِّ اکبر پیارے ہر دَم تیرے در پر
اہلِ حاجت کا ہے میلہ صلّی اللّٰہ علیک وسلم (سامانِ بخشش)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ڇا غيرُ الله کان مدد گُهرڻ ڪڏهن واجب بہ هوندو آهي؟

سوال (15): ڇا ڪا اهڙي بہ صورت آهي جنهن ۾ غيرُ **الله** کان مدد گُهرڻ واجب ٿي ويندي آهي؟

جواب: جي ها، ڪجهہ صورتون اهڙيون آهن جتي غيرُ **الله** کان مدد گُهرڻ واجب ٿي ويندي آهي ۽ ڪجهہ حالتن ۾ قُدرت رکڻ جي صورت ۾ ٻانهي تي بہ واجب ٿي ويندي آهي تہ هو مدد ڪري. اِنهي سلسلي ۾ اُهي فِقهي جُزئيات پيش ڪيون وڃن ٿيون جن ۾ مدد (تعاون) گُهرڻ ۽ مدد ڪرڻ جي واجب ٿيڻ جو ذڪر آهي.

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: ان شخص جو نڪ مٽيءَ ۾ ملي، جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درودِ پاڪ نہ پڙهي. (حاڪم)

اُهي مقام جتي مدد گُهرڻ واجب آهي

(1) جيڪڏهن (وَٽس ڪپڙو ناهي تہ اهڙي صورت ۾ اُگهاڙو نماز پڙهندو ۽) ٻي وٽ ڪپڙو آهي ۽ گُمان غالب آهي تہ گُهرڻ سان ڏيئي ڇڏيندو، تہ (لباس جي صورت ۾ مدد) گُهرڻ واجب آهي. (بهار شريعت ج 1 ص 485) (2) جيڪڏهن پنهنجي ساٿي وٽ پاڻي آهي ۽ اِهو گُمان آهي تہ (پاڻي جي صورت ۾ مدد) گُهرڻ سان ڏيئي ڇڏيندو تہ گُهرڻ کان پهرين تَيَمُّم جائز ناهي پوءِ جيڪڏهن نہ گُهريائين ۽ تَيَمُّم ڪري نماز پڙهي ورتائين ۽ نماز کان پوءِ گُهريائين ۽ اُن ڏيئي ڇڏيو يا بِنا گُهرڻ جي اُن پاڻ ئي ڏنو تہ وضو ڪري نماز جو اِعادو (يعني ٻيهر پڙهڻ) لازم آهي ۽ جيڪڏهن گُهريائين ۽ اُن نہ ڏنو تہ نماز ٿي ويئي ۽ جيڪڏهن بعد ۾ بہ نہ گُهريائين جنهن سان ڏيڻ نہ ڏيڻ جو حال کُلي ها ۽ نہ اُن پاڻ ڏنو تہ نماز ٿي ويئي ۽ جيڪڏهن ڏيڻ جو غالب گُمان ڪونهي ۽ تَيَمُّم ڪري نماز پڙهي ورتائين تڏهن بہ اِهي ئي صورتون آهن تہ بعد ۾ پاڻي ڏنائين تہ وضو ڪري نماز جو اعادو ڪري نہ تہ ٿي ويئي. (ايضاً ص 348)

اُهي مقام جتي مدد ڪرڻ واجب آهي

(1) ڪو مصيبت ۾ ڦاٿل فرياد ڪري رهيو هجي، انهي نمازي کي پُڪاري رهيو هجي يا مطلقاً ڪنهن کي سڏي رهيو هجي يا ڪو ٻُڏي پيو يا باهہ ۾ سڙي پيو يا نابين راهگير کُوهہ ۾ ڪِرڻ وارو هجي، اِنهن سيني صورتن ۾ (نماز) ٽوڙڻ واجب آهي، جڏهن تہ اُهو نمازي اُنهي جي بچائڻ تي قادر (يعني قدرت رکندو) هجي. (ايضاً

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : جيڪو مون تي درود پاڪ پڙهڻ وساري ويٺو اهو جنّت جو رستو ڀُلجي ويو. (طبراني)

ص 637) (2) ماءُ پيءُ ڏاڏو ڏاڏي وغيره اُصُول[1] جي صرف سَڏَڻ سان نماز قطع ڪرڻ (يعني ٽوڙڻ) جائز ناهي، البت جيڪڏهن اُنهن جو سڏڻ بہ ڪنهن وڏي مصيبت جي لاءِ هجي، جيئن مٿي ذڪر ٿيو تہ ٽوڙي ڇڏي (۽ اُنهن جي مدد ڪي پهچي)، اِهو حڪم فرض (رڪعتن) جو آهي ۽ جيڪڏهن نفل نماز آهي ۽ اُنهن کي خبر آهي تہ نماز پيو پڙهي تہ اُنهن جي معمولي سڏڻ سان نماز نہ ٽوڙي ۽ هن جو (نفلي) نماز پڙهڻ انهن کي معلوم نہ هجي ۽ سڏين تہ ٽوڙي ڇڏي ۽ جواب ڏي، ٽوڙي جو معمولي طور سڏين. (ايضاً ص 638) (3) ڪير سُتل آهي يا نماز پڙهڻ وِسري ويئي آهي تہ جنهن کي خبر هجي اُن تي واجب آهي تہ (اُن جي هِن طرح مدد ڪري جو) سُتَل کي جاڳائي ۽ وِساريندڙ کي ياد ڏياري. (ايضاً ص 701) (4) ڀُل ۾ ڪاڌو، پيتو يا جِماع ڪيو روزو فاسد نہ ٿيو ڀلي روزو فرض هجي يا نفل، ۽ اهي شيون روزي جي نيت کان پهرين ڏنيون ويون يا بعد ۾، پر جڏهن ياد ڏيارڻ تي بہ ياد نہ آيو تہ ڪو روزيدار آهي تہ هاڻي فاسد ٿي ويندو، شرط اِهو آهي تہ ياد ڏيارڻ کان پوءِ اِهي فعل واقع ٿيا هجن مگر اِن صورت ۾ ڪفارو لازِم ناهي. (5) ڪنهن روزيدار کي اِنهن ڪمن ۾ ڏسي تہ ياد ڏيارڻ واجب آهي، (اُن جي اِن ريت مدد نہ ڪيائين يعني) ياد نہ ڏياريائين تہ گنهگار ٿيندو پر جڏهن تہ اهو روزيدار گهڻو ڪمزور هجي جو ياد ڏياريندو تہ هُو ڪاڌو ڇڏي ڏيندو ۽ ڪمزوري ايتري وڏي ويندي جو روزو رکڻ دشوار ٿي پوندس ۽ کائي ورتائين تہ روزو بہ چڱي

[1] مثلاً ماءُ، ناني، پڙ ناني اهڙي ئي طرح مٿي تائين، ۽ پيءُ، ڏاڏو، پڙڏاڏو اهڙي طرح مٿي تائين اهي "اُصُول" چورائيندا آهن.

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ رحمتون موڪليندو آهي. (طبراني)

نموني پورو ڪري وٺندو ۽ ٻيون عبادتون به سهڻي انداز سان ادا ڪندو ته اِن صورت ۾ ياد نه ڏيارڻ بهتر آهي. (ايضاً 981) (6) جيڪو شخص (قرآن شريف) غلط پڙهندو هجي ته ٻُڌڻ واري تي (هِن انداز سان مدد ڪرڻ) واجب آهي جو ٻُڌائي ڇڏي، شرط اِهو ته ٻڌائڻ جي ڪري ڪينو ۽ حسد پيدا نه ٿئي. اهڙي طرح جيڪڏهن ڪنهن جو قرآن پاڪ پاڻ وٽ عارِيت (يعني ڪجهه وقت جي لاءِ) آهي، جيڪڏهن ان ۾ ڪتابت (لکائي) جي غلطي ڏِسي، ٻُڌائڻ (جو اِها به هڪ مدد ئي جي صورت آهي جيڪا) واجب آهي. (ايضاً ص 553)

ہے انتظامِ دنیا امدادِ باہمی سے
آجائے گی خرابی امداد کی کمی سے

سوال (16): قرآن ڪريم ۾ آهي: "وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ" ترجمو: "الله ڪان سواءِ انهن کي نه پڪاريو" (پ 11 يونس 106) معلوم ٿيو ته غير خدا کي پڪارڻ شرڪ آهي؟

جواب: هن آيت ۾ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ (يعني الله ڪان سواءِ) کي پڪارڻ ڪان منع ڪيو ويو آهي هتي مراد بُت آهن ۽ پڪارڻ مان مراد عبادت آهي. (تفسيرطبري ج 6 ص 618) اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه مٿي بيان ڪيل آيت جي حصي جو ترجمو هئين فرمائن ٿا: "۽ الله ڪان سواءِ بندگي نه ڪر." ٻيون آيتون هِن معنيٰ جي تائيد ڪن ٿيون مثلاً الله عَزَّوَجَلَّ فرمائي ٿو: وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۘ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ قف (پ 20 القصص 88) ترجموڪنزالايمان: ۽ الله سان گڏ ٻي خدا جي پوڄا نه ڪر، فقط اهو ئي هڪ خدا آهي.

معلوم ٿيو ته غيرِ خدا کي خدا سمجهي ڪري پڪارڻ شِرڪ آهي ڇاڪاڻ ته اِها غيرِ خدا جي عبادت آهي. (وڌيڪ تفصيل جي لاءِ

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي.** (مسلم)

مفتي احمد يار خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْمَنَّان جي ڪتاب "علم القرآن" جو مطالعو فرمايو)

الله کی عطا سے ہیں مصطفےٰ مددگار

ہیں انبیاء مدد پر ہیں اولیاء مددگار

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

سوال (17): مُشرڪ بُتن ڪان ۽ اوهان نبين ۽ ولين ڪان مدد گُهرو ٿا، ڇا ٻئي شرڪ ۾ برابر نه ٿيا؟

جواب: مَعاذالله (يعني الله عَزَّوَجَلَّ جي پناهه) ٻنهي جو معاملو هرگز هڪ جهڙو ناهي، مشرڪن جو عقيدو هي آهي ته الله عَزَّوَجَلَّ بتن ڪي اُلُوهِيَّت ڏيئي ڇڏي (يعني معبود بڻائي ڇڏيو) آهي. ٻيو اُهي بتن وغيره ڪي سفارشي ۽ وسيلو سمجهن ٿا ۽ بُت حقيقت ۾ اِئين نه آهن. اَلْحَمْدُلله عَزَّوَجَلَّ اسان مسلمان ڪنهن مُقَرّب ڪان مُقَرّب ايستائين جو محبوبِ ربّ، تاجدارِ عرب صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي اُلُوهِيَّت (يعني عبادت جا مستحق هُجڻ) جا قائل نه آهيون، اسان ته انبياءِ ڪرام عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ۽ اولياءِ عِظام رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام ڪي الله عَزَّوَجَلَّ جو ٻانهو ۽ اعزازي طور تي الله عَزَّوَجَلَّ جي اِذن و عطا (يعني اجازت ۽ عنايت) سان شفيع ۽ وسيلو ۽ حاجت روا (ضرورت پوري ڪرڻ وارو) ۽ مشڪل ڪشا (مشڪل آسان ڪرڻ وارو) مڃون ٿا.

بُتن ڪان مدد گُهرڻ شِرڪ آهي

مُفسّر شهير، حڪيمُ الاُمّت، حضرت مفتي احمد يار خان عَلَيْهِ رَحْمَةُ الحنّان فرمائن ٿا: مُشرڪن جو سندن بُتن ڪان مدد گُهرڻ اِهو بلڪل شرڪ آهي. (۽ اهو شرڪ هجڻ) انهي لاءِ آهي جو اُهي اُنهن بُتن ۾ خدائي

www.dawateislami.net

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: توهان جتي بہ هجو مون تي درود پاڪ پڙهو توهان جو درود مون تائين پهچندو آهي. (طبراني)

اٿر ۽ اُنهن کي ننڍو خدا مڃي ڪري مدد گُهرن ٿا ۽ اِنهي ڪري اُنهن کي اِلٰہ يا شريڪ (يعني عبادت جي لائق يا **الله** جا شريڪ) چَون ٿا يعني اُنهن بتن کي **الله** عَزَّوَجَلَّ جو ٻانهو ۽ پوءِ **اُلُوهِيَّت** جو حِصيدار مَڃن ٿا. (جاءالحق ص 214)

شِرڪ ڇا کي چئبو آهي

شِرڪ جي معنيٰ آهي: **الله** عَزَّوَجَلَّ کان سِواءِ ڪنهن کي واجِبُ الوُجُود يا مستحقِ عبادت (عبادت جي لائق) سمجهڻ يعني **اُلُوهِيَّت** ۾ ٻئي کي شريڪ ڪرڻ ۽ اِهو ڪُفر جو سڀ کان بدترين قسم آهي. ان کان سِواءِ ڪا ڳالهہ ڪهڙو بہ سخت ڪفر هجي حقيقتاً شِرڪ ڪونهي. (بهار شريعت ج1 ص 183) **منهنجا آقا اعليٰ حضرت، امام اهلسنت، مُجَدّد دين ۽ ملت مولانا شاهہ امام احمد رضا خان** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن **فرمائن ٿا:** ”ماڻهو حقيقت ۾ ڪنهن ڳالهہ سان مُشرڪ نٿو ٿئي جيستائين غيرِ خدا کي معبود (يعني عبادت جي لائق) يا مستقل بالذات (يعني پنهنجي ذات ۾ غيرِ محتاج. مثلاً اِهو عقيدو رکڻ تہ هن جو علم ذاتي آهي) ۽ واجِبُ الوُجُود نہ ڄاڻي.“ (فتاويٰ رضويہ ج 21 ص 131) **”شَرحِ عقائد“** ۾ آهي: ”شِرڪ“ **الله** تعاليٰ جي **اُلُوهِيَّت** ۾ ڪنهن کي شريڪ سمجهڻ جيئن مجوسي (باهہ کي پوڄيندڙ) **الله** عَزَّوَجَلَّ کان سِواءِ واجِبُ الوُجُود مڃين ٿا يا **الله** عَزَّوَجَلَّ کان علاوه ڪنهن کي عبادت جي لائق سمجهڻ جيئن بُتن جا پوڄاري. (شرح عقائد نسفيہ ص 201)

میں قرباں اِس ادائے دستگیری پر مِرے آقا
مدد کو آگئے جب بھی پکارا یا رسولَ الله

فهرست

عنوان	صفحو
درود شريف جي فضيلت	1
مولىٰ علي خالي هٿ تي دم ڪيو ۽.....	1
ڪپيل هٿ جوڙي ڇڏيائون	2
ڪرامت ڇا کي چئبو آهي	3
دريا جو طوفان ختم ٿي ويو	4
چشمو ڦٽي پيو!	5
فالج وارو ٺيڪ ٿي ويو	7
اولادِ علي سان سُٺي سُلوڪ جو بدلو	9
نالو ۽ لقب	10
حضرت علي جو مُختصر تعارُف	11
ڪَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم چوڻ، لکڻ جو سبب	13
ابو تراب ڪُنيت ڪڏهن ۽ ڪيئن ملي!	14
گهڙي کن ۾ قرآن ختم ڪري وٺندا هئا	14
مولىٰ علي جو شان بزبانِ قرآن	15
چار درهم خيرات ڪرڻ جا چار انداز	15
اسان جي خيرات ڪرڻ جو انداز	15
مولىٰ علي جي قرآن فهمي	16
سورة فاتحہ جو تفسير	18
علم ۽ حڪمت جي شهر جو دروازو	18
مولىٰ علي جو شان بزبانِ نبي غيب دان	18
عداوتِ علي	19
ظاهر ۽ باطن جا عالم	20
مولىٰ علي جا وڌيڪ 3 فضائل	20
صحابہ جي فضيلت ۾ ترتيب	21
عشرهءِ مبشره جا نالا مبارڪ	22
خلفاءِ راشدين جي فضيلت	23
محبتِ علي جو تقاضو	23
ڪڏهن بہ اُڃ نہ لڳڻ جو عجيب راز	24
علي جي زيارت عبادت آهي	26
مُؤذن سان گفتگو	27
عبرت جا مدني گل	28
پياري آقا جون مولىٰ علي تي عطائون	29
فاتح خيبر جي ڇا ڳالهہ ڪجي!	29
قوّتِ حيدري جي هڪ جهلڪ	31
علي جهڙو بهادر ڪو بہ ناهي	31
لَعاب ۽ دعاءِ مصطفٰي جون برڪتون	32
مولا علي جو اخلاص	33

عنوان	صفحو
30 سالن جون نمازون موٽائي پڙهيون	34
تون مون مان آهين	34
تون منهنجو ڀاءُ آهين	35
حديث جي شرح	35
شيرِ خدا جو عشقِ مُصطفٰي	36
شيرِخدا جون خدا داد خوبيون	36
مولا علي مومنن جا ”ولي“ آهن	38
هِتي ”ولي“ مان ڇا مُراد آهي	38
يا علي مدد چوڻ جا دليل ڄاڻڻ جي لاءِ....	39
اهلِ بيت سان محبت جي فضيلت	39
حيدر جي گهراڻي جي فضيلت	40
توهان جي ڏاڙهي رت سان ڳاڙهي ڪندو	42
ٽن خارجين جي ٽن صحابہ ڪرام جي باري ۾ سازش	42
ابنِ مُلجَم جي بدبختي جو سبب مجازي عشق هو	43
شهادت جي رات	43
قاتلاڻو حملو	44
ابنِ مُلجَم جي لاش جا ٽڪرا باهہ ۾ ساڙيا ويا	45
قاتلِ علي جي موت کان پوءِ واري سزا	45
شهوت جي پيروي جو دردناڪ انجام	47
صحابہءِ ڪرام جو شان	47
مدني ماحول سان وابستہ رهو	49
بد عقيدگي کان توبهہ	49
غيرُ الله کان مدد گهرڻ جي باري ۾ سوال جواب	52
حضرت علي کي مشڪل ڪشا چوڻ ڪيئن آهي؟	52
”مولا علي“ چوڻ ڪيئن؟	53
جنهن جو آئون مولا آهيان ان جا علي بہ مولا آهن	54
”مولا علي“ جي معنٰي	54
مُفسّرن وٽ ”مولا“ جي معنٰي	55
”اِيَّاكَ نَسْتَعِيْن“ جي بهترين تشريح	56
غيرِخدا کان مدد گهرڻ جي احاديث مبارڪ ۾ ترغيب	59

www.dawateislami.net

عنوان	صفحو
نابين کي اکيون ملي ويون	59
”يا رسول الله“ واري دعا جي برڪت سان ڪم ٿي ويو	60
وفات کان پوءِ آقا مدد فرمائي	61
اي الله جا ٻانهو منهنجي مدد ڪريو	62
جهنگ ۾ جانور ڀڄي ويجي تہ.......	63
جڏهن استاد محترم جي سواري ڀڄي ويئي!	63
الله جي ٻانهن مان مراد ڪهڙا ماڻهو آهن؟	64
مُڙدي کان مدد ڇو گهرون؟	64
انبياءِ ڪرام عَليهِمُ الصَّلوٰةُ وَالسَّلام زنده آهن	65
حضرتِ سيّدُنا موسيٰ مزار ۾ نماز پڙهي رهيا هئا	66
اولياءُ الله بہ زنده آهن	66
حياتِ انبياء ۽ حياتِ اولياء ۾ فرق	68
ميّت جي مدد وڏيڪ قوي آهي	69
غيرُالله کان مدد گهرڻ جي باري ۾ شافعي مُفتي جو فتويٰ	69
مرحوم نوجوان مُرڪي ڇيو تہ......	70
خدا عَزَّوَجلَّ جو هر پيارو زنده آهي	70
يا علي مدد چوڻ جو ثبوت	72
جيڪڏهن ”ياعلي“ چوڻ شِرڪ هجي تہ ...	73
ياغوث“ چوڻ جو ثبوت	73
غوثِ پاڪ جا ٽي ايمان افروز ارشاد	75
جنتي حُور جو ٻيون زبانون سمجهڻ	76
حديثِ پاڪ جي ايمان افروز شَرَح	76
جڏهن الله مدد ڪري سگهي ٿو تہ ٻئي کان مدد ڇو گهرون؟	78
ڪو بہ ماڻهو غيرِ خدا جي مدد کان سواءِ رهي ئي نٿو سگهي!	80
50 جي بدران 5 نمازون ڪيئن ٿيون؟	81
جنت ۾ بہ غيرُ الله جي مدد جي حاجت	82
ڇا غيرُ الله کان مدد گهرڻ ڪڏهن واجِب بہ هوندو آهي؟	83
اَهي مقام جتي مدد گهرڻ واجب آهي	84
بُتن کان مدد گهرڻ شِرڪ آهي	87
شِرڪ ڇا کي چئبو آهي	88

امير اهلسنت، مولانا ابو بلال محمد الياس عطار قادري رضوي

دامت برڪاتهم العاليه جا سنڌي زبان ۾ ترجمو ٿيل ڪتاب ۽ رسالا

مجلسِ تراجم (دعوتِ اسلامي) امير اهلسنت دامت برڪاتهم العاليہ جي مايہ ناز ڪتابن ۽ رسالن جو سنڌي زبان ۾ ترجمو ڪيو آهي، جن مان ڪجھ هي آهن:

﴿1﴾ **فيضانِ سنت** (جلد پهريون)
﴿2﴾ **غيبت جون تباه ڪاريون** (جلد ٻيو)
﴿3﴾ **نماز جا احڪام**
﴿4﴾ **بياناتِ عطاريہ** (حصو پهريون)
﴿5﴾ **پردي جي باري ۾ سوال جواب**
﴿6﴾ **گهرو علاج**
﴿7﴾ **مدني پنج سوره**
﴿8﴾ **سامونڊي گنبذ**
﴿9﴾ **نيڪي جي دعوت**
﴿10﴾ **رفيق الحرمين**
﴿11﴾ **رفيق المعتمرين**
﴿12﴾ **اسلامي ڀينرن جي نماز**
﴿13﴾ **ڪراماتِ شير خدا**
﴿14﴾ **مديني جي مڇي**
﴿15﴾ **قوم لوط جون تباه ڪاريون**
﴿16﴾ **خاموش شهزادو**

www.dawateislami.net

ماخذ و مراجع

کتاب	مطبوعہ	کتاب	مطبوعہ
قرآنِ پاک	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی	دلائل النبوۃ	دارالکتب العلمیۃ بیروت
تفسیر طبری	دارالکتب العلمیۃ بیروت	الطبقات الکبریٰ	دارالکتب العلمیہ بیروت
تفسیر قرطبی	دارالفکر بیروت	جزء الحسن بن عرفۃ العبدی	مکتبہ دارالاقصیٰ کویت
تفسیر کبیر	داراحیاء التراث العربی بیروت	معرفۃ الصحابۃ	دارالکتب العلمیۃ بیروت
تفسیر بیضاوی	دارالفکر بیروت	المواہب اللدنیۃ	دارالکتب العلمیۃ بیروت
تفسیر ابی سُعُود	دارالفکر بیروت	تاریخِ دمشق	دارالفکر بیروت
تفسیر بغوی	دارالکتب العلمیۃ بیروت	اسد الغابۃ	داراحیاء التراث العربی بیروت
تفسیر خازن	مصر	تاریخ الخلفاء	باب المدینہ کراچی
تفسیر نسفی	دارالکتب العلمیۃ بیروت	ازالۃ الخفاء	باب المدینہ کراچی
تفسیر جلالین	باب المدینہ کراچی	الشفاء	مرکز اہلسنّت برکات رضا ہند
تفسیرِ روح المعانی	داراحیاء التراث العربی بیروت	اخبارُ الاخیار	فاروقی اکیڈمی گمبٹ پاکستان
تفسیرِ خزائن العرفان	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی	حجۃ اللہ علی العالمین	مرکز اہلسنّت برکات رضا ہند
بخاری	دارالکتب العلمیۃ بیروت	شواہد الحق	مرکز اہلسنّت برکات رضا ہند
مسلم	دارابن حزم بیروت	شواہد النبوۃ	مکتبۃ الحقیقۃ استنبول
ترمذی	دارالفکر بیروت	الزہد الکبیر	مؤسسۃ الکتب الثقافیۃ بیروت
ابن ماجہ	دارالمعرفۃ بیروت	قوت القلوب	دارالکتب العلمیۃ بیروت
مسند امام احمد	دارالفکر بیروت	احیاء العلوم	دارصادر بیروت
معجم کبیر	داراحیاء التراث العربی بیروت	رسالہ قشیریہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت
معجم اوسط	دارالکتب العلمیۃ بیروت	الاذکار	دارالکتب العلمیۃ بیروت
معجم صغیر	دارالکتب العلمیۃ بیروت	مصباح الظلام	المدینۃ المنورہ
مسند ابی یعلی	دارالکتب العلمیۃ بیروت	شرح الصدور	مرکز اہلسنّت برکات رضا ہند
مصنف ابن ابی شیبہ	دارالفکر بیروت	راحت القلوب	ضیاء القران مرکز الاولیاء لاہور
مستدرک	دارالمعرفۃ بیروت	عیون الحکایات	دارالکتب العلمیۃ بیروت
حلیۃ الاولیاء	دارالکتب العلمیۃ بیروت	سوانح کربلا	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
مسند الفردوس	دارالکتب العلمیۃ بیروت	جاء الحق	نعیمی کتب خانہ گجرات
جامع الاصول فی احادیث الرسول	دارالکتب العلمیۃ بیروت	کرامات صحابہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
الجامع الصغیر	دارالکتب العلمیۃ بیروت	قصیدۂ نعمانیہ مع الخیرات الحسان	مکتبۃ الحقیقۃ استنبول
مسند الشہاب	مؤسسۃ الرسالۃ بیروت	جواہر خمسہ	باب المدینہ کراچی
فتح الباری	دارالکتب العلمیۃ بیروت	فتاوی رملی	دارالکتب العلمیۃ بیروت
مرقاۃ المفاتیح	دارالکتب العلمیۃ بیروت	فتاوٰی رضویہ	رضا فاونڈیشن مرکز الاولیاء لاہور
اشعۃ اللمعات	کوئٹہ	ملفوظات اعلیٰ حضرت	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
مرآۃ المناجیح	ضیاء القرآن پبلی کیشنز مرکز الاولیاء لاہور	بہارِ شریعت	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
الحرز الثمین	مخطوطہ	وسائلِ بخشش	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سُنّت جون بهارون

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ تبليغِ قرآن ۽ سُنّت جي عالمگير غير سياسي تحريڪ **دعوتِ اسلامي** جي مهڪندڙ مدني ماحول ۾ بڪثرت سُنّتون سکيون ۽ سيکاريون وينديون آهن. اوهان کي به پنهنجي پنهنجي شهر ۾ **دعوتِ اسلامي** جي ٿيندڙ هفتيوار سنّتن ڀريي اجتماع ۾ سڄي رات گذارڻ جي مدني التجا آهي. عاشقانِ رسول جي **مَدَني قافلن** ۾ سنّتن جي تربيت جي لاءِ سفر ۽ روزانو **فڪرِ مدينه** جي ذريعي **مَدَني انعامات** جو رسالو ڀري ڪري هر مهيني پنهنجي شهر جي ذميدار کي جمع ڪرائڻ جو معمول بڻايو. اِن شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ان جي برڪت سان پابندِ سنّت بڻجڻ، گناهن کان نفرت ڪرڻ ۽ **ايمان جي حفاظت** جو ذهن بڻجندو، هر اسلامي ڀاءُ پنهنجو هي مدني ذهن بڻائي ته "**مون کي پنهنجي ۽ سڄي دنيا جي ماڻهن جي اصلاح جي ڪوشش ڪرڻي آهي**" اِن شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ پنهنجي اصلاح جي ڪوشش جي لاءِ **مَدَني انعامات** تي عمل ۽ سڄي دنيا جي ماڻهن جي اصلاح جي ڪوشش جي لاءِ **مَدَني قافلن** ۾ سفر ڪرڻو آهي. اِن شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

ISBN978-969-579-549-1
9789695795491

مڪتبة المدينه
MC 1286
عالمي مدني مرڪز فيضان مدينه محله سوداگران پراڻي سبزي منڊي
باب المدينه ڪراچي فون نمبر : 021- 34921389- 90 - 91